

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Η σεξουαλική επιθετικότητα των σπουδαστών του ΤΕΙ Κρήτης
και παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωσή της.**

Σπουδάστριες: Παρδάλη Βάια- Μαρία

Παυλίδου Αλεξάνδρα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Παπαδακάκη Μαρία

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2013

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω θερμά την οικογένειά μου που μου στάθηκε καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου και στήριξε όλες μου τις προσπάθειες.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην υπεύθυνη καθηγήτρια Παπαδακάκη Μαρία που με κατεύθυνε και με καθοδηγούσε με υπομονή στην διαδικασία της ολοκλήρωσης της πτυχιακής εργασίας.

Ακόμη ένα μεγάλο ευχαριστώ στην συνάδελφό μου, Παυλίδου Αλεξάνδρα, για την συνεργασία που είχαμε και παρά την απόσταση ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί μια εποικοδομητική συνεργασία. Της εύχομαι καλή σταδιοδρομία και πάντα επιτυχίες στην ζωή της!!!

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους εκείνους που συνέβαλλαν στην πραγματοποίηση της έρευνας, τα άτομα που δέχτηκαν να μοιραστούν μαζί μας προσωπικά δεδομένα και συνέβαλλαν έτσι στην καλύτερη προσέγγιση του ζητήματος της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωσή της.

Παρδάλη Βάια-Μαρία

Ολοκληρώνοντας της παρούσα πτυχιακή εργασία, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συνέβαλλαν στη διεξαγωγή της. Αρχικά οφείλω να ευχαριστήσω τα μέλη της οικογένειάς μου συμπεριλαμβανομένου της γιαγιάς και του παππού τα οποία καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου με στήριξαν τόσο ηθικά όσο και υλικά. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην υπεύθυνη καθηγήτρια Παπαδακάκη Μαρία, που με τις γνώσεις της και την υπομονή της με κατεύθυνε και με συμβούλεψε στη διαδικασία ολοκλήρωσης της πτυχιακής εργασίας. Τέλος ένα τεράστιο ευχαριστώ οφείλω να δώσω στη συνάδερφο Παρδάλη Βάια- Μαρία, για την καλή συνεργασία που είχαμε παρότι την απόσταση είχαμε πολύ καλή επαφή αλλά και κατανόηση. Της εύχομαι να έχει πάντα επιτυχίες τόσο στον προσωπική όσον και στον επαγγελματική της ζωής. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω, τους εργαζόμενους των γραμματειών των σχολών που μας παρείχαν τα δεδομένα που χρειαστήκαμε για την έρευνα. Τέλος ένα θερμό ευχαριστώ στους σπουδαστές που δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα και να μοιραστούν τα προσωπικά τους δεδομένα συμβάλλοντας στην διερεύνηση της σεξουαλικής επιθετικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωσή της.

Παυλίδου Αλεξάνδρα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Γενικά: Η σεξουαλική επιθετικότητα είναι ένα έγκλημα το οποίο πλήττει στην πλειοψηφία του όχι μόνο τους εφήβους και τις γυναίκες, αλλά είναι και ένα μεγάλο πρόβλημα δημόσιας υγείας σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι έρευνες που έχουν γίνει στον Ελλαδικό χώρο είναι ελάχιστες έτσι ώστε να εκτιμούν το μέγεθος του προβλήματος, ειδικότερα στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση της σεξουαλικής επιθετικότητας των σπουδαστών του Τ.Ε.Ι. Κρήτης. Επίσης επιδιώκεται και η εξέταση των παραγόντων που συμβάλλουν στην εμφάνιση της σεξουαλικής επιθετικότητας. **Μεθοδολογία:** Το δείγμα μας αποτέλεσαν 200 σπουδαστές του Τ.Ε.Ι. Κρήτης στο Ηράκλειο. Για την υλοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο εξέταζε τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, τις στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα, τις εμπειρίες παιδικής και ενήλικης σεξουαλικής βίας και την συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς. **Αποτελέσματα:** Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας προκύπτει ότι υπάρχει σημαντική σχέση ανάμεσα στις στάσεις προς την σεξουαλική επιθετικότητα με την συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικότητας. Ειδικότερα βρέθηκε ότι όσο περισσότερο αυξάνονται οι υποστηρικτικές στάσεις ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα τόσο μεγαλύτερη είναι η εκδήλωση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών. Επιπλέον, βρέθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά σε αυτούς που είχαν εξαναγκαστεί σε μη ολοκληρωμένη σεξουαλική πράξη πριν τα 14 με αυτούς που δεν είχαν εξαναγκαστεί ως προς την εκδήλωση σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς ($p=0,027$). Ακόμη, βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά σε αυτούς που έχουν εξαναγκάσει κάποιο άτομο σε σεξουαλική πράξη σε σχέση με αυτούς που δεν έχουν εξαναγκάσει ως προς την εκδήλωση σεξουαλικώς επιθετικών ($p=0,002$). Τέλος, παρατηρήθηκαν αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ των κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών με τις στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα. **Συμπεράσματα:** Τα αποτελέσματα της μελέτης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην όποια προσπάθεια πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: σεξουαλική επιθετικότητα, παιδικές εμπειρίες σεξουαλικής βίας, φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στάσεις, αντιλήψεις.

ABSTRACT

General: Sexual aggression is a crime that affects the majority of not only teenagers and women, but is also a great public health problem worldwide. The research done in Greece is minimal to appreciate the magnitude of the problem, particularly in the area of higher education. The purpose of this study is to examine the sexual aggression of students of the Technological Educational Institute of Crete and also to examine the factors that contribute to the onset of sexual aggression. **Methods:** Our sample involved 200 students of T.E.I. of Crete. A questionnaire was used, which dealt with the socio-demographic characteristics of participants, attitudes toward sexual aggression, childhood and adult experiences of sexual violence and the frequency of incidence engagement in acts of sexual aggression. **Results:** The results of this research show that there is a significant correlation between attitudes towards sexual aggressiveness and the frequency of engagement in acts of sexual aggression. In particular it was found that the more supportive attitudes towards sexual aggressiveness, the greater the involvement in sexually aggressive behaviors. Moreover, those who had been forced into an incomplete sexual act before the age of 14 years had higher involvement in sexually aggressive behaviours comparing to those who did not have similar experience ($p = 0,027$). Moreover, those who forced someone into sexual activity in the past had higher involvement in sexually aggressive behaviours comparing to those who did not ($p = 0,002$). Finally, there were negative correlations between various socio-demographic characteristics of the participants and the attitudes toward sexual aggression. **Conclusions:** The findings of the current study should be taken into account in any attempt to prevent and ameliorate the phenomenon.

Keywords: sexual aggression, childhood experience of sexual violence, higher education students, attitudes, perceptions.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Πρόλογος.....σελ.8
Εισαγωγή.....σελ. 9

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Θεωρητικό)

Κεφάλαιο Πρώτο: ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 Ορισμός Σεξουαλικής Επιθετικότητας.....σελ.12
1.2 Ιστορική Αναδρομή.....σελ.14
1.3 Το Προφίλ του Δράστη.....σελ.24
1.4 Το Προφίλ του Θύματος.....σελ.34
1.5 Συνέπειες Σεξουαλικής Επιθετικότητας.....σελ.37

Κεφάλαιο Δεύτερο: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

2.1 Ψυχοδυναμική Προσέγγιση.....σελ.44
2.1 Συμπεριφοριστική Προσέγγιση.....σελ.44
2.3 Φεμινιστική Προσέγγιση.....σελ.46
2.4 Κοινωνιο-Γνωσιακή Προσέγγιση.....σελ.47
2.5 Κοινωνιο-Βιολογική Προσέγγιση.....σελ.49

Κεφάλαιο Τρίτο: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Ιστορική Εξέλιξη της Νομοθεσίας για το Έγκλημα του Βιασμού.....σελ.53
3.2 Τρέχουσα Νομοθεσία για την Σεξουαλική Επιθετικότητα και τον Βιασμό...σελ.55

Κεφάλαιο Τέταρτο: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

4.1 Σε Επίπεδο Πρόληψης.....σελ.61
4.2 Σε Επίπεδο Αντιμετώπισης.....σελ.62

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (Ερευνητικό)

Κεφάλαιο Πέμπτο

5.1 Σκοπός Μελέτης.....	σελ.72
5.2 Διατύπωση Ερευνητικών Ερωτημάτων Ή Υποθέσεων.....	σελ.72
5.3 Μεθοδολογία Έρευνας/Δειγματοληψία.....	σελ.73
5.4 Ερευνητικά Εργαλεία.....	σελ.74
5.5 Στατιστική Ανάλυση.....	σελ.75

Κεφάλαιο Έκτο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Κοινωνικά Και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Των Συμμετεχόντων.....	σελ.78
6.2 Στάσεις Απέναντι Στην Σεξουαλικότητα.....	σελ.78
6.3 Εμπειρίες Παιδικής & Ενήλικης Σεξουαλικής.....	σελ.79
6.4 Συχνότητα Εμφάνισης Σεξουαλικής Επιθετικής Συμπεριφοράς.....	σελ.79
6.5 Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τις στάσεις ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα.....	σελ.79
6.6 Σχέση Στάσεων ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή.....	σελ.80
6.7 Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή.....	σελ.80
6.8 Σχέση των κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων με την εκδήλωση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών.....	σελ.81

Κεφάλαιο Έβδομο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

7.1 Συμπεράσματα/Συζήτηση.....	σελ. 83
7.2 Περιορισμοί Έρευνας.....	σελ. 87
7.3 Προτάσεις.....	σελ.88

<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....</u>	σελ.90
---------------------------------	---------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

<u>Πίνακας 1: Κατανομή των συμμετεχόντων ως προς τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά τους</u>	σελ.96
--	---------------

<u>Πίνακας 2: Κατανομή συμμετεχόντων ως προς τις στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα.....</u>	σελ.98
---	---------------

<u>Πίνακας 3: Κατανομή συμμετεχόντων ως προς τις εμπειρίες παιδικής και ενήλικης σεξουαλικής βίας.....</u>	σελ.99
---	---------------

<u>Πίνακας 4: Κατανομή συμμετεχόντων ως προς την συχνότητα επιθετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς.....</u>	σελ.100
--	----------------

<u>Πίνακας 5: Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τις στάσεις ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα.....</u>	σελ.102
--	----------------

<u>Πίνακας 6: Σχέση στάσεων ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή.....</u>	σελ.102
---	----------------

<u>Πίνακας 7: Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή.....</u>	σελ.103
--	----------------

<u>Πίνακας 8: Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.....</u>	σελ.104
---	----------------

<u>Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....</u>	σελ.105
---	----------------

Αντί προλόγου

...Βλέπετε μια γυναίκα δεν μπορεί να καθίσει κάπως ελαφρά ντυμένη σπίτι της να σιδερώσει...Εξ αιτίας εκείνου εκεί πρέπει να σιδερώνω φορώντας το παλτό μου! Η αστυνομία; Όχι δεν την καλώ. Ξέρετε τι θα γίνει; Θα έρθουν, θα συντάξουν την αναφορά τους και θα θέλουν να μάθουν τι φορούσα και τι δεν θα φορούσα μέσα στο ίδιο μου το σπίτι..αν προκάλεσα τον ματάκια μ'ερωτικούς χορούς...και στο τέλος, εγώ, μόνον εγώ, θα φορτωθώ μια ωραία μήνυση για άσεμνες πράξεις σε ιδιωτικό χώρο που είναι σε κοινή θέα!...

...Με κρατάει κλεισμένη στο σπίτι σαν ηλίθια κότα, μ'αρχίζει στα χαστούκια..κι αμέσως μετά θέλει να κάνουμε έρωτα!...Ναι, έρωτα! Και δεν τον ενδιαφέρει αν εγώ δεν έχω όρεξη, αν εγώ δεν θέλω! Εγώ πρέπει να είμαι πάντα έτοιμη, πάντα έτοιμη!...

(Όλο σπίτι, κρεβάτι, εκκλησία: Ντάριο Φο)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Ο άνθρωπος από τη φύση του έχει την τάση να ικανοποιεί το σεξουαλικό του ένστικτο χωρίς κανένα βιολογικό περιορισμό, για το λόγο ότι διαχωρίζει τη σεξουαλική ικανοποίηση με την ταυτόχρονη εξυπηρέτηση της αναπαραγωγής, όπως παρατηρείται στα άλλα είδη θηλαστικών. Με την ανάπτυξη όμως των κοινωνιών σε οργανωμένους πολυσύνθετους οργανισμούς εκ των πραγμάτων για την ομαλή ειρηνική κοινωνική διαβίωση, τέθηκαν περιορισμοί οι οποίοι εμφανίζονται είτε με τη μορφή προτρεπτικών είτε τη μορφή αποτρεπτικών συμπεριφορών.

Είναι πρόδηλο ότι η κυρίαρχη ηθική και πολιτική αντίληψη που επικρατεί κάθε φορά σε κάθε κοινωνία, αντανakλάται και στις ανάλογες νομοθετικές ρυθμίσεις που θεσπίζονται για τις επιτρεπτές ή μη μορφές σεξουαλικής ικανοποίησης. Έτσι λοιπόν, η εν λόγω κοινωνική σεξουαλική ηθική επηρεάζει τόσο τις διατάξεις του οικογενειακού δικαίου όπου ρυθμίζει με κανόνες ενδοτικού δικαίου την ομαλή οικογενειακή συμβίωση και άγουν στην ατομική βελτίωση, όσο και τις διατάξεις του ποινικού δικαίου που τυποποιούν, ως εγκλήματα συγκεκριμένες εκδηλώσεις της γενετήσιας ζωής που προκαλούν και διαταράζουν την κοινωνική συμβίωση.

Βάσει αυτών των ηθικών αντιλήψεων παρατηρούνται στο χρόνο διάφορες νομοθετικές μεταβολές που αντικατοπτρίζουν τις εκάστοτε ηθικοκοινωνικές αντιλήψεις περί της σεξουαλικής ικανοποίησης, την ισότητα μεταξύ των δυο φύλων και αντίστοιχα την γενετήσια ελευθερία. Παράλληλα σημαντικός παράγοντας στις νομοθετικές αυτές τροποποιήσεις αποτελεί το γεγονός της επιστημονικής ανατροπής- βάσει ερευνών και στατικών μελετών- των διάφορων «μύθων» που επικρατούσαν γύρω από το φαινόμενο του βιασμού. Χαρακτηριστικό τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η θέση ότι ο βιασμός είναι σεξουαλικό έγκλημα, ενώ στην πραγματικότητα είναι μια πράξη έσχατης βίας, όπου η γενετήσια πράξη χρησιμοποιείται σαν μέσο». (Ασκιανάκης,2009:5-6)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

« Το σεξ, η ερωτική πράξη και κατ' επέκταση ο έρωτας και κάθε τι ανάλογο είναι θέματα που απασχολούν σε μεγάλο βαθμό την ανθρώπινη σκέψη, από πολύ μικρή ηλικία και πιθανόν ως το τέλος της ζωής μας.

Το αποτέλεσμα της ισχυρής αυτής ψυχικής και σωματικής εξάρτησης είναι βέβαια προφανές στη διαιώνιση του είδους και αποτελεί μια από «τις παγίδες ευχαρίστησης» της φύσης. Λαμβάνοντας λοιπόν αυτήν την απλή θέση για το «λειτουργικό» αποτελέσματα της ερωτικής πράξης, αλλά και κοινωνικά, ηθικά, ή θρησκευτικά κριτήρια, φυσιολογικό σεξ θεωρείται αυτό που οδηγεί στην τεκνοποίηση και κάθε παρεκτροπή χαρακτηρίζεται ως «ανωμαλία» και αντιμετωπίζεται ανάλογα».

Τι γίνεται όμως, όταν ορισμένοι άνθρωποι παρενοχλούν σεξουαλικά ή εξαναγκάζουν συνανθρώπους τους με βίαιο τρόπο να υποκύψουν στις ερωτικές τους επιθυμίες δημιουργώντας στα θύματα τους σοβαρή, ενδεχομένως και μετατραυματική, εμπειρία στην ψυχική τους υγεία;

Παρ' όλο που η σεξουαλική επιθετικότητα χάνεται στα βάθη του χρόνου, διάφορες έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί πάνω σε αυτό το θέμα, ωστόσο οι έρευνες που έχουν γίνει στον Ελλαδικό χώρο είναι ελάχιστες έτσι ώστε να εκτιμηθεί το μέγεθος του προβλήματος, ειδικότερα στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η πραγματοποίηση λοιπόν αυτής της μελέτης κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να εκτιμηθεί το μέγεθος του προβλήματος σε Έλληνες φοιτητές και να αναγνωριστούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση του ώστε να είναι δυνατός ο σχεδιασμός παρεμβάσεων για την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπισή του.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η σεξουαλική επιθετικότητα είναι ένα έγκλημα το οποίο όχι μόνο πλήττει τους εφήβους και τις γυναίκες αλλά είναι και ένα μεγάλο πρόβλημα δημόσιας υγείας σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η σεξουαλική επιθετικότητα, περιλαμβάνει ηδονοβλεψία, επιδειξιομανία, τηλεφωνήματα με αισχρό λεξιλόγιο, σεξουαλικά πειράγματα. Αποπλανήσεις και βιασμοί όχι μόνο από αγνώστους αλλά και γνωστούς αλλά και από ανθρώπους με κοινωνικό κύρος όπως γιατροί, κληρικοί, εκπαιδευτικοί κ.α.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει τη σεξουαλική βία, ως: «οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη, απόπειρα σεξουαλικής πράξης, ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια ή ενέργειες για σωματεμπορία, ή ενέργεια που με οποιοδήποτε άλλο τρόπο κατευθύνεται κατά τη σεξουαλικότητα ενός ατόμου με καταναγκασμό, από οποιοδήποτε πρόσωπο, ανεξάρτητα από τη σχέση τους με το θύμα, σε οποιαδήποτε μέρος, που περιλαμβάνει το σπίτι και την εργασία αλλά δεν περιορίζεται μόνο σε αυτά» (Π.Ο.Υ. 2002).

Η πιο σημαντική μορφή σεξουαλικής βίας είναι ο βιασμός. Ο όρος βιασμός «περιγράφει μια σεξουαλική δραστηριότητα, η οποία απαντάται κάτω από πραγματικές συνθήκες ή υπό την απειλή βίαιου εξαναγκασμού ενός ατόμου από έναν άλλον σε σαρκική εμπειρία» (Carson R. Et al.2000· Γιωτάκος, 2004).

Στον βιασμό μπορούμε να διακρίνουμε ορισμένες μορφές. Αρχικά μπορούμε να διακρίνουμε τον ομαδικό βιασμό. Ο ομαδικός βιασμός διαπράττεται από περισσότερα από ένα άτομα που ενεργούν από κοινού με έναν κοινό δόλο (θύμα). Σύμφωνα με τον Alex Thio (2000) οι ομαδικοί βιασμοί συμβαίνουν πιο συχνά σε κολλέγια, σε πανεπιστημιακά κολλέγια σε θρησκευτικά σχολεία, σχολές καλλιτεχνικές. Οι θύτες των περιπτώσεων /διαπράξεων αυτών είναι κυρίως μέσης και ανώτατης τάξης. Ο Alex Thio «υποστηρίζει επίσης πως ο ομαδικός βιασμός είναι κυρίως μια κοινωνική ανάγκη παρά μια σεξουαλική επιθυμία. Για παράδειγμα όταν οι νέοι πιέζονται από φίλους τους για τις σεξουαλικές επιδόσεις και για την απόδειξη αυτών μπορεί να διαπράξουν βιασμό μπροστά στους φίλους του και εν συνέχεια να βιάσουν το θύμα».

Σύμφωνα με τον Alex Thio (2000) οι βιασμοί που καταγγέλλονται με μικρότερη συχνότητα στην αστυνομία είναι οι βιασμοί από γνωστό. Ο θύτης, μπορεί να είναι απλά ένας γνωστός του θύματος, φίλος, συνεργάτης, προϊστάμενος, πρώην σύζυγος, πρώην φίλος, πρώην εραστής. Το πιθανότερο μέρος για να γίνει η διάπραξη του βιασμού είναι το σπίτι του θύματος ή θύτη. «Σ' αυτό το είδος βιασμού οι δράστες είναι πιθανόν να χρησιμοποιήσουν λεκτικό ή ψυχολογικό εξαναγκασμό παρά κάποιο όπλο».

Βιασμός μπορεί να υπάρξει και στα πλαίσια του γάμου. Οι γυναίκες σε αυτή την περίπτωση εξαναγκάζονται να κάνουν σεξ με το σύντροφο τους και δεν εκλαμβάνουν τον εξαναγκασμό αυτόν ως βιασμό. (Γιωτάκος,2008). Οι γυναίκες που δέχονται αυτές τις συμπεριφορές εκτός γάμου βρίσκουν πολλές δικαιολογίες προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν την σκληρή πραγματικότητα. Συχνά ο συζυγικός βιασμός συνυπάρχει με τη σωματική κακοποίηση της γυναίκας και έχει αναφερθεί ότι «στόχος του είναι η απόκτηση ελέγχου και επιβολής, και όχι η ικανοποίηση σεξουαλικών αναγκών». (Γιωτάκος, 2008:5).

Σε ορισμένες περιπτώσεις «Το είδος αυτό του βιασμού έχει βρεθεί να περιλαμβάνει σοβαρότατη κακοποίηση των γεννητικών οργάνων της γυναίκας, σεξ με φίλους του συζύγου ή με τον ίδιο υπό την παρουσία τρίτων, πολύ συχνά των παιδιών τους. Στην περίπτωση του βιασμού χωρίς σωματική κακοποίηση ο θύτης χρησιμοποιεί τόση δύναμη όση είναι αρκετή για να εξαναγκάσει τη γυναίκα να κάνει σεξ μαζί του. Στόχος του δράστη είναι η συνουσία και όχι η ικανοποίηση της συζύγου». (Γιωτάκος, 2008: 5,6). Πιθανότατα να υπάρχει εμμονή με το σεξ και ιδιαίτερο ενδιαφέρον με πορνογραφικό υλικό. Στην περίπτωση αυτή η σύζυγος αντιμετωπίζεται ως αντικείμενο σεξουαλικό και η ύπαρξη του υφίσταται για την σεξουαλική ευχαρίστηση του άντρα. (Γιωτάκος ,2008).

Μεγάλο ποσοστό βιασμών γυναικών έχουν διαπραχθεί σε περιόδους εμπόλεμης κατάστασης. Όπως αναφέρετε ο Γιωτάκος (2008) «μαζικοί βιασμοί διεπράχθησαν στην Βοσνία- Ερζεγοβίνη, την Καμπότζη, τη Λιβερία κ. α. Για τους βιασμούς κατά την διάρκεια του πολέμου οι κυβερνήσεις των χωρών εθελουφλούν ή το αντιμετωπίζουν το θέμα από άλλη οπτική, όπως ότι πρόκειται για πράξεις εκδίκησης σε ανάλογα περιστατικά.

Εκτός από τους βιασμούς κατά των γυναικών, υπάρχουν βιασμοί μεταξύ των αντρών και βιασμοί με δράστες γυναίκες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι κάποιοι άνδρες δέχονται σεξουαλική βία από γυναίκες, ωστόσο το πρόβλημα δεν παίρνει διαστάσεις καθώς δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για να στηρίζουν τους ισχυρισμούς ότι η γυναικεία βία είναι τόσο διαδεδομένη όσο η ανδρική. Οι περισσότεροι άνδρες-θύματα δυσκολεύονται να μιλήσουν για την κατάσταση τους και συνήθως τα μέσα ενημέρωσης και οι περισσότερες υπηρεσίες βοήθειας αγνοούν το πρόβλημα.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

«Η ιστορία του βιασμού έρχεται να αφηγηθεί μια σύνθετη διαπλοκή ανάμεσα στο σώμα, το βλέμμα και την ηθική». (Vigarello,2001:12) Από την απόκρυψη αυτού του γεγονότος κατά το παρελθόν περνάμε στην δημοσιότητα, καθώς στην σημερινή εποχή το έγκλημα του βιασμού συναντάται «στις αστυνομικές έρευνες, στο δικαστικό ρεπορτάζ, στα άρθρα του τύπου, στις αντιδράσεις της κοινής γνώμης». (Vigarello,2001:11)

Η ανακάλυψη αυτής της ιστορίας φέρνει στο φως την σημασία του βιασμού ανά εποχή. Για παράδειγμα «οι δικαστές των κλασσικών χρόνων δεν απέδιδαν πίστη στη μήνυση μιας γυναίκας, παρά μόνο όταν όλα τα υλικά στοιχεία (ορατές σωματικές βλάβες κ.λπ.) επέτρεπαν την επιβεβαίωση των ισχυρισμών της». (Vigarello,2001:13)

Η ενοχοποίηση του ίδιου του θύματος, οι απόψεις πως το θύμα επεδίωκε τη βία αυτή συμπεριφορά, ο στιγματισμός του θύματος, γινόταν παγίδα ίσης μεταχείρισης του θύματος με τον θύτη.

«Κατά συνέπεια, η ιστορία του βιασμού είναι ταυτόχρονα η αργή αναγνώριση ότι ένα υποκείμενο μπορεί να είναι «απών» από τις κινήσεις που είναι καταδικασμένο να υφίσταται ή να εκτελεί». (Vigarello,2001:13,14)

Όλες οι μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένου και του βιασμού την εποχή του Παλαιού Καθεστώτος γύρω στον 16^ο -17^ο αιώνα δικάζονταν αυστηρά από τους νόμους, όμως τις περισσότερες φορές δεν διώκονταν ποινικά από τους δικαστές. Ο 16^{ος} και 17^{ος} αιώνας χαρακτηρίζονταν βάνανσοι, γεμάτη βία και αίμα. Η τιμωρία του

δράστη, σε περίπτωση ενοχής ήταν απαράδεκτη, χωρίς ανοχή και με μεγάλη βαρβαρότητα καθώς η ποινή σε αυτές τις περιπτώσεις ήταν η θανατική ποινή όπως για παράδειγμα η αγχόνη, η πυρά ή με σωματική κακοποίηση όπως μαστίγιο, το κόψιμο των χεριών κ.α. Με λίγα λόγια η βία αντιμετωπιζόταν με βία.

Σκοπός αυτής της αποτρόπαιης βίας ήταν να τρομοκρατήσουν. « Όμως πέρα από το γεγονός ότι αυτές οι τελετουργίες επικύρωναν τη σχετική περιφρόνηση στο σώμα, ακρωτηριάζοντας το, νομιμοποιώντας μια βία που ισοπέδωνε ακατάπαυστα, που κατασκευάστηκε ως ‘όρος της σωστής συμπεριφοράς, όπως ακριβώς ο πόλεμος είναι όρος της πολιτικής’ , πέρα ακόμη και από το γεγονός ότι με την εκλέπτυνση των βασανισμών υπογράμμιζαν μια παράξενη αποδοχή της σωματικής προσβολής, καθόλου δεν αντανακλούσαν, το αντίθετο μάλιστα, την καθημερινότητα της παλαιάς δικαιοσύνης. Αντανακλούσαν περισσότερο τη φανερή πλευρά, την επίσημη, αυτήν που έκρυβε πίσω της την τεράστια σκοτεινή πλευρά των ανεξέλεγκτων διώξεων ή δικών χωρίς αποτέλεσμα» (Vigarello,2001:27)

Τα κείμενα που υπήρχαν για τον βιασμό υφίσταντο και προετοιμάζαν στους βιαστές παραδειγματική τιμωρία. Ωστόσο τα κείμενα αυτά δεν ήταν καθιερωμένα και κωδικοποιημένα ως νόμοι για να μπορεί ο δικαστής να χρησιμοποιήσει ώστε να καταδικάσει τον δράστη. Ο βιασμός των γυναικών στα κείμενα θεωρούνταν έγκλημα «απεχθές». Η πράξη όμως αυτή έχει διαβαθμίσεις. Δηλαδή το πλημμέλημα του δράστη θεωρούνταν σοβαρότερο όταν το θύμα είναι αδύναμο ή είναι αθώο δηλαδή παρθένο. Ο βιασμός που διαπράττονταν σε βάρος παρθένου κοριτσιού είναι βαρύτερο αδίκημα από το βιασμό μιας γυναίκας και η συνήθης τιμωρία για το πλημμέλημα ήταν η θανατική ποινή. Η παρθενία θεωρούνταν σημαντική ήταν « το στολίδι των ηθών, η αγιότητα των δύο φύλων, η ειρήνη των οικογενειών και η πηγή της πιο μεγάλης φιλίας» (Vigarello,2001:29). Η «αρπαγή της παρθενίας» έθετε σε κίνδυνο τη δημόσια προσβολή της τιμής και την κοινωνική θέση.

Ο ρόλος της κοινωνικής θέσης και τα πρόσωπα που λάμβαναν χώρα στην πράξη βιασμού (και γενικότερα σε πράξεις βίας) ήταν ένα χαρακτηριστικό εκείνης της εποχής. Η θέση που κατείχε κάποιος στην κοινωνία έπαιζε σημαντικό ρόλο στην τιμωρία του αδικήματος. Λόγου χάρη, η βία που ασκούνταν σε βάρους του υπηρετικού προσωπικού δεν ήταν τόσο σοβαρή όσο η βία που ασκούνταν σε βάρους μιας κοπέλας με «αξιοπρεπή κοινωνική θέση» (Vigarello,2001:35).

Η σοβαρότητα των εγκλημάτων διαμορφώνονταν «κυρίως από την κοινωνική απόσταση, κατανέμοντας αρχικά το βάρος των βιαιοτήτων ανάλογα με την κοινωνική θέση των θυμάτων» (Vigarello,2001:35).

Σε μια επιγραφική διατύπωση του Μυγιάρ ντε Βουγκλάν στον Vigarello (2001:35) αναφέρει ότι «ο βιασμός μπορεί να διαπραχθεί σε βάρος κάθε είδους ατόμου του εν λόγω φύλου. Τιμωρείται με μεγαλύτερη ή μικρότερη αυστηρότητα ανάλογα με τη θέση τους».

Παρόμοια είναι κι η κλασσική νομολογία διαβάθμισης των σεξουαλικών εγκλημάτων που εκτελούνταν από τους υπηρέτες σε βάρος των κυριών τους και σε εκείνες που εκτελούνταν από τους κυρίους σε βάρος των υπηρετριών. Η διαβάθμιση αυτή είχε να κάνει περισσότερο με την κοινωνική θέση παρά με τη βίαιη πράξη, καθώς η πράξη του υπηρέτη ήταν πιο σοβαρή από αυτή του κυρίου χωρίς να υπάρχει πιθανότητα συγχώρεσης από την πλευρά του θύματος. Από την άλλη πλευρά η αντιμετώπιση του βιασμού από τον κύριο σε βάρος της υπηρέτριας δεν τιμωρούνταν αλλά καταδικάζονταν με αποζημίωση που θα χρησιμοποιούνταν ως προίκα από την υπηρέτρια.

Κατά τον 18^ο αιώνα υπήρξε αύξηση των βιασμών καθώς η δομή της οικογένειας στην Ευρώπη άλλαξε. Η άνοδος της πυρηνικής που περιοριζόταν στο ζευγάρι και στους απογόνους του. Ακόμα και η οικονομική κατάσταση της οικογένειας μεταβλήθηκε, με αποτέλεσμα την αύξηση των υπηρετριών. Απόρροια της αλλαγής αυτής ήταν ιδιωτική μεταχείριση/εκμετάλλευση των υπηρετριών από τους κυρίους με τη μορφή του αγοραίου έρωτα. Επίσης, η αλλαγή αυτής της δομής αποτέλεσε μια αλλαγή στον τρόπο της μύησης του νεαρού αριστοκράτη στο σεξ, ο οποίος κατέφευγε στην υπηρέτρια αντί να καταφεύγει σε κάποιο δημόσιο οίκο ανοχής.

«Μία άλλη πρακτική έτεινε στο συγκερασμό των πράξεων βίας στο Παλαιό Καθεστώς, ευνοώντας τη σχετική τους ατιμωρησία: πρόκειται για την αναζήτηση συμβιβασμού, την πρόθεση παράκαμψης, με εξώδικες διαδικασίες, μιας δικαιοσύνης πολύ μακρινής ή πολύ ανησυχαστικής». (Vigarello,2001:40).

Η άμεση συνεννόηση γινόταν σχεδόν πάντα, προπάντων όταν το θύμα ήταν κατώτερης τάξης. Κάποιες φορές η διαπραγμάτευση συνεχίζονταν και μετά την

καταδίκη, ώστε να ισχυροποιηθεί η απόδοση χάριτος. Το αντίτιμο της διαπραγμάτευσης ήταν κυρίως χρηματικό.

«Το αδίκημα κρινόταν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με την κοινωνική δικτύωση των πρωταγωνιστών, επιβεβαιώνοντας το γεγονός ότι η βαρύτητα αυτών των πράξεων ποτέ δεν ήταν πραγματικά αδιαμφισβήτητη ή σταθερή, και ότι μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις ή τα άτομα, να κρινόταν άλλοτε απαράδεκτη και άλλοτε συγχωρητέα, άλλοτε φρικτή και άλλοτε ανώδυνη, και κυμαινόταν ανάλογα με την συγκυρία και την περίπτωση» (Vigarello,2001:42).

Ο βιασμός είχε αρκετά κοινά σημεία με τα άλλα εγκλήματα ωστόσο είχε αρκετές διαφορές. Η διαφορά τους ήταν ο τρόπος που ερμηνεύονταν αλλά και ο τρόπος που αντιμετωπιζόνταν το θύμα. Η ηθική ήταν η σημαντικότερη αρχή την εποχή εκείνη. Οποιαδήποτε λοξοδρόμηση/ παρεκτροπή όπως ήταν η σαρκική επαφή θεωρούνταν βλασφημία και αμάρτημα ακόμα κι εάν η γυναίκα δεν συναινούσε με τις αξιότιμες πράξεις. Η ντροπή που ένιωθε το θύμα, ο φόβος, η ιδέα της κηλίδωσης και η κατακραυγή του κόσμου έκαναν το θύμα να σωπαίνει.

Ο δράστης, αντίθετα, δεν είχε αίσθηση της βίας κάτι που διαφοροποιούσε τον βιασμό από τα υπόλοιπα εγκλήματα. Το αίσθημα της ηδονής εξάλειψε τελείως τη βία που ασκούνταν σε βάρος του ατόμου. Το θύμα σε αυτήν την περίπτωση είχε μέρος της ευθύνης καθώς ήταν αυτό που ‘ προκάλεσε’.

Η πράξη του βιασμού ήταν μια πράξη που αγνοούνταν και απωθούνταν λόγω των αιτιών που τον δέσμευαν. Ήταν ο κίνδυνος της κοινωνικής κατακραυγής. Η πίστη και η αφοσίωση που είχαν στην ηθική και στην θρησκεία διαμέσου των οποίων κηρύσσονταν η αποτροπή από κάθε είδους ευχαρίστηση. Το θύμα στιγματιζόνταν. Η ψυχική υγεία της γυναίκας δεν είχε καμία σημασία αλλά θεωρούνταν ατιμασμένη και τις περισσότερες φορές υπαίτια.

Τα δικαστήρια, την εποχή εκείνη, δυσκολεύονταν στην εύρεση αποδείξεων στις περιπτώσεις των βιασμών. Οι αποδείξεις έπρεπε να ήταν εμφανείς και να επιβεβαιώνονται από τρίτα πρόσωπα. « Η σεξουαλική βία άρχιζε από τη στιγμή που ακούγονταν» (Vigarello,2001:69). « Το θύμα θα έπρεπε να δείξει ότι από την αρχή μέχρι το τέλος, αντιστεκόταν σωματικά» (Vigarello,2001:69).

Ο εκφοβισμός, ο αιφνιδιασμός του θύματος, η αντίσταση που τις περισσότερες φορές έτειναν να είναι επισφαλής. Μολαταύτα δεν ήταν καθόλου λειτουργική διότι ο κίνδυνος έκαμπε τις αντιστάσεις. Οι αντιδράσεις του θύματος, οι σιωπηλές προσπάθειες, οι πιέσεις δεν λαμβάνονταν υπόψη από τους δικαστές. Στις ενέργειες αυτές υπήρχε η βούληση του θύματος ακόμα κι αν υπέκυπτε εξαναγκαστικά.

«Πολύ σπάνια έως και καθόλου, συναντάμε στον Ποινικό Δίκαιο του Παλαιού Καθεστώτος αναφορές στον διανοητικό χώρο, τον ‘ εσωτερικό κόσμο’ τους μηχανισμούς και τις αδυναμίες του» (Vigarello,2001:71).

Ομοίως, συνέβαινε και με τη σεξουαλική βία ή τον βιασμό υπό την επήρεια ουσιών ή αλκοόλ, τα οποία δίνονταν στο θύμα για να το εξαπατήσουν κάμπτοντας έτσι τις αντιστάσεις, παραπλανώντας την κρίση τους. Αυτός ο τρόπος εμφάνιζε δυσπιστία απέναντι στην μηνύτρια διότι η γυναίκα είχε κάποιο πονηρό σχέδιο έτσι ώστε να επωφεληθεί από τον κατηγορούμενο.

Εξάλλου, κατά την ιατροδικαστική εξέταση, οι ιατροδικαστές και οι «ορκομωτές μαιές» περιορίζονταν στην εξέταση των γεννητικών οργάνων δίνονταν βάση στη ρήξη του παρθενικού υμένα. Λιγότερη ή καθόλου διερεύνηση όσον αφορά στα σωματικά τραύματα λόγου χάρη μώλωπες, πληγές, εκδορές, ίχνη πάλης. Τέτοια σημάδια θεωρούνταν ανεπαρκή. Έτσι «επιβαλλόταν σιωπηρά η ακαταμάχητη πεποίθηση ότι η γυναίκα υπέκυπτε με τη θέλησή της». (Vigarello,2001:73).

«Στα νομικά κείμενα, τα επιχειρήματα που υποτίθεται ότι αποδεικνύουν τη συναίνεση παραμένουν θολά, ανεπαρκώς σχολιασμένα, περιορίζονταν σε απροκάλυπτα μηχανιστικούς συλλογισμούς: ο βιασμός που επιχειρούνταν από έναν άνδρα μόνο του σε βάρος γυναίκας αποφασισμένης θεωρούνταν αδύνατος, για σωματικούς και μόνο λόγους · το γυναικείο σθένος επαρκούσε για την άμυνα · η γυναίκα είχε πάντα στη διάθεσή της επαρκή μέσα» (Vigarello,2001:74).

Ένα παράδειγμα για τον παραπάνω ισχυρισμό αναφέρει ο Vigarello σε ένα ανέκδοτο του Μπρυνώ όπου «μνημονεύουν κατά κόρον οι νομολογίες του 18^{ου} αιώνα». Το ανέκδοτο λέει πως ένας δικαστής έδωσε άδεια στον κατηγορούμενο για βιασμό άντρα να δωροδοκήσει τη μηνύτρια του με ένα σακούλι χρήματα. Έπειτα όμως, ο δικαστής έχοντας αμφιβολίες επ’ αυτού και θέλοντας να κάνει εξονυχιστική

έρευνα πάνω στο θέμα δίνει την άδεια στον άντρα να πάρει τα χρήματά του πίσω. Με την κίνηση αυτή, η γυναίκα με οποιοδήποτε μέσο διαθέτει, αντιστέκεται σθεναρά και υπερασπίζεται αυτό που της ανήκει.

Το συμπέρασμα από το παραπάνω ανέκδοτο ήταν μια απόδειξη πως η γυναίκα «θα μπορούσε να υπερασπίσει καλύτερα το σώμα της αν το είχε θελήσει». (Vigarello,2001:74). Έτσι η καταγγελία αποδεικνυόταν ψευδής. «Ο «ολοκληρωμένος βιασμός» ήταν βιασμός με συναίνεση · η σύνεση η οποία υπέκυπτε είναι σχεδόν πάντα μισή σύνεση». (Vigarello,2001:74).

Η υπόνοια αυτή διαιωιζόταν στους επόμενους αιώνες, και έκαναν την εμφάνισή της στα κείμενα των Διαφωτιστών την εποχή της Αναγέννησης. Ο συγκεκριμένος τρόπος σκέψης και ερμηνείας του βιασμού έδειχνε την αρνητική στάση που υπήρχε για την ισοτιμία ανάμεσα στην υπόσταση της γυναίκας με αυτή του άντρα.

Ας δούμε παρακάτω πως ερμηνευόταν ο βιασμός από τους Διαφωτιστές:

Ο Βολτέρος «καθόρισε με ακρίβεια τα σωματικά επιχειρήματα, ανέλυσε το εμπόδιο που συνιστούν τα σώματα, εμβάθυνε στις λεπτομέρειες των κινήσεων. Στα κορίτσια και τις γυναίκες που βιάστηκαν, θα αρκούσε να τους διηγηθούμε με ποιο τρόπο αντέκρουσε μια βασίλισσα τις κατηγορίες μιας μηνύτριας. Πήρε μια θήκη ξίφους και κουνώντας την πέρα-δώθε, έκανε την κυρία να δει ότι δεν ήταν δυνατόν να μπει το ξίφος στη θήκη. Ίσχυε και για το βιασμό αυτή η αδυναμία · υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις που δεν θα έπρεπε ποτέ να έχουν έρθει στα δικαστήρια».

«Η επιχειρηματολογία του Ντιντερό συνέπιπτε μ' εκείνη του Βολτέρου: Δεν υποκύπτεις ποτέ παρά μόνο όταν σου πάρουν το κεφάλι · λίγο, έστω, να υπερασπιστείς τη θέση σου, είναι αδύνατο να σου την πάρουν με δύναμη» (Vigarello, 2001:74, 75).

«Και ο Ρουσσώ, άλλωστε, δεν λέει τίποτα διαφορετικό, καθώς είναι σίγουρος ότι η σωματική αντίσταση της γυναίκας θα έπρεπε πάντοτε να υπερισχύει. Η φύση έχει εφοδιάσει και τον πιο αδύναμο με όση δύναμη χρειάζεται για να αντισταθεί όποτε το θελήσει. Αλλά ο Ρουσσώ λέει και κάτι ακόμα. Θεωρούσε την «ψευδή παραίτηση» της γυναίκας ως στοιχείο της φύσης της, ως επιλογή μιας εσκεμμένης ψευδαίσθησης, ένα τέχνασμα συστατικό του θηλυκού όντος, που επιδίωκε

"καταφανώς να συμφιλιωθεί προς όφελός της τις δικαιολογίες με το δικαίωμα να ήταν αδύναμη όποτε τη συμφέρει" . Ή ακόμα πιο εμφανής όταν χρησιμοποιούνταν για να καλύψει ένα σφάλμα» (Vigarello,2001:76)

Ωστόσο η αναφορά του Ρουσσώ έγινε αποκλειστικά για τον βιασμό. Κάνει αναφορές στις καθημερινές στάσεις, σε οικείες καταστάσεις. «Όμως με το να δικαιολογεί μια βαναυσότητα, οικοδομεί ταυτόχρονα μια αδυσώπητη λογική, μια αβυσσαλέα επιχειρηματολογία, η οποία εντέλει οδηγούσε στην αθώωση του βιασμού : η βία θεωρούνταν αναγκαία, καθώς «βοηθούσε» την γυναίκα να παίξει το θήραμα και να παραπλανήσει, είναι κάτι που εκείνη «επιζητεί» συνέχεια, η βία αυτή μπορεί να θεωρούνταν ως κάτι ανώδυνο, κάτι που μπορεί πάντα να εξουδετερωθεί, γιατί είχε στόχο ένα θύμα που είναι οπλισμένο να ανθίσταται». Ο αντίκτυπος είναι σκληρός, η στεγνότητα εγκαθίστανται στην καρδιά μιας σχέσης, ο βιασμός συγχωρούνταν προτού ακόμα κριθεί. Οι λιγοστές μηνύσεις από μέρους των γυναικών έδειχνε μια ευνόητη εξήγηση σύμφωνα με τον Ρουσσώ « Δεν γίνεται πλέον καθόλου λόγος για βιαιότητες από τότε που έγιναν τόσο αναγκαίες, καθώς οι άνδρες δεν τις πιστεύουν πια» (Vigarello,2001:76). Το παραπάνω σχόλιο μας εξηγεί πως ο βιασμός ήταν αποενοχοποιημένος.

Τα αφηγήματα της νεότερης εποχής κάνουν λόγο για τη βία που έπειθε, τη βία που υπέτασσε το θύμα, το θύμα γινόταν συνένοχος και έκανε τη βία αποδεκτή.

Η γυναίκα την εποχή εκείνη και ιδιαίτερα η παντρεμένη γυναίκα δεν μπορούσε να μηνύσει χωρίς την συγκατάθεση του συζύγου της. Το γεγονός αυτό μας δείχνει ότι η γυναίκα δεν ήταν ιδιοκτήτης του εαυτού της αλλά ήταν κτήμα του συζύγου της, των γονέων ή των κηδεμόνα της. Η «προσβολή» της τιμής σε βάρος της γυναίκας, αυτόματα στρεφόταν και εναντίον του κηδεμόνα της. Η θλίψη του θύματος δεν λαμβάνονταν υπόψη. Η λέξη βιασμός αντικαθιστούνταν με τη λέξη μοιχεία. Η μοιχεία θεωρούνταν βαρύ έγκλημα και είχε πολλά κοινά σημεία με τα άλλα εγκλήματα όπως η ανθρωποκτονία, την ιεροσυλία, την κλοπή, την ειδωλολατρία κ.α.

Αντίθετα, οι κοπέλες που δεν είχαν κανένα κηδεμόνα και κυρίως αυτές που έχουν παράνομες σχέσεις δεν θεωρούνταν αξιόπιστες. Η τιμωρία των κατηγορουμένων δεν υπήρχε. Κάτι ανάλογο ίσχυε και για τα θύματα που ήταν ιερόδουλες. Οι ιερόδουλες χωρίζονταν στις έγγαμες και στις άγαμες. Στην πρώτη κατηγορία, η παρουσία συζύγου συνέβαλλε στην τιμωρία του ενόχου, όμως δεν

γινόταν το ίδιο στην δεύτερη κατηγορία όπου η καταδίκη του κατηγορουμένου ήταν ασήμαντη. Μεγάλο ρόλο έπαιζε ο τόπος του «εγκλήματος». Σκοπός του τόπου ήταν η αύξηση ή μη της ποινής. Για παράδειγμα η «αυστηρότητα» δεν ήταν ίδια όταν η πράξη τελούνταν μέσα στο χώρο της εργασίας των ιεροδούλων δεν υπήρχε καταδίκη, απεναντίας εάν η συνουσία γινόταν στην οικία του ζεύγους και κρινόταν πιο σοβαρά.

Έτσι λόγω της κυριότητας της γυναίκας ο βιασμός συνδεόταν και συγγέονταν με τη λέξη «απαγωγή». Η τιμωρία από τα δικαστήρια στην απαγωγή-βιασμό μιας έγγαμης γυναίκας και όχι κοινής ήταν η θανατική ποινή. Η επιλογή της λέξης απαγωγής για τη δήλωση της σεξουαλικής βίας δεν ήταν τυχαία. Όπως, αναφέρθηκε παραπάνω λόγω της κατωτερότητας της γυναίκας, η εξάρτηση της και η κυριότητα της από τον άντρα εμμέσως μας δείχνουν την πεποίθηση ότι ήταν κτήμα τους και ο βιασμός της από τον άλλο άντρα σήμαινε απαγωγή από την κατοχή του.

Η αλλαγή για τα σχόλια του βιασμού ξεκίνησε το δεύτερο μισό του 18^{ου} αιώνα. Σημαντικό ρόλο στην αλλαγή αυτή έπαιξε η κινητοποίηση της κοινής γνώμης. Η αποδοκιμασία του κόσμου για τα βασανιστήρια και τους τρόπους κύρωσης όπως η αγχόνη οδήγησε τον κόσμο σε αντιπαράθεση με τους ανθρώπους των γραμμάτων και του νόμου. «Είναι διαμαρτυρία κατά της βαναυσότητας, της κατάχρησης, της φρίκης και του τρόπου» (Vigarello,2001:104). Η ομολογία του κατηγορουμένου γινόταν με βασανισμό και η καταδίκη του ήταν η θανατική ποινή λογίζονταν ως απαραίδεκτα.

«Ο διαχωρισμός της ηθικής βαρύτητας από την κοινωνική βαρύτητα ήταν ένα από τα αιτήματα, που συμβάδιζαν με την νομική αναθεώρηση των εγκλημάτων βίας. Το περιεχόμενο της εγκληματικής πράξης φαίνονταν να μετατοπιζόταν και η αναθεώρηση ήταν τόσο κεντρική που θα μπορούσε να ανατρέψει την εικόνα των «εγκλημάτων λαγνείας» όπως ο βιασμός, η ακολασία, η πορνεία, η κτηνοβασία ή ο σοδομισμός να αποσυνδεθούν από αυτό που συνιστά βία από αυτό που συνιστά ηθικό ελάττωμα» (Vigarello,2001:106).

«Η ποινή σκέψης» ανασύνταξε τα κριτήρια της δικαστικής κρίσης. Μολαταύτα οι αλλαγές στο ποινικό και δικαστικό σύστημα όπως και η εφαρμογή τους δεν ήταν άμεσες.

Υπήρχε νέα θεώρηση του δικαίου όπου κήρυττε ότι «κάθε άνθρωπος είναι ο μόνος κύριος του εαυτού του και η κυριότητα αυτή είναι απαλλοτριωτική». (Vigarello,2001:139-140)

Αυτή η νέα θεώρηση ανέτρεψε τα δεδομένα της συντηρητικής άποψης περί της σεξουαλικής βίας αλλά κυρίως περί της ατομικής ελευθερίας και βούλησης.

Υποχρέωσε να νοείται ο πολίτης ότι άνηκε στον εαυτό του και όχι σε κάποιον υποτιθέμενο 'κτήτορα'». (Vigarello, 2001:140)

Ο βιασμός πλέον θεωρούνταν ότι προσέβαλε το άτομο προσωπικά και σωματικά δίνοντας βαρύτητα στην βιαιότητα της πράξης.

Ωστόσο, η θεωρία από την πράξη απείχε αρκετά, καθώς κανείς δεν μπορούσε να δεχτεί αυτήν την απότομη αλλαγή «στην αυτονομία της γυναίκας». (Vigarello,2001:141).

«Η πεποίθηση ότι η υπεράσπιση της γυναίκας άνηκε στους κηδεμόνες της και μόνο, τα προνόμια τα οποία παρ' όλη τη «Διακήρυξη των Δικαιωμάτων» αποδίδονταν στον πατέρα και στον σύζυγό βάρυναν ασφαλώς για μεγάλο διάστημα στις δίκες για βιασμό» (Vigarello,2001:141).

Νέα ιατρικά δεδομένα στις αρχές του 19^{ου} αιώνα έδωσαν νέα διάσταση στην ανισότητα των δύο φύλων καθώς «η γυναίκα δεν ήταν παρά ένα φυσιολογικό υποταγμένο στον άνδρα διαμέσου των αναγκών της, των καθηκόντων της, και, κυρίως, της σωματικής της διάπλασης, της μυϊκής της αδυναμίας αλλά κυρίως του 'μικρού μεγέθους' του σώματος και του εγκεφάλου» (Vigarello,2001:143)

Με την παραπάνω πεποίθηση επικυρωνόταν η υποταγή της γυναίκας στον άνδρα. Είτε ήταν γονέας είτε ήταν σύζυγος. Ο κανόνας που επικυρώθηκε λέει το εξής «η γυναίκα είναι προορισμένη από την φύση να είναι κατώτερη και να ζει σε δεύτερη μοίρα». (Vigarello,2001:143)

Ακόμη, και οι γυναίκες που θέλησαν να αλλάξουν τα κείμενα, την νομοθεσία ζητώντας ισότητα χωρίς όμως να δώσουν βάση στις βιαιότητες που διαπράττονταν κατά των γυναικών. Οι πράξεις του βιασμού δεν αποτελούσαν στόχο διερεύνησης αλλά στόχος των γυναικών ήταν η ανεξαρτησία.

Σε όλα τα παραπάνω μπορούμε να προσθέσουμε τον μη ορισμό του βιασμού. Βέβαια, ο ορισμός ήταν πιο ακριβής και «εμπεριστατωμένος» από τον όρο της απαγωγής, αλλά δεν διευκρινίζονταν όμως στο άρθρο που τον καταδίκασε («ο βιασμός θα τιμωρείται με έξι χρόνια κάθειρξη») (Vigarello,2001:144).

Η σεξουαλική βία περιοριζόταν μόνο στην πράξη του βιασμού χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψη οι υπόλοιπες σεξουαλικές πράξεις που προσέβαλαν το θύμα ακόμα και εάν υπήρχε «μερική» ή «ολική» διείσδυση.

Ακόμα και στην Αρχαία Ελλάδα η θέση της γυναίκας ήταν άνιση. Τα κορίτσια της εποχής εκείνης δεν μπορούσαν να κυκλοφορήσουν ελεύθερα και να συναναστρέφονται με νέους. Τα κορίτσια που είχαν επικοινωνία πριν το γάμο με νέους, μπορούσε ο πατέρας τους να τα πουλήσει στο σκλαβοπάζαρο.

Ο Ηρόδοτος μας διηγείται πως κάθε γυναίκα σύμφωνα με τα έθιμα έπρεπε να καθίσει στον περίβολο του ναού και να δοθεί ερωτικά στον καθένα που θα της έριχνε στην ποδιά ένα νόμισμα ανεξαρτήτου αξίας. Κάθε ντόπια γυναίκα έχει την υποχρέωση να καθίσει στον ναό της Αφροδίτης και μία φορά στη ζωή της να κοιμηθεί με έναν ξένο άντρα. Μέσα στον ναό της Αφροδίτης κάθονταν πολλές γυναίκες μ' ένα στεφάνι από κλωστές στα κεφάλια. Ανάμεσα από τις γυναίκες υπάρχουν ίσια περάσματα προς όλες τις κατευθύνσεις. Στο κενό των διαδρόμων αυτών περπατούν οι ξένοι και διαλέγουν. Όταν μια γυναίκα καθίσει στο σημείο εκείνο, δε φεύγει για το σπίτι της, παρά όταν κάποιος απ' τους ξένους της βάλει πάνω στα γόνατά της λεφτά και πλαγιάσει μαζί της έξω από τον ναό. Όταν βάλει τα λεφτά πρέπει να πει τούτα τα λόγια «Επικαλούμαι στο πρόσωπό σου την θεά Μύλιττα». Το ποσό μπορεί να είναι οσοδήποτε. Η γυναίκα δεν πρόκειται να αρνηθεί κανέναν, γιατί δεν της επιτρέπεται να το κάνει. Ετούτα τα λεφτά είναι ιερά. Ακολουθεί τον πρώτο που της δίνει, και δεν διώχνει κανέναν. Όταν πλαγιάσει με κάποιον εκπληρώνει την υποχρέωσή της στη θεά και γυρνάει σπίτι.

Τέλος, ο Σόλων είναι αυτός που ίδρυσε με νομοθεσία του στην Αθήνα τα γυναικεία πορνεία, τα οποία γέμιζε με πόρνες που αγόρασε σε δουλοπάζαρα αιχμαλώτων πολέμου και όρισε τα ποσοστά της εισπράξεως που θα έπαιρναν το κράτος.

1.3 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ

Παράγοντες κινδύνου και η σημασία τους στο θεραπευτικό σχεδιασμό

Πολλοί μπορεί να είναι οι παράγοντες ή τα κίνητρα που συμβάλλουν στην εκδήλωση μιας σεξουαλικά επιθετικής συμπεριφοράς, και ανάλογα με το/τα κίνητρο/α ή τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε περίπτωση, μελέτες δείχνουν, ότι ποικίλα είναι και τα χαρακτηριστικά εκείνα που σκιαγραφούν την προσωπικότητα αυτών των ατόμων που βιάζουν.

Διάφορες θεωρίες υποστηρίζουν ότι η 1) η σεξουαλική επιθετικότητα και ο βιασμός ενδέχεται να οφείλονται σε αισθήματα φόβου και ανεπάρκειας, μαζί με την πιθανή ύπαρξη μη αναγνωρισμένων ομοφυλοφιλικών τάσεων που αλληλεπιδρούν με την επιθετικότητα και κατευθύνονται στο θύμα το οποίο λειτουργεί ως υποκατάστατο της μητέρας. 2) Ίσως η σεξουαλικά επιθετική συμπεριφορά να έχει ενισχυθεί στο παρελθόν, ή να έχει συνδεθεί η επιθετικότητα με τη σεξουαλική διέγερση. 3) Οι φεμινιστικές απόψεις υποστηρίζουν ότι, όχι μόνο ο βιασμός αλλά και ο φόβος για ενδεχόμενο βιασμό, εξυπηρετεί ένα μηχανισμό κοινωνικού ελέγχου, ενώ 4) άλλες απόψεις δίνουν έμφαση στη δράση των ορμονών και του βιολογικού παράγοντα.

Ακόμη, «η σεξουαλικά επιθετική συμπεριφορά σχετίζεται με καταθλιπτική συμπτωματολογία, αυτοκτονικότητα, ιστορικό ψυχιατρικής παρακολούθησης, ιστορικό εμπλοκής με το Νόμο, παραπτωματική συμπεριφορά (κλοπές, ληστείες, ξυλοδαρμός κλπ.), τάση για αναζήτηση νέων εμπειριών, παρορμητικότητα, έλλειψη ενσυναίσθησης, ασταθές εργασιακό ιστορικό, μεγαλύτερες δυσκολίες στην ανάπτυξη στενής ερωτικής σχέσης και σημαντικά υψηλότερα επίπεδα αίσθησης μοναξιάς, συγκρίνοντας με το γενικό πληθυσμό.

Σε αρκετές ομάδες σεξουαλικών παραπτωμάτων έχουν βρεθεί αυξημένα επίπεδα σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία.»

(Ομπρέλα - Ελληνική Εταιρεία Μελέτης & Πρόληψης Της Σεξουαλικής Κακοποίησης).

Σε μία προσπάθεια διερεύνησης των αναπτυξιακών παραμέτρων των βιαστών, ερευνητές πρότειναν τέσσερις σημαντικούς παράγοντες: την αδιαφορία των ατόμων που τους φρόντισαν, το ιστορικό διαβίωσης σε ιδρύματα, τη σωματική κακοποίηση και αμέλεια, και τη σεξουαλική κακοποίηση. Συσχετίζοντας κατόπιν τους τέσσερις αυτούς παράγοντες με τη σεξουαλική ή τη μη σεξουαλική επιθετικότητα που παρουσιάστηκε κατά την ενηλικίωση, βρέθηκε ότι η έλλειψη στοργής και η σεξουαλική παρέκκλιση στο οικογενειακό περιβάλλον σχετίζονταν με την ένταση της σεξουαλικής επιθετικότητας, ενώ το ιστορικό διαβίωσης σε ιδρύματα και η σωματική κακοποίηση σχετίζονταν με την ένταση της μη σεξουαλικής επιθετικότητας. Η εμπειρία λοιπόν της σεξουαλικής κακοποίησης και η ποιότητα των πρώιμων διαπροσωπικών σχέσεων ενός αγοριού παίζουν σημαντικό ρόλο στην κατανόηση της σεξουαλικής συμπεριφοράς.

Τα σπουδαιότερα στοιχεία από το ιστορικό ενός ατόμου που κατηγορείται για βιασμό είναι το:

Οικογενειακό Ιστορικό: Η οικογένεια παρέχει το βασικό πλαίσιο μαθησιακής ανάπτυξης. Έχει ταυτοποιηθεί ένας αριθμός οικογενειακών παραγόντων που παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη σεξουαλικής επιθετικότητας. Διαπροσωπικοί παράγοντες, όπως αρνητικές και απομακρυσμένες σχέσεις με γονείς, ασταθής ή αμελής φροντίδα, απώλεια γονέως λόγω θανάτου, χωρισμού ή διαζυγίου και υψηλή συχνότητα σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης, χαρακτηρίζουν τις πρώιμες παιδικές εμπειρίες πολλών σεξουαλικών παραπρωματιών (Fagen & Wexler, 1988, Prentky et al, 1989, Ryan & Lane, 1991, Seghorn et al, 1987, Tingle et al, 1986).

Είναι επομένως σημαντικό να αποκτηθούν πληροφορίες σχετικές με τη φύση της σχέσης των ατόμων αυτών με τους γονείς και τα αδέρφια τους. Επίσης σημαντικές είναι πληροφορίες που αφορούν απώλεια γονέα, εγκατάλειψη, σταθερότητα οικογενειακού περιβάλλοντος, χρήση βίας, και τέλος επάρκεια του μοντέλου του γονεϊκού ρόλου. Το οικογενειακό ιστορικό αποτελεί ιδανικό σημείο για να αρχίσει μία διαδικασία εκτίμησης, ενώ συγχρόνως διευκολύνει την ανάπτυξη της σχέσης ιατρού-ασθενούς, ιδιαίτερα πριν από τη συζήτηση πιο ευαίσθητων θεμάτων.

Ιστορικό εκπαίδευσης: Οι βιαστές τείνουν να εγκαταλείπουν το σχολείο τους (Bard et al, 1987), αν και η εκπαιδευτική τους εξέλιξη μπορεί να ποικίλει αρκετά. Οι

νοητικές ικανότητες είναι ευνόητο ότι επηρεάζουν την πορεία της θεραπείας. Για το λόγο αυτό η εκτίμηση θα πρέπει να περιλαμβάνει το ιστορικό εκπαίδευσης, το γενικό νοητικό επίπεδο και την παρουσία μαθησιακών ελλειμμάτων. Η επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων και η συμπεριφορά στο σχολείο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις νοητικές και ψυχολογικές δυνατότητες. Για παράδειγμα, μπορεί κανείς να διακρίνει δυσκολίες παρακολούθησης, παρορμητικότητα, έλλειψη στόχων, χαμηλή αυτοπεποίθηση και επιμονή. Οι παράγοντες αυτοί έχουν εμφανή επίδραση στην εξέλιξη της θεραπείας και μπορεί να υποδείξουν την ανάγκη συμπληρωματικής εκπαιδευτικής παρέμβασης.

Εργασιακό Ιστορικό: Η ύπαρξη σταθερού εργασιακού ιστορικού τείνει να προστατεύει από την ανάπτυξη εγκληματικής συμπεριφοράς (Bartol, 1991). Πράγματι, οι βιαστές τείνουν να έχουν ασταθές εργασιακό ιστορικό σε ανειδίκευτες εργασίες (Bard et al, 1987). Είναι επομένως χρήσιμο να εκτιμηθεί το εργασιακό ιστορικό, εστιάζοντας στη σταθερότητα και το είδος εργασίας, στο επίπεδο επιδεξιότητας και υπευθυνότητας και στη γενικότερη στάση απέναντι στη δουλειά που επέδειξε. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να σχετίζονται με ψυχολογικά χαρακτηριστικά όπως επιμονή, ικανότητα ανοχής στη ματαιώση και ικανότητα σχεδιασμού και επίτευξης στόχων. Οι πληροφορίες του εργασιακού ιστορικού μπορεί επίσης να υποδείξουν την ανάγκη ειδικών παρεμβάσεων με σκοπό να αυξήσουν τη μελλοντική δυνατότητα για εργασία.

Κοινωνικό ιστορικό: Τα άτομα που έχουν ιστορικό διαταραγμένης προσκόλλησης με τα άτομα που τους έχουν αναθρέψει είναι περισσότερο πιθανό να παρουσιάσουν δυσλειτουργικές σχέσεις και σε άλλους τομείς (Hazan & Shaver, 1994). Έχοντας υπόψη τις προαναφερθείσες διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι βιαστές παρουσιάζουν προβληματικό κοινωνικό ιστορικό. Για παράδειγμα, έχει αναφερθεί χαμηλό επίπεδο συναισθηματικής εμπλοκής με τους συναδέλφους τους (Blaske et al, 1989), ενώ το 86% είχαν ελάχιστους ή καθόλου φίλους κατά τη νεαρή ηλικία (Tingle et al, 1986). Γνωρίζοντας λοιπόν τη σπουδαιότητα των πρώιμων παιδικών εμπειριών στη μελλοντική ανάπτυξη κοινωνικού άγχους θεωρείται σκόπιμη η αναλυτική διερεύνηση του κοινωνικού ιστορικού. Η εκτίμηση θα πρέπει να περιλαμβάνει τη ποιότητα, τη σταθερότητα και τη διάρκεια των δεσμών φιλίας, τη φύση και έκταση της κοινωνικής απομόνωσης, τη

μορφή των διαπροσωπικών σχέσεων, τις δυσκολίες που πιθανόν υπήρξαν κατά τις πρώιμες σχέσεις και τον τρόπο λειτουργίας του ατόμου μέσα σε μία ερωτική σχέση. Η ανίχνευση ενδεχόμενων ειδικών ελλειμμάτων της κοινωνικότητας των βιαστών είναι σημαντική για το θεραπευτικό σχεδιασμό.

Σεξουαλικό ιστορικό: έρευνες έχουν αποκαλύψει μία σειρά κοινών στοιχείων στο σεξουαλικό ιστορικό των βιαστών. Για παράδειγμα, οι άνδρες που παρουσιάζουν σοβαρή σεξουαλική επιθετικότητα φαίνεται να έχουν πιο πρώιμες και συχνές σεξουαλικές εμπειρίες (Koss & Dinero, 1989) και πιο χαλαρές πεποιθήσεις για τη σεξουαλικότητα (Marshall, 1989). Επίσης, υπάρχουν ενδείξεις για αυξημένη συνοσηρότητα με παραφιλίες (Freund, 1990, Marshall et al, 1991), καθώς και αυξημένη ενασχόληση με τη πορνογραφία (Carter et al, 1987, Cool et al, 1971, Goldstein et al, 1971). Ο κλινικός θα πρέπει επίσης να εξετάζει τη συχνότητα της σεξουαλικής δραστηριότητας, τυχόν καταναγκαστικά σεξουαλικά στοιχεία, καθώς και την ύπαρξη, τον τύπο και τη διαδικασία ενδεχόμενης αποκλίνουσας σεξουαλικής δραστηριότητας (Groth & Lored, 1981). Είναι γενικά αποδεκτό ότι ένας σημαντικός αριθμός βιαστών έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά κατά την παιδική ηλικία ή υπήρξαν μάρτυρες παρεκκλίνουσας σεξουαλικής δραστηριότητας (Burgess et al, 1988, Dhawan & Marshall, 1996). Δεν παρουσιάζουν όμως σεξουαλική επιθετικότητα όλοι αυτοί που έχουν κακοποιηθεί κατά την παιδική ηλικία. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει την ύπαρξη και άλλων παραγόντων που μεσολαβούν στη πορεία ανάπτυξης σεξουαλικής επιθετικότητας. Η επιθυμία να εξευτελίσει το θύμα, η έλλειψη ικανότητας ενσυναισθησίας και ταυτοποίησης με τους άλλους έδειξαν να αποτελούν τέτοιους παράγοντες (Finkelhor, 1984). Η λήψη του σεξουαλικού ιστορικού θα πρέπει να γίνεται αφού πρώτα έχουν διερευνηθεί άλλες αναπτυξιακές πλευρές και έχει εγκατασταθεί θετική θεραπευτική σχέση. Θα πρέπει να αρχίζει με γενικές πληροφορίες για τη σεξουαλικότητα και το επίπεδο γνώσεων για τη σεξουαλική πράξη, και μετά να επεκτείνεται σε θέματα που αφορούν τη σεξουαλική δραστηριότητα του ατόμου, περιλαμβανομένου του αναντισμού, της φύσης των σεξουαλικών φαντασιώσεων και επιθυμιών, καθώς και τη φύση και συχνότητα ενδεχόμενων σεξουαλικών παρεκκλίσεων. Είναι επίσης σημαντικό να εκτιμάται το θέμα του σεξουαλικού προσανατολισμού, η εμμονή στην πορνογραφία, η προσωπική εμπειρία σεξουαλικής κακοποίησης και η ύπαρξη σεξουαλικής δυσλειτουργίας.

Ένα ενδελεχές σεξουαλικό ιστορικό πιθανόν να αποκαλύψει θέματα που σχετίζονται με έλλειψη πληροφόρησης του ατόμου για τη σεξουαλικότητα ή με την ανάγκη εφαρμογής κάποιας ειδικής συμπεριφορικής θεραπείας. Οι κατ' εξακολούθηση βιαστές μπορεί να χρειάζονται άλλου τύπου θεραπεία από αυτούς που βίασαν για πρώτη φορά. Η διερεύνηση της προηγούμενης σεξουαλικής παραπτωματοκότητας είναι σημαντική, αφού ο καλύτερος προγνωστικός παράγοντας για μία μελλοντική σεξουαλικά επιθετική πράξη είναι το ιστορικό προηγούμενης παρόμοιας συμπεριφοράς, και ειδικότερα η σοβαρότητα και η συχνότητα αυτής.

Τα σπουδαιότερα σημεία από τη ψυχολογική εκτίμηση ενός ατόμου που κατηγορείται για βιασμό είναι:

Η Άρνηση της Ανάλυσης Υπευθυνότητας: Επειδή είναι αυτονόητο ότι η αποδοχή ευθυνών για πράξεις που βλάπτουν άλλους είναι δύσκολη, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι πολλοί βιαστές αρνούνται την ανάληψη ευθύνης της εγκληματικής τους πράξης (Maletzky, 1996). Οι σεξουαλικοί παραπρωματίες αρνούνται συχνά όλες τις πλευρές της κατηγορίας χωρίς μάλιστα να αντιπαραθέτουν σοβαρά επιχειρήματα. Τείνουν σταθερά να ελαχιστοποιούν την έκταση της διάπραξης και τις συνέπειες αυτής. Συχνά επίσης αποδίδουν τη διάπραξη σε άλλους παράγοντες, όπως κατάχρηση αλκοόλ, προβλήματα γάμου ή ψυχολογική ένταση, ενώ είναι συχνή επίσης η άρνηση κάθε πιθανής μελλοντικής διάπραξης. Επιπλέον της άρνησης και της ελαχιστοποίησης, οι βιαστές παρουσιάζουν διαστροφή στην αντίληψη της συμπεριφοράς των θυμάτων, γεγονός που ενισχύει την στάση τους να δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους. Για παράδειγμα, βλέπουν το ντύσιμο των θυμάτων τους ως ‘‘προκλητικό’’ και δυσκολεύονται να δουν την κατάσταση από την πλευρά των θυμάτων (Scully, 1988). Επίσης, αντιλαμβάνονται την παθητικότητα ή το τρόμαγμα των θυμάτων σαν επιθυμία ή ευχαρίστηση. Όλες αυτές οι εκλογικεύσεις και οι γνωσιακές διαστροφές αντανακλούν την άρνηση στο να αναλάβουν την προσωπική ευθύνη της διάπραξης. Τα γενικά αυτά χαρακτηριστικά της έλλειψης ανάληψης ευθύνης συνδέονται στενά με τη σεξουαλική επιθετικότητα (Rapaport & Burkhart, 1984). Συχνά, οι άνδρες που παρουσιάζουν σεξουαλική επιθετικότητα δε βλέπουν τη συμπεριφορά τους σαν βιασμό και αποδίδουν ίση ευθύνη στα άτομα που κακοποίησαν (Koss, 1988). Συχνά επίσης οι βιαστές θεωρούν υπεύθυνες για το βιασμό τις γυναίκες και τον εαυτό τους αθώο (Marolla & Scully, 1986). Ένα σημείο

κλειδί της εξέτασης είναι η παρουσίαση της αποδοχής της ευθύνης σαν θετικό στοιχείο. Όταν αρχίζει να αποδέχεται τις ευθύνες, ο εξεταζόμενος μπορεί να νιώσει ανακούφιση και συγχρόνως να βρεθεί πιο κοντά σε θέση να λάβει βοήθεια. Η κατανόηση ότι η σεξουαλική επιθετικότητα ίσως είναι ένδειξη αδυναμίας και ευαλωτότητας μπορεί να υποδεικνύει τη δύναμη για την ανάληψη αποδοχής των ευθυνών.

Γνωσιακή διεργασία: Οι βιαστές παρουσιάζουν έναν αριθμό πεποιθήσεων οι οποίες διευκολύνουν την ανάπτυξη σεξουαλικής επιθετικότητας. Για παράδειγμα, παρουσιάζουν ισχυρή τάση συμφωνίας με τους μύθους που σχετίζονται με το βιασμό (Burt, 1980, Koss et al, 1985, Malamuth & Check, 1983), έντονη εχθρότητα απέναντι στις γυναίκες (Koss & Dinero, 1989) και αποδοχή εκλογικεύσεων που αφορούν τη βία έναντι των γυναικών (Dewhurst et al, 1992). Παράλληλα, οι στάσεις και πεποιθήσεις αυτές συνδέονται με υψηλότερη σεξουαλική διάθεση, ανάγκη για κυριαρχικότητα έναντι των γυναικών, χαμηλότερη ενσυναίσθησία απέναντι στα θύματα και ιστορικό επανάληψης βιασμών κατά το παρελθόν (Briere & Malamuth, 1983, Check & Malamuth, 1983, Koss et al, 1985, Muechlenhard & Linton, 1987, Raraport & Burkhart, 1984).

Κατά την εκτίμηση ενός βιαστή ο κλινικός θα πρέπει να είναι ενήμερος για το επίπεδο επικράτησης των μύθων αυτών στο γενικό πληθυσμό. Σύμφωνα με τις φεμινιστικές απόψεις, οι δυτικές κοινωνίες στηρίζουν έναν μεγάλο αριθμό στάσεων και απόψεων που σχετίζονται με το βιασμό (Brownmiller, 1975) και συνεπώς η πλειονότητα ανδρών και γυναικών μοιράζονται τις ίδιες "γνωσιακές διαστροφές" με τους βιαστές.

Η γνωσιακή εκτίμηση των βιαστών περιλαμβάνει: τους λόγους που κατά τη γνώμη του τον οδήγησαν στο βιασμό, τις πεποιθήσεις του για τις συνέπειες της πράξης του, την κατανόηση της εμπλοκής του ανδρικού ρόλου, τη στάση τους απέναντι στις γυναίκες (για παράδειγμα, όλες οι γυναίκες είναι αδιάφορες, κυριαρχικές και υπολογίστριες), τη στάση τους απέναντι στο γυναικείο σεξουαλικό ρόλο και τέλος, τις απόψεις τους για τη διαπροσωπική βία. Ο κλινικός επίσης θα πρέπει να εκτιμήσει το συνολικό γνωσιακό στυλ, εάν για παράδειγμα το άτομο τείνει να αποφεύγει τη συζήτηση επώδυνων θεμάτων ή τον τρόπο που εκλογικεύει τη συμπεριφορά του. Τέλος, η εκτίμηση του επιπέδου κατανόησης του βιασμού που

διέπραξε, αλλά και της σεξουαλικότητας γενικότερα μπορεί να υποδείξουν τις θεραπευτικές κατευθύνσεις.

Ενσυναισθησία: Η έλλειψη ενσυναισθησίας (empathy) έναντι των θυμάτων και η αδυναμία ή άρνηση κατανόησης του μεγέθους του τραύματος που προκαλεί η σεξουαλική κακοποίηση, αποτελούν κοινά χαρακτηριστικά των σεξουαλικών παραπτώματιών (Ward et al, 1995). Οι βιαστές συχνά είναι ανίκανοι να κατανοήσουν τα συναισθήματα των άλλων ή να δείξουν ενσυναισθησία στα θύματά τους (Abel et al, 1985, Rice et al, 1994, Scully, 1988). Σε αντιδιαστολή, σε μη παραπτώματιες, βρέθηκε στενή σχέση μεταξύ ενσυναισθησίας και θυμάτων βιασμού (Deitz et al, 1982).

Τα χαμηλά επίπεδα ενσυναισθησίας των βιαστών έναντι των θυμάτων τους βρέθηκε να σχετίζονται με υψηλότερα επίπεδα διέγερσης μετά από έκθεση σε απεικονίσεις βιασμού, γεγονός που υποδεικνύει ότι η ενσυναισθησία λειτουργεί μάλλον ως ανασταλτικός παράγοντας (Rice et al, 1994). Η δυσφορία, επίσης, που παρουσιάζει το θύμα φαίνεται να αυξάνει τη διέγερση του βιαστή. Οι παρατηρήσεις αυτές οδήγησαν στην υπόθεση ότι οι σεξουαλικοί παραπτώματιες παρουσιάζουν γενικά ελλείμματα στην ενσυναισθησία, γεγονός που τους οδηγεί ευκολότερα στην κακοποίηση των άλλων. Πιθανότερη όμως φαίνεται να είναι η εκλεκτική έλλειψη ενσυναισθησίας έναντι των θυμάτων τους και όχι των θυμάτων γενικά (Marshall et al, 1995, Marshall et al, 1993).

Η έννοια της ενσυναισθησίας εμπεριέχει τόσο γνωσιακά όσο και συναισθηματικά στοιχεία (Goldstein & Michaels, 1985) και ο πλέον χρήσιμος τρόπος κατανόησης είναι η θεωρία των τεσσάρων βημάτων (Marshall et al 1995), η οποία περιλαμβάνει την ικανότητα συναισθηματικής αναγνώρισης, την ικανότητα πρόβλεψης, τη συναισθηματική ανταπόκριση και τέλος, την κατάλληλη συμπεριφορική απάντηση, για παράδειγμα τη χορήγηση βοήθειας. Είναι σημαντικό για τον κλινικό να εντοπίσει το έλλειμμα που παρουσιάζει ο κάθε δράστης στην αλυσίδα αυτή. Επίσης, είναι σημαντικό να διευκρινίσει ενδεχόμενα εκλεκτικά ελλείμματα ενσυναισθησίας, εάν δηλαδή υπάρχει δυσκολία αντίληψης των συναισθημάτων των ανθρώπων γενικά, μόνο των γυναικών ή μόνο των δικών του θυμάτων.

Κοινωνικές δεξιότητες: Ο βιασμός είναι ένα έγκλημα κατά της προσωπικότητας και για το λόγο αυτό επικρατεί η άποψη ότι το επίπεδο κοινωνικών δεξιοτήτων αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη παρεκκλίνουσας σεξουαλικής συμπεριφοράς (Ward et al, 1997). Παλαιότερες αλλά και πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι οι βιαστές παρουσιάζουν αρκετά κοινά στοιχεία στον τομέα των κοινωνικών δεξιοτήτων. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι υπολείπονται σε κοινωνικού τύπου επιδεξιότητες (Segal & Marshall, 1985) και στην αντίληψη των συνεπειών μιας ενέργειας (Lipton et al, 1987), παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα άγχους, σε συνθήκες εργαστηρίου, όταν τους ζητείται να παίξουν ανταγωνιστικό ρόλο (Overholser & Beck, 1986), παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα όταν σχετίζονται με γυναίκες (Clark & Lewis, 1977, Laws & Serber, 1975) και δείχνουν έλλειψη αγωνιστικής διάθεσης σε ετεροσεξουαλικές καταστάσεις (Stermac & Quinsey, 1986).

Θα πρέπει όμως να διαχωρίζουμε τη μοναχικότητα, την ικανότητα για στενή διαπροσωπική σχέση και τις κοινωνικές επιδεξιότητες από την κοινωνικότητα γενικά. Για να είναι ένα άτομο κοινωνικό θα πρέπει να είναι ικανό να ερμηνεύει επιδέξια τις πληροφορίες, να επιλέγει τις αντιδράσεις του και να εκτελεί τις αντιδράσεις αυτές (McFall, 1982). Οι βιαστές παρουσιάζουν ελλείμματα σε μία ή περισσότερες από τις περιοχές αυτές και για να εξετάσουμε την ακριβή φύση των ελλειμμάτων αυτών θα πρέπει να μελετήσουμε το άγχος, την διάθεση επιβολής και την ερμηνεία που αποδίδεται στα κοινωνικά ερεθίσματα (Stermac & Quinsey, 1986). Οι Knight & Prentky (1987), δίνοντας έμφαση στη μελέτη της σχέσης κοινωνικότητας, αναπτυξιακών παραγόντων και μορφής παραπτώματος, βρήκαν ότι οι βιαστές που επιδεικνύουν σαδισμό, σε σύγκριση με τους άλλους τύπους βιαστών, υπέστησαν πολύ συχνότερα σεξουαλική κακοποίηση και είχαν πιο πτωχή κοινωνικότητα, χαμηλά επίπεδα ετεροσεξουαλικής εξάρτησης και πιο ασταθείς διαπροσωπικές σχέσεις.

Τα σπουδαιότερα σημεία του σεξουαλικού ιστορικού ενός βιαστή είναι:

Ερωτικές σχέσεις: Αρκετοί ερευνητές παρατήρησαν ότι οι σεξουαλικοί παραπτώματιες είναι κοινωνικά απομονωμένοι με λίγες στενές ερωτικές σχέσεις (Fagan & Wexler, 1988, Marshall, 1989, Tingle et al, 1986). Εκείνοι μάλιστα οι σεξουαλικοί παραπτώματιες που έχουν πολλές σχέσεις, τις περιγράφουν σαν επιφανειακές (Marshall, 1989). Οι παρατηρήσεις αυτές ώθησαν τους ερευνητές να μελετήσουν τις ερωτικές σχέσεις των σεξουαλικών παραπτώματιών, απομονώνοντας

κάποιες παραμέτρους οι οποίες θεωρούνται κρίσιμες για το σχηματισμό και τη διατήρηση μιας στενής ερωτικής σχέσης. Κοινό στοιχείο των σεξουαλικών παραπτωμάτων αποτελεί η αποτυχία επίτευξης στενής ερωτικής σχέσης, η οποία οδηγεί σε βίωση μοναξιάς (Awad et al, 1984, Fagan & Wexler, 1988, Saunders et al, 1986, Seidman et al, 1994, Tingle et al, 1986). Βρέθηκε ότι οι σεξουαλικοί παραπτώματιες παρουσιάζουν σημαντικά μεγαλύτερες δυσκολίες στην ανάπτυξη στενής ερωτικής σχέσης, καθώς και σημαντικά υψηλότερα επίπεδα αίσθησης μοναξιάς, συγκρινόμενοι ξεχωριστά με μη σεξουαλικούς παραπτώματιες καθώς και με γενικό πληθυσμό (Seidman et al, 1994). Σε φυλακισμένους για σεξουαλική παραπτωματικότητα βρέθηκαν παρόμοια αποτελέσματα, ενώ ειδικότερα, οι φυλακισμένοι για αιμομιξία παρουσίαζαν υψηλότερα επίπεδα φόβου ανάπτυξης στενής ερωτικής σχέσης, συγκρινόμενα ξεχωριστά με βιαστές και με μη σεξουαλικούς παραπτώματιες, ενώ οι βιαστές παρουσίαζαν χαμηλότερη επιθυμία στενής σχέσης με άνδρες και με μέλη της οικογένειάς τους, συγκρινόμενοι με τους παιδόφιλους (Bumby & Marshall, 1994). Πρόσφατη έρευνα επιβεβαίωσε την ύπαρξη διαφορών ανάμεσα στις διάφορες ομάδες σεξουαλικών παραπτωμάτων. Τα άτομα που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά βρέθηκε να είναι πιο ευαίσθητα στην απόρριψη, πιο θετικά απέναντι στη σύντροφό τους και λιγότερο ικανοποιημένα με τις σεξουαλικές τους σχέσεις, σε σύγκριση με τους βιαστές. Η μεγαλύτερη ευαισθησία τους απέναντι στην απόρριψη αντανακλά την αρνητική τους άποψη για τον εαυτό τους. Οι βιαστές βρέθηκε να έχουν την αίσθηση ότι δε λαμβάνουν υποστήριξη από τη σύντροφό τους τείνουν να την εκτιμούν αρνητικά, γεγονός που υποδεικνύει ότι στα άτομα αυτά υπάρχουν πιο αρνητικά μοντέλα διεργασίας για τους άλλους και ειδικότερα για τις ερωτικές σχέσεις Ward et al (1997b).

Όσον αφορά στην σεξουαλική προτίμηση των βιαστών, αυτή θεωρείται ένα σταθερό χαρακτηριστικό το οποίο εγκαθίσταται από την παιδική ηλικία (Langevin, 1985) και χαρακτηρίζεται από υψηλή σεξουαλική διέγερση σε ένα προτιμώμενο ερέθισμα. Γενικά, η σεξουαλική συμπεριφορά ακολουθεί τη σεξουαλική προτίμηση. Η τροποποίηση της παρεκκλίνουσας σεξουαλικής προτίμησης αποτελεί συχνά έναν σημαντικό θεραπευτικό στόχο (Laws, 1984). Στην περίπτωση του βιασμού όμως, η ιδιαιτερότητα βρίσκεται στην αποτυχία αναστολής της σεξουαλικής διέγερσης που προέρχεται κυρίως από τη βιαιότητα παρά από την προτίμηση αυτής καθαυτής της βιαιότητας.

Τα πρότυπα σεξουαλικής διέγερσης έχουν μετρηθεί με την πληθυσμιογραφία πέους. Η έρευνα στον τομέα αυτόν έδειξε ότι, σε αντίθεση με τους μη βιαστές, οι βιαστές ανταποκρίνονται τόσο σε σεξουαλική όσο και σε μη σεξουαλική βιαιότητα έναντι των γυναικών (Abel et al, 1977, Barbaree et al, 1979). Πιο πρόσφατες όμως έρευνες σε άτομα με χαμηλότερη παρέκκλιση έδειξαν ότι τα πρότυπα διέγερσης βιαστών και μη βιαστών τείνουν να είναι παρόμοια, δείχνοντας και τα δύο μεγαλύτερη διέγερση σε εικόνες με ερωτικό περιεχόμενο κατόπιν συναίνεσης (Baxter et al, 1986, Blader & Marshall, 1989, Murphy et al, 1985). Το γεγονός υποδεικνύει ότι η υπόθεση της σεξουαλικής προτίμησης ισχύει περισσότερο σε ακραίες μορφές σαδιστών βιαστών. Πράγματι, η διέγερση σε εικόνες βιασμού βρέθηκε να είναι υψηλότερη στα άτομα αυτά (Barbaree et al, 1994), ενώ η διέγερση σε βίαιου μη σεξουαλικού περιεχομένου εικόνες φάνηκε να συνδέεται με υποτροπή βίαιης παραπρωματικότητας (Rice et al, 1990), γεγονός που υποδεικνύει τη χρησιμότητα να περιλαμβάνεται ο παράγοντας αυτός στην εκτίμηση. Οι μελέτες αυτές προσπαθούν να διευκρινίσουν το ρόλο της σεξουαλικής διέγερσης στην περίπτωση του βιασμού. Μέχρι τη στιγμή όμως που θα επινοηθεί και αποδειχθεί ένα επαρκές νοηματικό μοντέλο για την παρεκκλίνουσα σεξουαλική διέγερση η εκτίμηση της σεξουαλικής προτίμησης των βιαστών θα παραμένει προβληματική.

Στα πρόσφατα μοντέλα σεξουαλικής επιθετικότητας παρατηρείται ιδιαίτερος εστιασμός στα αντικοινωνικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και πολύ μικρότερος σε άλλα χαρακτηριστικά (Hall & Hirschman, 1991, Marshall & Barbaree, 1990). Στην πραγματικότητα, σε δείγματα βιαστών έχει βρεθεί μεγάλη συχνότητα διαταραχών προσωπικότητας (Bernier et al, 1992), ενώ κάποια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας φάνηκε να σχετίζονται με την επιθετικότητα που επιδεικνύεται στη διάρκεια της πράξης του βιασμού (Proulx et al, 1994).

Οι θεωρίες της σεξουαλικής παραπρωματικότητας δίνουν έμφαση στο ρόλο των αρνητικών συναισθηματικών καταστάσεων και των στρεσογόνων καταστάσεων ως προδιαθεσικών παραγόντων της σεξουαλικής βίας (Hall & Hirschman, 1991, Marshall & Barbaree, 1990). Το μοντέλο των Ward et al (1995) υπέδειξε τη σπουδαιότητα της θετικής ή αρνητικής συναισθηματικής κατάστασης που προηγείται της διάπραξης στη μετέπειτα διαμόρφωση της διάπραξης. Για παράδειγμα, βρέθηκε ότι οι παραπρωματίες που βιώνουν αρνητικές συναισθηματικές καταστάσεις νωρίς

στην αλυσίδα του παραπτώματος τείνουν να ενεργούν με συγκαλυμένο σχεδιασμό και είναι περισσότερο πιθανό να βλέπουν τον εαυτό τους αρνητικά μετά τη διάπραξη. Αντίθετα, αυτοί στους οποίους οι συναισθηματικές αντιδράσεις είναι πρωταρχικά θετικές είναι πιο πιθανό να σχεδιάζουν συνειδητά τη διάπραξη και να βλέπουν το όλο γεγονός ευχάριστο και ωφέλιμο τόσο για τον ίδιο όσο και για το θύμα. Η αναγνώριση λοιπόν των στρατηγικών που χρησιμοποιούν οι βιαστές ως απάντηση σε κάποια θετική ή αρνητική συναισθηματική κατάσταση μπορεί να βοηθήσει τον κλινικό στην ανεύρεση κατάλληλων στόχων για θεραπευτική παρέμβαση. (Οργανισμός Κλίμακα).

1.4 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Παράγοντες κινδύνου και η σημασία τους στο θεραπευτικό σχεδιασμό

Το θύμα βιασμού συνήθως είναι νέα γυναίκα (20 έως 30 ετών), ενώ άτομα κινδύνου για θυματοποίηση αποτελούν επίσης:

- ανήλικα κορίτσια,
- ενήλικες γυναίκες που είχαν ερωτικό δεσμό με τον δράστη,
- τα διανοητικά καθυστερημένα άτομα
- και τα πολύ εύπιστα και επιπόλαια που δεν παίρνουν μέτρα προφύλαξης.

Σύμφωνα με τον Alex Thio, (2003:184-185) «οι βιαστές συνήθως διαλέγουν εκείνες τις γυναίκες, οι οποίες κατά την άποψή τους είναι ευάλωτες στην επίθεση. Μια τέτοια γυναίκα είναι κατά κάποιο τρόπο σε μειονεκτική θέση και δεν μπορεί να αντιδράσει σωστά ή γρήγορα στην απειλή του βιασμού, όπως είναι ένα διανοητικά καθυστερημένο κορίτσι, μια γυναίκα υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών. Κι άλλες γυναίκες είναι επίσης πιο ευάλωτες στο βιασμό, εάν εμφανίζονται παθητικές υποταγμένες, ή δεν αισθάνονται αυτοπεποίθηση και βεβαιότητα για τον εαυτό τους.»

Η θέση των ατόμων με αναπηρία είναι ευάλωτη λόγω της σωματικής και νοητικής αδυναμίας τους. Επικρατούν κάποιοι μύθοι γύρω από τα άτομα με αναπηρία. Ο πρώτος μύθος λέει πως τα Α.Μ.Ε.Α. είναι «ασεξουαλικά ή υπερσεξουαλικά και επομένως η σεξουαλική επίθεση δεν είναι τόσο επώδυνη γι' αυτά». Και ο δεύτερος περιλαμβάνει λανθασμένες αντιλήψεις όπως «ας τον/την, τι να εξηγήσουμε τώρα θα τον/την πονηρέσουμε και θα έχουμε άλλα, δεν καταλαβαίνει αυτά τα θέματα είναι καθυστερημένος/η. Ακόμα κι εάν συμβεί (σεξουαλική κακοποίηση) ποιος θα τον/την πιστέψει αφού είναι καθυστερημένος/η;».

Η αντίληψη που επικρατεί για την εικόνα του θύματος είναι ότι η γυναίκα που βιάστηκε 'πήγαινε γυρεύοντας'. Το να κάνει μια κοπέλα οτοστόπ ή το να περπατάει μόνη της τη νύχτα σε μία κακόφημη γειτονιά μπορεί να θεωρηθεί ως συμπεριφορά που ενθαρρύνει τη σεξουαλική επίθεση. Αυτή η άποψη για το ποια συμπεριφορά μπορεί να θεωρήσει ένας άντρας ως σεξουαλική πρόσκληση είναι παράλογη... Όταν μια γυναίκα κάνει οτοστόπ, κανονικά δεν περιμένει, ούτε ελπίζει σε μία σεξουαλική συνάντηση.

Μια άλλη πεποίθηση γύρω από το προφίλ του θύματος είναι ότι οι γυναίκες προκαλούν το βιασμό με την εμφάνισή τους ή την συμπεριφορά τους ή ότι οι γυναίκες εμπλέκονται σε σεξουαλική δραστηριότητα με τη θέλησή τους και μετά παραπονιούνται για βιασμό. Κατά τον (Alex Thio, 2003) φράσεις όπως 'πήγαινε γυρεύοντας', 'στην πραγματικότητα το ήθελε', 'λέει ψέματα, πρώτα συμφώνησε και μετά μετάνιωσε', 'δεν πληγώθηκε πραγματικά' δείχνουν πως αρκετοί άνθρωποι και κυρίως οι άντρες πιστεύουν πως το θύμα είναι αυτό που προκάλεσε τον βιασμό. Είτε γιατί βρισκόταν σε κάποιο μπαρ, είτε γιατί περπατούσε μόνη της στο δρόμο, είτε γιατί φλέρταρε μαζί του, είτε γιατί φορούσε προκλητικά ρούχα ή γιατί συμπεριφερόταν προκλητικά. Αυτή η άποψη τείνει να είναι σεξιστική καθώς διαμέσου αυτής «η κοινωνία προσπαθεί να 'βάλει στη θέση της', αρνούμενη σε αυτήν την ελευθερία που οι άντρες απολαμβάνουν».(Alex Thio, 2003:204). Ακόμα και στις δικαστικές αίθουσες μπορούμε να εντοπίσουμε αυτού του είδους τον μύθο.

Οι μύθοι αυτοί προέρχονται/απορρέουν από το πολιτισμικό πλαίσιο των ανθρώπων. Το πολιτισμικό πλαίσιο μπορεί να κοινωνικοποιήσει το κορίτσι με διάφορα στερεότυπα. Όπως για παράδειγμα τα κορίτσια είναι παθητικά, γλυκά και καλά σε αντίθεση με τα αγόρια τα οποία μαθαίνουν να είναι σκληρά και ενεργητικά.

Ακόμα και η τηλεόραση και ο κινηματογράφος πολλές φορές προβάλλουν τις γυναίκες να έλκονται από σκληρούς και δυνατούς άντρες. Επομένως και στην πραγματικότητα οι γυναίκες περιμένουν να βρουν άντρες του προτύπου του κινηματογράφου. Γι' αυτό, οι παραδοσιακά παθητικές ή υποταγμένες γυναίκες είναι ιδανικά θύματα για τους βιαστές σε σχέση με τις δυναμικές γυναίκες. (Alex Thio,2003).

Σύμφωνα με τον (Τσιγκρή, 1996) έχει αποδειχθεί ότι οι γυναίκες που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής βίας, βρίσκουν ελάχιστη ανταπόκριση και αρνητική αντιμετώπιση από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Ο βιασμός είναι το μοναδικό έγκλημα αναφορικά με την αρνητική έως εχθρική αντιμετώπιση του θύματος, το οποίο μέσα στο ποινικό σύστημα υποβάλλεται σ' ένα θεσμοποιημένο σεξισμό ο οποίος αρχίζει με την αντιμετώπιση από την αστυνομία και καταλήγει στην αθώωση των περισσότερων de facto βιαστών. Όταν οι γυναίκες-θύματα βιασμού παρεκκλίνουν από το κυρίαρχο στερεότυπο του φύλου τους τότε οι μαρτυρίες τους δε γίνονται πιστευτές από τους επίσημους φορείς του ποινικού συστήματος π.χ. όταν μια ανύπαντρη γυναίκα, ελευθέρων ηθών και με πολλές σεξουαλικές εμπειρίες πέσει θύμα βιασμού, είναι σχεδόν απίθανο να γίνει πιστευτή από τις διωκτικές αρχές. Στις περιπτώσεις αυτές δεν ασκείται ποινική δίωξη και αυτού του τύπου οι υποθέσεις μπαίνουν απλά στο αρχείο. Απεναντίας, το θύμα χαρακτηρίζεται ότι παρουσιάζει παρεκκλίνουσα συμπεριφορά: α) όταν το θύμα κάνει auto-stop β) όταν το θύμα είναι μεθυσμένο γ) όταν το θύμα βρίσκεται σε νυχτερινό κέντρο διασκέδασης χωρίς συνοδό δ) όταν το θύμα έχει εξωσυζυγικές ερωτικές σχέσεις και ε) όταν το θύμα μπήκε με τη θέληση του στο αυτοκίνητο ή στο σπίτι του δράστη.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως το προφίλ του θύματος δημιουργείται από τις αντιλήψεις για αυτό από το εκάστοτε πολιτισμικό πλαίσιο μιας κοινωνίας. Επομένως ένας κλινικός θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και ευαισθητοποιημένος με αυτές τις αντιλήψεις και από πού απορρέουν για να μπορέσει να βοηθήσει το θύμα να ξεπεράσει το πρόβλημα που βιώνει.

1.5 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η σεξουαλική επιθετικότητα μπορεί να έχει σοβαρές σωματικές, κοινωνικές, διανοητικές και ψυχολογικές συνέπειες. Απαιτείται επαγγελματική, ιατρική, νομική και ψυχοκοινωνική φροντίδα για την περίθαλψη αυτών των γυναικών. Οι αντιδράσεις είναι πιθανόν να ποικίλουν ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, την προσωπικότητα του θύματος, την προηγούμενη σεξουαλική εμπειρία, τον πολιτισμό, την διαθεσιμότητα ενός δικτύου στήριξης.

A) Σωματικές Συνέπειες

Οι σωματικές συνέπειες της σεξουαλικής επιθετικότητας μπορεί να περιλαμβάνουν μόλυνση από τον ιό HIV, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, εγκυμοσύνη, αποβολή ενός υπάρχοντα εμβρύου, έκτρωση, εμμηνορροϊκές διαταραχές, σοκ, μούδιασμα, σοβαροί κοιλιακοί πόνοι. Γυναίκες και κορίτσια που έχουν υποστεί ακραίες μορφές ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων τους, μπορεί να υποφέρουν από εκτεταμένους τραυματισμούς αν τα εξωτερικά γεννητικά τους όργανα ξαναοίξουν από ένα αιχμηρό αντικείμενο ή από την βία της διείσδυσης.

B) Ψυχολογικές Συνέπειες

Ακόμη και αν η σωματική ζημιά είναι μηδαμινή, όλα τα θύματα βιώνουν ψυχολογικό τραύμα. Οι περισσότερες μελέτες γύρω από τις συνέπειες της σεξουαλικής επιθετικότητας συμφωνούν ότι αυτό το τραύμα μπορεί να περιλαμβάνει φοβίες, έμμονες ιδέες, συναισθήματα έντονου θυμού, οργής και αντεκδίκησης, κατάθλιψη, εφιάλτες, τάσεις αυτοκτονίας, και ένα πλήθος από άλλα συναισθηματικά και ψυχολογικά προβλήματα. Ίσως νοιώθουν έντονη αηδία για τον ίδιο τους τον εαυτό, έλλειψη δύναμης, δυσπιστία, συναισθηματική ισοπέδωση, ενοχή, απομόνωση. Επίσης η γυναίκα μπορεί να αισθάνεται μολυσμένη και δυστυχισμένη. Μπορεί να νοιώθει ότι είναι άχρηστη, ή να νιώθει απάθεια, άρνηση και ανικανότητα να λειτουργήσει στην καθημερινή της ζωή. Στις χειρότερες περιπτώσεις ίσως βιώσουν συνθήκες βαθιάς κατάθλιψης που οδηγεί σε χρόνιες διανοητικές διαταραχές,

εγκατάλειψη των βρεφών τους και μπορεί να βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους. Περιπτώσεις βρεφοκτονίας παιδιών που έχουν γεννηθεί σαν συνέπεια βιασμού έχουν επίσης αναφερθεί. Η συναισθηματική φόρτιση που βιώνει μια γυναίκα μετά την επίθεση επιφέρει:

- Αλλαγές στην όρεξη και στις ώρες ύπνου
- Αλλαγές στην κοινωνική και σεξουαλική συμπεριφορά
- Αισθήματα θλίψης και απελπισίας
- Αισθάνεται ότι έχει χάσει τον έλεγχο της ζωής της και ότι η ζωή της περνάει κρίση.

Υπάρχει ακόμη περίπτωση να δημιουργηθεί στο περιβάλλον τους η εντύπωση ότι απλά θέλουν να ξεχάσουν γιατί προσπαθούν ή δείχνουν ότι τάχα είναι μια χαρά. Δεν είναι ασυνήθιστο να προσπαθούν να επανακτήσουν τον έλεγχο με το να λένε στον εαυτό τους ότι δεν τους νοιάζει ή με το να θυμώνουν. Είναι σημαντικό όμως να αντιμετωπίσουν τα οποιαδήποτε αισθήματα νιώθουν να μιλήσουν γι' αυτά σε κάποιον. Επίσης δεν είναι ασυνήθιστο να νιώθουν ιδιαίτερους φόβους, όπως όταν βρίσκονται σε καταστάσεις ή μέρη που να τους θυμίζουν το βιασμό τους ή να τους βασανίζουν φοβίες ότι θα ξαναδούν το βιαστή τους.

Ακόμη μπορεί να αισθάνονται ενοχή για ότι συνέβη και ν' αναρωτιούνται μήπως προκάλεσαν οι ίδιες το βιασμό τους, ξεχνώντας ότι κανείς δεν θέλει και ούτε αξίζει να υποστεί μια σεξουαλική επίθεση.

Βραχυπρόθεσμα το θύμα μπορεί να αυτό-ενοχοποιηθεί για το έγκλημα, να βιώσει καταστάσεις μεγάλης συναισθηματικής αστάθειας, έντονου άγχους, παρατεταμένων φοβιών, αρνητικών στάσεων απέναντι σε όλους τους άνδρες και αδύναμης, έως ανύπαρκτης αυτοπεποίθησης και αυτό-εκτίμησης. Σε πρώτη φάση το θύμα βιασμού εμφανίζει μια αντίδραση που χαρακτηρίζεται από έντονο σοκ, δυσπιστία, παροδική παράλυση και άρνηση, η οποία ακολουθείται από έναν παγωμένο φόβο, μία ψεύτικη αδιαφορία για τους άλλους και παρουσιάζει αστάθεια στη συμπεριφορά του. Η επόμενη φάση έχει χαρακτηριστεί ως στάδιο οπισθοχώρησης, κατά την διάρκεια του οποίου εναλλάσσονται αντιφατικά συναισθήματα όπως φόβος, θυμός, θλίψη, παροδική χαρά, αίσθηση σιγουριάς, αίσθημα ανικανότητας προσαρμογής. Ο βιασμός σηματοδοτεί μια ρήξη με την προηγούμενη ζωή και το θύμα βλέπει την ζωή του σε δυο φάσεις: πριν και μετά τον

βιασμό. Μακροπρόθεσμα το θύμα του βιασμού χάνει για πάντα την πίστη στην καλοσύνη των ανθρώπων και την εμπιστοσύνη του στους άλλους. Χάνει την πίστη στην δύναμη της λογικής και του ορθολογισμού. Μια άλλη σημαντική μακροπρόθεσμη συνέπεια του βιασμού στο θύμα, είναι ότι ζει μόνιμα στο φόβο μιας δεύτερης θυματοποίησης, πράγμα που το κρατά σε μια μόνιμη κατάσταση φόβου, επιφυλακτικότητας και απομόνωσης. Στο τελευταίο στάδιο των αντιδράσεων το θύμα επαναδιοργανώνεται. Είναι δεδομένο ότι το θύμα δεν θα έχει ποτέ μια ευχάριστη σεξουαλική ζωή, ενώ θα υποφέρει από εφιάλτες και τραυματοφοβίες. Έτσι είναι δυνατή η παρομοίωση της συναισθηματικής κατάστασης των θυμάτων βιασμού με αυτήν των γονιών ενός ανάπηρου παιδιού, οι οποίοι αν και δεν ευθύνονται για την αναπηρία του, βιώνουν συναισθήματα μειονεξίας και φέρουν ένα στίγμα κατωτερότητας.

Γ) Κοινωνικές συνέπειες

Οι κοινωνικές συνέπειες της σεξουαλικής επιθετικότητας μπορεί να ποικίλουν από την απόρριψη από τον /την σύζυγο και άμεσα μέλη της οικογένειας, μέχρι τον στιγματισμό και τον εξορκισμό από την κοινότητα, την περαιτέρω σεξουαλική εκμετάλλευση ή αυστηρή τιμωρία. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν στέρηση της εκπαίδευσης, της εργασίας ή άλλων μορφών βοήθειας και προστασίας. Η όλη κοινωνικά απόρριψη που βιώνει με τόσο έντονο τρόπο το θύμα, έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός γενικευμένου κλίματος σιωπής και μη-καταγγελίας του βιασμού στην αστυνομία. Από την άλλη μεριά, τα έγγαμα θύματα είναι λιγότερο πιθανό να καταγγείλουν το βίαιο περιστατικό στην αστυνομία, σε σχέση με τα άγαμα θύματα, λόγω του φόβου της απόρριψης από το σύζυγό τους. Το κλίμα τρομοκρατίας και φόβου που βιώνει το θύμα σεξουαλικής βίας για τον ενδεχόμενο στιγματισμό και την επακόλουθη κοινωνική του απόρριψη, συμβάλλει καθοριστικά στην απόφασή του να μην καταγγείλει το έγκλημα στην αστυνομία, κυρίως στις περιπτώσεις που δεν έχει κάτι σημαντικότερα να κερδίσει. Τα θύματα συχνά διστάζουν ν' αναφέρουν το γεγονός της κακοποίησής τους επειδή ντρέπονται. Επίσης, ενδέχεται να πιστεύουν ότι η αστυνομία και τα δικαστήρια δεν βλέπουν με συμπάθεια τις περιπτώσεις τους. Υπολογίζεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό βιασμών ή κακοποιήσεων δεν γίνεται γνωστό γιατί τα θύματα φοβούνται αφενός την ταλαιπωρία τους με την αστυνομία και τα

δικαστήρια και αφετέρου τις κοινωνικές συνέπειες. Θα πρέπει εδώ ν' αναφέρουμε και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η γυναίκα απ' τη στιγμή που θα δημοσιοποιήσει το πρόβλημά της και θα καταφύγει στην νομική οδό.

Αναφέρουμε ενδεικτικά την όλη διαδικασία της αναφοράς π.χ. ενός βιασμού στην αστυνομία. Η διαδικασία λήψης της απόφασης του θύματος για αναφορά του βιασμού στην αστυνομία συγκροτείται από τρία στάδια. Στο πρώτο το θύμα καλείται να ορίσει τη σεξουαλική επίθεση ως έγκλημα και πιο συγκεκριμένα ως βιασμό. Αν και εφ' όσον ορισθεί το περιστατικό ως βιασμός, το θύμα περνά στο δεύτερο στάδιο, όπου θα πρέπει να προσδιοριστεί η σοβαρότητα του εγκλήματος. Αν το θύμα ορίσει το έγκλημα ως ιδιαίτερα σοβαρό περιστατικό, τότε περνά στο τρίτο στάδιο, όπου θα πρέπει ν' αποφασίσει εάν θ' αναφέρει το βιασμό του στην αστυνομία.

Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις των θυμάτων σε κάθε επιμέρους στάδιο είναι:

I. Η κοινωνική επιρροή των ατόμων του στενού οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός του.

Το θύμα βιασμού και το οικογενειακό του περιβάλλον, συνήθως, όταν αυτό είναι νέα γυναίκα και υπήρχε δεσμός με τον δράστη (ερωτικός κ.λπ.) δεν αντιδρά βίαια σε βάρος του δράστη μετά την πράξη, ούτε καταμηνύει αυτόν, όταν οι τυχόν σωματικές κακώσεις, μάλιστα, δεν είναι σοβαρές.

Αυτό οφείλεται και στο ότι επικρατεί, ακόμη, ατυχώς, η αντίληψη σε σημαντική μερίδα της ελληνικής κοινής γνώμης, ότι το θύμα έχει και αυτό ευθύνη για το βιασμό του, αφού όπως χαρακτηριστικά λέγεται «τα 'θελε και τα 'παθε» ή ότι προκάλεσε τον άνδρα με τη συμπεριφορά της και το ντύσιμό της, οπότε και αυτός «άνδρας είναι και έκανε ότι έκανε αφού και το θύμα το ήθελε αλλά δεν μπορούσε και να το πει ευθέως».

Έχει παρατηρηθεί μια τάση του κοινού να αντιμετωπίζει τα θύματα εγκληματικών πράξεων ως υπεύθυνα για τη μοίρα τους και να τα αγνοεί, είτε γιατί τα αντιμετωπίζει ως τους χαμένους ενός κοινωνικού παιχνιδιού, είτε λόγω του φόβου της ενοχοποίησης από τη συναναστροφή μαζί τους. Η στάση αυτή είναι απόλυτα εναρμονισμένη με την ηθική και τις αξίες των δυτικών καπιταλιστικών κοινωνιών, όπου κυριαρχεί ο ανταγωνισμός και το προσωπικό επίτευγμα. Τα θύματα είναι

στιγματισμένα γιατί δεν κατάφεραν να παίξουν το ρόλο του νικητή, στα πλαίσια ενός ανταγωνιστικού κοινωνικού παιχνιδιού. Η γενική πολιτιστική απέχθεια και αδιαφορία, εκτείνεται μέχρι του σημείου να ενοχοποιείται το θύμα για τη θυματοποίησή του.

II. Η συναισθηματική κατάσταση του θύματος αμέσως μετά το έγκλημα:

Χαρακτηριστική είναι η ποικιλία συναισθημάτων τα οποία βιώνουν, το γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός θυμάτων βιασμού δεν αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία, η ριζική αλλαγή της ζωής των θυμάτων μετά το έγκλημα, ο μόνιμος φόβος μιας δεύτερης θυματοποίησης και μια εν γένει μετέπειτα αδυναμία δημιουργίας ιδιαίτερων προσωπικών σχέσεων.

III. Ο φόβος της κοινωνικής απόρριψης:

Το πρόβλημα όσον αφορά τα θύματα υφίσταται στην τάση του κοινού, να τα αντιμετωπίζει ως υπεύθυνα για την μοίρα τους είτε γιατί τα θεωρεί ως τους χαμένους ενός κοινωνικού παιχνιδιού, είτε λόγω του φόβου της ενοχοποίησης από την συναναστροφή μαζί τους, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα τον στιγματισμό των θυμάτων και την αυτοενοχοποίησή τους. Πέραν όμως της κοινωνικής αυτής απομόνωσης, τα θύματα έρχονται αντιμέτωπα και με περαιτέρω συνέπειες της σεξουαλικής βίας την οποία υπέστησαν. Ένας άλλος λόγος για τον οποίο το κοινό αποφεύγει τα θύματα είναι ότι αυτά είναι μελαγχολικά και οι περισσότεροι προτιμούν να συναναστρέφονται με ευχάριστους και χαρούμενους ανθρώπους. Ως συνέπεια των παραπάνω, τα θύματα είναι κοινωνικά απομονωμένα. Τα αποτελέσματα μάλιστα των ερευνών έχουν δείξει ότι τα θύματα τείνουν να εσωτερικεύσουν αρνητικά κοινωνικά πιστεύω και στάσεις σχετικά με τη θυματοποίησή τους.

Τα θύματα σεξουαλικής βίας βιώνουν αυτά τα προβλήματα στο μέγιστο βαθμό, λόγω του υψηλού βαθμού ενοχοποίησης που τους επιρρίπτει το κοινωνικό σύνολο. Ο βιασμός είναι το μοναδικό ποινικό αδίκημα – και ακόμα περισσότερο το μοναδικό κακούργημα – στο οποίο δυστυχώς ολόκληρη η κοινωνία αντιδρά αντανakλαστικά και αυθόρμητα καταδικάζοντας, πρώτα το θύμα και μετά το δράστη.

Μόνο στο έγκλημα του βιασμού το θύμα είναι τόσο στιγματισμένο. Οι μητέρες δεν αφήνουν τα παιδιά τους να παίξουν μ' ένα παιδί που έχει πέσει θύμα

βιασμού, οι γείτονες και οι φίλοι συχνά σχολιάζουν αρνητικά το θύμα, που πολλές φορές εξοστρακίζεται από τον κοινωνία στην οποία ζει και τέλος, ακόμη και οι γιατροί μπορεί να κατηγορήσουν τα θύματα για το βιασμό τους.

Έτσι, πέρα από το τραύμα που προκαλεί το ίδιο το έγκλημα, τα θύματα έχουν να αντιμετωπίσουν και τα συναισθήματα ντροπής και ενοχής, που τους δημιουργούνται λόγω του κοινωνικού στίγματος που τους αποδίδεται.

IV. Ο εξωποινικός συμβιβασμός με το δράστη:

Η θεωρητική κάλυψη που προσέφερε στην άποψη ότι το θύμα ευθύνεται για τον βιασμό του, ο χώρος της Θυματολογίας, εισήγαγε την ιδέα του «παροτρυντικού θύματος», κάτι που μας οδηγεί στο να παρατηρήσουμε πως η μελέτη του φαινομένου της σεξουαλικής βίας αποτελεί ένα ιδιαίτερα επεξηγηματικό παράγοντα του πώς η θυματολογία μπορεί να γίνει «η τέχνη» του να αποδοθεί ευθύνη στο θύμα. Η ευπιστία και η όλη συμπεριφορά του θύματος διευκολύνει, πολλές φορές, την τέλεση του βιασμού του, όπως λ.χ. η μη λήψη μέτρων αποτροπής του βιασμού του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Θεωρίες για την σεξουαλική επιθετικότητα

2.1 ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

«Οι πλέον πρώιμες συγκροτημένες προσπάθειες ερμηνείας προέρχονται από το ψυχοδυναμικό πεδίο. Γενικά, ο Freud (1905-1953) είδε την παρεκκλίνουσα συμπεριφορά ως διαταραχή του χαρακτήρα, όπου παιδικές σεξουαλικές επιθυμίες έχουν συνεχιστεί κατά την ενηλικίωση. Σε μια τέτοιου τύπου διαταραχή, όμως, η δυνατότητα ενδεχόμενης αλλαγής της συμπεριφοράς του ατόμου στο μέλλον φαίνεται αρκετά απομακρυσμένη. Ο Lanyon (1991) περιέγραψε τη μεταστροφή των μεταγενέστερων ψυχαναλυτικών συγγραφέων, οι οποίοι επέκτειναν τη θέση του Freud (Fenichel, 1945; Hammer, 1957; Rada, 1978), αλλά περιελάμβαναν πάντα τις έννοιες του άγχους ευνοχισμού και της οιδιπόδειας σύγκρουσης.

Η εφαρμογή της ψυχοδυναμικής θεωρίας του βιασμού οφείλει πολλά σε δυο θεωρητικά μοντέλα, που αναπτύχθηκαν από τους Cohen et al (1971) και Groth et al (1977). Οι θεωρίες αυτές βασικά υποστηρίζουν ότι ποικίλα αισθήματα φόβου και ανεπάρκειας, τόσο σεξουαλικά όσο και διαπροσωπικά, μαζί με την πιθανή ύπαρξη μη αναγνωρισμένων ομοφυλοφιλικών τάσεων, αλληλεπιδρούν με την επιθετικότητα και κατευθύνονται στο θύμα, ως υποκατάστατο της μητέρας, με αποτέλεσμα τη σεξουαλική κακοποίηση. Σε ακραίες περιπτώσεις η επιθετικότητα σεξουαλικοποιείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε το εγώ υπερνικάται και οι μηχανισμοί ελέγχου αποτυγχάνουν. Ο Lanyon (1991), όμως υπογράμμισε το γεγονός ότι την εποχή που η ψυχοδυναμική θεωρία είχε μεγάλη επιρροή στην ερμηνεία των σεξουαλικών εγκλημάτων, δεν βοήθησε σημαντικά στην αντιμετώπιση αλλά ούτε και στην πρόληψη του φαινομένου.» (Γιωτάκος, 2004: 8-9).

2.2 ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

«Το πρώτο σημαντικό αιτιολογικό μοντέλο της σεξουαλικής επιθετικότητας, βασιζόμενο στις σύγχρονες συμπεριφορικές αρχές, υποστήριξε ότι η σεξουαλική διέγερση με την παρουσία συνθηκών βιασμού αποτελεί το κρίσιμο σημείο των σεξουαλικών επιθέσεων (Amir, 1971; Abel et al., 1977; Freund & Blanchard, 1981;

Quinsey et al., 1984). Η κριτική όμως από τη φεμινιστική πλευρά (Brownmiller, 1975 Burt, 1980; Darke, 1990; Herman, 1990), που υποστήριξε τη σημαντικότητα των επιθετικών έναντι των σεξουαλικών κινήτρων, μαζί με την αποτυχία της φαλλομετρικής μεθόδου να ανιχνεύσει διαφορές ανάμεσα σε βιαστές και μη βιαστές (Blader & Marshall, 1989), οδήγησαν σε πιο περίπλοκες θεωρητικές ερμηνείες. Αυτές προσπάθησαν να ενσωματώσουν τόσο τα σεξουαλικά όσο και τα επιθετικά κίνητρα και να προτείνουν ένα αναπτυξιακό πλαίσιο ερμηνείας της σεξουαλικής επιθετικότητας.

Όλα τα τρέχοντα πλαίσια ερμηνείας της σεξουαλικής επιθετικότητας θεωρούν την παρεκκλίνουσα συμπεριφορά διέγερση ως ένα σημαντικό παράγοντα (Hall & Hirschman, 1991; Malamuth, 1984; Marshall & Barbaree, 1990). Το μοντέλο της «σεξουαλικής προτίμησης» στηρίζεται στην υπόθεση ότι η ισχυρή σεξουαλική διέγερση σχετίζεται με την ισχυρή ανάγκη για ικανοποίηση και η ικανοποίηση αυτή προκαλείται από παρεκκλίνουσες φαντασιώσεις, οι οποίες στην ουσία ταυτίζονται με τις σεξουαλικές προτιμήσεις. Οι περισσότερες ενδείξεις υπέρ της υπόθεσης αυτής προέρχονταν από φαλλομετρικές μετρήσεις, οι οποίες όμως αργότερα εξήγαγαν διφορούμενα αποτελέσματα.

Το μοντέλο της «έλλειψης αναστολής της διέγερσης σε συνθήκες βιασμού» υποστηρίζει ότι η μη συγκατάθεση, καθώς και τα σημεία φόβου, πόνου και δυσφορίας από την πλευρά του θύματος, δημιουργούν αναστολή της διέγερσης του βιασμού στους περισσότερους άνδρες. Ο μηχανισμός αυτός ρυθμίζεται από την ικανότητα ενσυναίσθησης του ατόμου (Malamuth & Check, 1983). Οι βιαστές δεν φαίνεται να παρουσιάζουν αναστολή. Ενδείξεις για την υπόθεση αυτή προέρχονται από φαλλομετρικές μετρήσεις, οι οποίες δείχνουν ότι η αναλογία της διέγερσης από σκηνές βιασμού έναντι της διέγερσης από σκηνές σεξουαλικής επαφής κατόπιν συναίνεσης είναι υψηλότερη στους βιαστές και μάλιστα σχετίζεται με τον αριθμό των θυμάτων και το μέγεθος της βίας (Abel et al 1977, 1987). Στους βιαστές, η αναστολή της διέγερσης σε σκηνές βιασμού για κάποιο λόγο εξαφανίζεται. Οι αιτίες ή οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες μπορεί να συμβεί αυτό σχετίζονται με την γενικότερη νοοτροπία του περιβάλλοντος. Σχετικά παραδείγματα περιλαμβάνουν περιπτώσεις όπου το θύμα έχει προκλητικό ντύσιμο ή όπου, γενικότερα, ο βιαστής θεωρεί ότι το θύμα συμπεριφέρθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι υπεύθυνο (Sundberg et al, 1991) και, ακόμα, περιπτώσεις οι οποίες προκαλούν στο δράστη

θυμό, όπως για παράδειγμα όταν γίνονται υποτιμητικά σχόλια σχετικά με την ερωτική απόδοση του άνδρα (Yates et al, 1984).

Το μοντέλο της «συναισθηματικής ενίσχυσης» υποστηρίζει ότι μη σεξουαλικές συναισθηματικές καταστάσεις δρουν συνεργικά με τη σεξουαλική διέγερση, ώστε να προκληθεί η σεξουαλική ανταπόκριση. Αυτός είναι ένας πιθανός μηχανισμός που ενέχεται τόσο στις θετικές (αγάπη) όσο και στις αρνητικές (μίσος ή εχθρότητα) αλληλεπιδράσεις μιας σχέσης. Άλλα μοντέλα εξετάζουν την ικανότητα ελέγχου της σεξουαλικής ανταπόκρισης και υποθέτουν ότι οι βιαστές χαρακτηρίζονται αφενός από αδυναμία να καταπιέσουν με τη θέλησή τους τη σεξουαλική τους διέγερση (Hall, 1989) και αφετέρου από την ικανότητά τους να είναι συγχρόνως επιθετικοί και σεξουαλικά διεγερμένοι (Blader & Marshall, 1989). Ο «έλεγχος της ανταπόκρισης» (response control) είναι ένας γενικός όρος, που σχετίζεται με την ικανότητα του ατόμου να καταπιέζει εκούσια τη σεξουαλική διέγερση ή με την ικανότητά του να συμβιβάζει τη διέγερση που προκαλείται ταυτόχρονα από ερεθίσματα επιθετικότητας και σεξουαλικότητας.» (Γιωτάκος, 2004: 9-10).

2.3 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

«Οι φεμινιστικές θεωρίες θεωρούν το βιασμό ως μια ψευδοσεξουαλική πράξη, η οποία παρακινείται βασικά από την κοινωνικοπολιτική κυριαρχία των ανδρών. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '70 ο βιασμός αποτέλεσε ένα μείζον θέμα για το φεμινιστικό κίνημα, γεγονός που – τουλάχιστον εν μέρει - αποδίδονταν στην αντίληψη ότι η μορφή βίας οφειλόταν στην αλλαγή ρόλου που συνέβαινε σταδιακά στις γυναίκες (Donat & D'Emilio, 1992). Διατυπώθηκε η άποψη ότι όχι μόνο ο βιασμός αλλά και ο φόβος για ενδεχόμενο βιασμό εξυπηρετεί ένα μηχανισμό κοινωνικού ελέγχου (Brownmiller, 1975, Riger & Gordon, 1981). Η άποψη αυτή είχε σημαντική επιρροή όχι μόνο στις αιτιολογικές θεωρίες, κριτικάροντας την άποψη περί αδυναμίας των βιαστών να ελέγξουν τη σεξουαλική επιθετικότητα, αλλά επίσης στον ορισμό της σεξουαλικής κακοποίησης στη διάκριση και αντιμετώπιση των θυμάτων του βιασμού και στην ανίχνευση ειδικών πολιτισμικών στοιχείων που

πιθανόν υποκινούν το βιασμό. Για παράδειγμα, η φεμινιστική θεωρία της Burt (1980) για το βιασμό περιέγραψε τον τρόπο που οι κοινωνικές απόψεις μπορούν να ενισχύσουν τη σεξουαλική επιθετικότητα. Υποστήριξε ότι οι στερεότυπες απόψεις για το ρόλο του φύλου, οι αντικρουόμενες σεξουαλικές πεποιθήσεις, καθώς και η αποδοχή της διαπροσωπικής βίας, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που μεσολαβούν ανάμεσα στην κουλτούρα της κοινωνίας και τη σεξουαλική επιθετικότητα.

Σοβαρότερη συνέπεια του επαναπροσδιορισμού της έννοιας του βιασμού ήταν η αυξημένη έρευνα των περιπτώσεων βιασμού που συμβαίνουν κατά το ραντεβού (date rape) και των περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης (sexual harassment). Το βασικό εύρημα των Koss et al (1987), η ανεύρεση ποσοστού πάνω από 50% για κάποιας μορφής ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή και/ή βίαιη σεξουαλική συμπεριφορά, ενίσχυσε την ανάγκη για αλλαγή της αντίληψης ότι η σεξουαλική επιθετικότητα αποτελεί μια αναμενόμενη εμπειρία για την πλειοψηφία των γυναικών. Αυτό έχει οδηγήσει έναν αριθμό συγγραφέων στο συμπέρασμα ότι ο βιασμός υποστηρίζεται πολιτιστικά, ειδικότερα από πρότυπα των μέσων μαζικής ενημέρωσης (Jozsa & Jozsa, 1980, Read, 1989). Ως παράδειγμα αναφέρονται οι πορνογραφικές περιγραφές που απεικονίζουν μια αρχική άρνηση και αντίδραση της γυναίκας, η οποία δίνει τη θέση της στη σεξουαλική επιθυμία, που τελικά υπερτερεί. Μάλιστα, οι Groth & Birnbaum (1979) περιέγραψαν το φαινόμενο της πορνογραφίας ως ισοδύναμο του βιασμού.» (Γιωτάκος, 2004: 10-11).

2.4 ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η εφαρμογή των κοινωνιο-γνωσιακών θεωριών και μεθόδων στο βιασμό υπήρξε μία σημαντική θεωρητική εξέλιξη (Johnston & Ward, 1996). Η κοινωνική γνωσία αφορά τη μελέτη της κοινωνικής γνώσης (τη δομή και το περιεχόμενό της) και των νοητικών διαδικασιών (συμπεριλαμβάνοντας την συλλογή και την παρουσίαση πληροφοριών) σε μια προσπάθεια κατανόησης της κοινωνικής συμπεριφοράς και των παραγόντων που διαμεσολαβούν. Τρία θεμελιώδη ερωτήματα ωθούν τη μελέτη της κοινωνικής γνώσης: (1) Τι τύπου πληροφορίες είναι αποθηκευμένες και πώς είναι ταξινομημένες στη μνήμη; (2) Πώς, οι αποθηκευμένες

στη μνήμη κοινωνικές πληροφορίες, επηρεάζουν την επακόλουθη επεξεργασία πληροφοριών, τη λήψη αποφάσεων, και τη συμπεριφορά; (3) Πώς και πότε οι αποθηκευμένες πληροφορίες μεταβάλλονται, εξαιτίας τόσο των νέων πληροφοριών όσο και των γνωστικών διαδικασιών; (Sherman et al, 1989).

Η βιβλιογραφία για τους σεξουαλικούς παραπτώματιες περιγράφει το μεροληπτικό τρόπο επεξεργασίας των πληροφοριών σε όλα σχεδόν τα στάδια της αλυσίδας της διάπραξης (Marshall & Barberee, 1989). Οι προσδοκίες ή οι πεποιθήσεις των σεξουαλικών παραπτώματιών επηρεάζουν την επεξεργασία των σχετιζόμενων με τη σεξουαλικότητα πληροφοριών (Stermac & Segal, 1989, Ward et al, 1995). Οι βιαστές για παράδειγμα βλέπουν τον τρόπο ντυσίματος των θυμάτων τους σαν "πρόσκληση," και δυσκολεύονται να αντιληφθούν την κατάσταση από την πλευρά των θυμάτων τους. Παρόμοια, κατά τη διάρκεια της διάπραξης, ο βιαστής αντιλαμβάνεται την παθητικότητα ή τη φοβισμένη συγκαταβατικότητα των γυναικών σαν επιθυμία, και απόλαυση του βιασμού. Όσο περισσότερο η συμπεριφορά του θύματος είναι συγκεχυμένη, τόσο πιο εύκολο είναι για τον βιαστή να την ερμηνεύσει λανθασμένα (Sally, 1988).

Οι Malamuth & Brown (1994) κατέταξαν τις ερμηνείες που αφορούσαν τις απόψεις σεξουαλικά επιθετικών αντρών σχετικά με τη συμπεριφορά των γυναικών. Αυτές ήταν: α) η υπεραντίληψη της εχθρικότητας/προκλητικότητας, δηλαδή οι επιθετικοί άντρες αντιμετωπίζουν πρόβλημα στο να ξεχωρίζουν ανάμεσα στην φιλικότητα και την προκλητικότητα και ανάμεσα στη διεκδικητικότητα και την εχθρικότητα, β) η αρνητική τύφλωση, δηλαδή οι σεξουαλικά επιθετικοί άντρες είναι ανίκανοι να καταλάβουν τα αρνητικά γυναικεία μηνύματα και γ) οι καχύποπτες υποθέσεις, δηλαδή οι σεξουαλικά επιθετικοί άντρες πιστεύουν ότι η γυναικεία στάση σχετικά με σεξουαλικό ενδιαφέρον ή τις σχέσεις δεν είναι αξιόπιστη. Τα αποτελέσματα έδειξαν ιδιαίτερη βαρύτητα στο μοντέλο της καχυποψίας και ότι οι βιαστές τείνουν να επεξεργάζονται τη γυναικεία σεξουαλική επικοινωνία με διαστρεβλωμένο τρόπο. Τέτοια μεροληπτική επεξεργασία πληροφοριών δημιουργεί μεγαλύτερα επίπεδα καχυποψίας και εχθρικότητας απέναντι στις γυναίκες, και τελικά, σεξουαλική βία.

Έχει φανεί επίσης ότι οι άντρες που επιδεικνύουν υψηλή σεξουαλική επιθετικότητα αντιλαμβάνονται σαν ιδιαίτερα συνδεδεμένη τη σεξουαλικότητα με την κοινωνική κυριαρχικότητα, σε σχέση με τους άντρες με χαμηλότερη σεξουαλική

επιθετικότητα (Pryor & Stoller, 1994). Αυτός ο ισχυρός δεσμός σεξουαλικότητας και κυριαρχικότητας επηρεάζει την επεξεργασία των κοινωνικών πληροφοριών και δημιουργεί συγκεχυμένη συσχέτιση ανάμεσα στις έννοιες της κυριαρχίας και της σεξουαλικότητας. Άλλα ευρήματα έδειξαν ότι στους άντρες με υψηλά επίπεδα σεξουαλικής επιθετικότητας επικρατεί η πεποίθηση ότι οι γυναίκες αποδέχονται ή ακόμα και διασκεδάζουν την αντρική κυριαρχικότητα ακόμα και όταν αυτή εκδηλώνεται με σωματική βία ή εξαναγκασμό (Pryor, 1987). Μια τέτοια δομή πεποιθήσεων μπορεί επίσης να επηρεάσει την επεξεργασία των κοινωνικών πληροφοριών ώστε να δημιουργηθεί ένα τέτοιο υπόβαθρο μνήμης το οποίο να υποστηρίζει όλες αυτές τις απόψεις. Έτσι, ευρισκόμενος κάποιος άνδρας σε θέση κοινωνικής ισχύος, για παράδειγμα προϊστάμενος, μπορεί εύκολα να έχει απόψεις σεξουαλικής σχέσης. Η σεξουαλική παρενόχληση φαίνεται να είναι το αποτέλεσμα συνδυασμού προσωπικών (υψηλά επίπεδα σεξουαλικής επιθετικότητας) και περιστασιακών (κοινωνικά πρότυπα) παραγόντων (Pryor et al).

2.5 ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στην κοινωνιο-βιολογική θεωρία του Ellis (1989, 1991) οι βιολογικές μεταβλητές έχουν εξελικτική σημασία. Σύμφωνα με αυτήν, σε αντίθεση με τις γυναίκες, οι άντρες μεγιστοποιήσουν την αναπαραγωγική τους ικανότητα συνουσιαζόμενοι με πολλούς σεξουαλικούς συντρόφους. Η θέση αυτή συνδυάστηκε με απόψεις φεμινιστικών και κοινωνικών θεωριών και παρουσιάστηκε με τη μορφή τεσσάρων προτάσεων. Πρώτον, υπάρχουν δύο αρκετά άγνωστες κινητήριες δυνάμεις, το σεξ και η επιθυμία για έλεγχο και κυριαρχία, οι οποίες επηρεάζουν τη σεξουαλική συμπεριφορά, περιλαμβανομένου και του βιασμού. Η αντίληψη ότι η κινητήριος δύναμη για κυριαρχία και έλεγχο συνιστά μέρος της σεξουαλικής συμπεριφοράς, πηγάζει από την ιδέα περί κυριαρχίας του Maslow (1940), η οποία στηρίζεται βασικά σε έρευνες με ζώα και υποστηρίζει ότι συμπεριφορές όπως η άμυνα για την υπεράσπιση του εδάφους υποδηλώνει ανάγκη για έλεγχο και κυριαρχικότητα-κτητικότητα. Τα αρσενικά βιώνουν αυτή τη κινητήριος δύναμη πιο έντονα από τα θηλυκά, αλλά όπως σημειώνει ο ίδιος ο Ellis, τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες είναι συχνά κτητικοί προς τον άλλο, σε θέματα που αφορούν έλεγχο της σεξουαλικής

συμπεριφοράς.

Η θεωρία του Ellis προτείνει επίσης ξεκάθαρα μία σχετικά αμιγώς σεξουαλική παρακίνηση για το βιασμό, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τις φεμινιστικές απόψεις (Brownmiller, 1975) και τις θέσεις περί κοινωνικής μάθησης (Marshall & Barberee, 1990a, Pithers, 1990). Ο Ellis πρότεινε ότι οι μη σεξουαλικές διαστάσεις της συμπεριφοράς των βιαστών, όπως η επιθετική και κυριαρχική συμπεριφορά, θα πρέπει καλύτερα να κατανοούνται σαν τακτική παρά σαν στόχος. Επιπρόσθετα, ο Ellis απέδωσε κεντρικό ρόλο στην τεστοστερόνη. Αν και βρέθηκαν αυξημένα επίπεδα τεστοστερόνης σε πολύ βίαιους σεξουαλικούς παραπτώματιες, αυτό πιθανόν να είναι ένα πλασματικό εύρημα. Υποστηρίζεται ότι εάν υπάρχει κάποια συσχέτιση, αυτή είναι περισσότερο πιθανό να υπάρχει με την επιθετικότητα γενικά παρά με τη σεξουαλική επιθετικότητα ειδικά (Berlin, 1983, Bradford & McLean, 1984). Παρόμοια, υποστηρίζεται ότι είναι μάλλον απίθανο ένας και μόνο νευροδιαβιβαστής να συνδέεται με τη σεξουαλική επιθετικότητα (Prentky, 1985).

Η δεύτερη πρόταση του Ellis υποστηρίζει ότι η φυσική επιλογή ευνοεί τους άντρες με ισχυρή σεξουαλική ορμή και μεγαλύτερη ανοχή ή προτίμηση στην αναγκαστική συνουσία. Ο Ellis παραθέτει σαν υποστηρικτικό στοιχείο της άποψης αυτής μελέτες οι οποίες βρήκαν ότι οι άντρες, σε σχέση με τις γυναίκες, αντανάζονται περισσότερο, επιθυμούν πιο συχνά σεξουαλική επαφή, είναι πιο πιθανό να ξεκινήσουν αυτοί τη σεξουαλική επαφή, έχουν περισσότερα σεξουαλικά όνειρα και σκέψεις, και είναι λιγότερο πιθανό να αναφέρουν μη σεξουαλικούς λόγους για σεξουαλική επαφή. Σημειώνει όμως επιπλέον ότι όλα αυτά τα ευρήματα θα μπορούσαν να ερμηνευθούν παράλληλα με τους ισχύοντες πολιτισμικούς παράγοντες.

Τρίτον, ο Ellis υποστήριξε ότι αφού οι άντρες έχουν μεγαλύτερη σεξουαλική ορμή, σε σχέση με τις γυναίκες, η σεξουαλική πράξη αποτελεί για αυτούς ισχυρότερο κίνητρο ενίσχυσης της συμπεριφοράς. Εάν αυτό είναι αληθές, υπάρχουν δύο επιπτώσεις. Πρώτο, η άμεση και πραγματική εμπειρία επιδρά στη συμπεριφορά εντονότερα από τη νοητική ή φαντασιωσική. Αυτή η θέση είναι σημαντικά όμοια με τη θέση κοινωνικής μάθησης του Bandura (1986). Δεύτερο, η χαμηλότερη ένταση σεξουαλικής ορμής των γυναικών σε συνδυασμό με την εξελικτική και κοινωνική τους θέση επιτρέπει την ανάπτυξη ενός φαινομένου σύμφωνα με το οποίο αποτελεί γυναικείο θέμα το αν θα περιορίσουν τη πρόσβαση στη σεξουαλική πράξη ώστε να μεγιστοποιήσουν το δέσιμο της σχέσης. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ασάφεια στη

διαδικασία της ερωτικής σχέσης και η ασάφεια αυτή δημιουργεί αύξηση των επιπέδων εξαναγκασμού, από την πλευρά του άνδρα. Σύμφωνα πάλι με τον Ellis, η στάση αυτή μπορεί μεταγενέστερα να γενικευτεί και σε άλλες σχέσεις. Συμπληρωματικά στην άποψη αυτή φαίνεται να είναι τα ευρήματα ότι κάποιες γυναίκες φαντασιώνουν το εξαναγκαστικό σεξ (Ellis, 1989, Gold, 1991). Από περιστατικά περιστασιακού βιασμού (date rape) επίσης, φάνηκε ότι τα θύματα τετελεσμένου βιασμού είναι περισσότερο πιθανό να μείνουν στη σχέση με τους δράστες τους, παρά τα θύματα απόπειρας βιασμού (Koss, 1989, Wilson & Durrenberger, 1982).

Η τέταρτη πρόταση του Ellis προτείνει ότι η μεγαλύτερη έκθεση των ανδρών στα ανδρογόνα, ειδικότερα στην τεστοστερόνη, επηρεάζει όχι μόνο την ένταση της σεξουαλικής ορμής, αλλά επίσης και την ευαισθησία απέναντι στην απειλή της τιμωρίας και την ικανότητα να αντιλαμβάνονται τον πόνο των άλλων (empathy). Τα στοιχεία που παρουσιάζει είναι επίσης εύθραυστα και πρωτίστως σχετιζόμενα με τη θέση ότι η τεστοστερόνη παίζει σημαντικό ρόλο στη σεξουαλική δραστηριότητα και συμπεριφορά. Άλλες έρευνες επίσης δίνουν έμφαση στην ευαισθησία του ατόμου στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος, υποστηρίζοντας ότι η έκθεση σε ανδρογόνες ορμόνες κατά τη διάρκεια της εμβρυϊκής φάσης προκαλεί απευαισθητοποίηση του ατόμου για την υπόλοιπη ζωή του (Sar & Stumpf, 1977, Stumpf et al, 1983, Teyler et al, 1980).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις και οι διατάξεις του Ποινικού Δικαίου που θεσπίζονται για τις επιτρεπτές ή μη επιτρεπτές πράξεις είναι απόρροια από την κυρίαρχη ηθική και πολιτική αντίληψη κάθε κοινωνίας. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις αυτές έχουν θεσμοθετηθεί διατάξεις για τη σεξουαλική βία και επιθετικότητα. Το Ποινικό Δίκαιο «τυποποιεί, ως εγκλήματα συγκεκριμένες εκδηλώσεις της γενετήσιας ζωής που προκαλούν και διαταράζουν την κοινωνική συμβίωση».

Ο Έλληνας νομοθέτης οδηγήθηκε σε τροποποιητικές μεταβολές των διατάξεων ΙΘ' Κεφαλαίου του Ειδικού μέρους του Ποινικού Κώδικα στις περιπτώσεις που οι κοινωνικές ανάγκες το επέβαλαν. Παρακάτω παρατίθενται οι τροποποιήσεις στις οποίες παρατηρούμε τις αλλαγές στην νομοθεσία του εγκλήματος του βιασμού στο πέρασμα των χρόνων.

- i. Ο τίτλος του ΙΘ Κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα «είχε αρχικά τον τίτλο «Εγκλήματα κατά των ηθών». Με βάση τον τίτλο αυτόν θεωρούνταν αυτονόητο ότι το προστατευόμενο έννομο αγαθό ήταν τα «ήθη», ως η επικρατούσα ηθική τάξη στο χώρο της γενετήσιας ζωής. Ο όρος όμως αυτός αποτελεί μια αόριστη έννοια χωρίς απτό, υλικό περιεχόμενο, που δεν περιγράφει κάποιο αντικείμενο ή δομή του εξωτερικού κόσμου και δεν μπορεί γ' αυτό να προσδιορίσει το προστατευόμενο έννομο αγαθό».

Με το ν.1419/1984, ο νομοθέτης τροποποίησε τον τίτλο του ΙΘ' Κεφαλαίου σε «Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής». «Τα εγκλήματα αυτά στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας που αποτελεί προέκταση της ανθρώπινης αξίας και όχι της κοινωνικής ηθικής». Βασική δε προσβολή της γενετήσιας ελευθερίας αποτελεί ο βιασμός (άρθρο 336 παρ.1 ΠΚ). Έτσι, λοιπόν, διατυπώνεται πλέον ρητά, ότι ο βιασμός δεν είναι έγκλημα «κατά των ηθών», αλλά έγκλημα που προσβάλλει τη ελευθερία του ατόμου».

- ii. Πριν τη νομοθετική τροποποίηση με τον νόμο 1419/1984 η διάταξη του άρθρου 336 ΠΚ είχε ως εξής: «Ο δια σωματικής βίας ή δι' απειλής σπουδαίου

και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζων θήλυ εις εξώγαμον συνουσία τιμωρείται δια καθειρίζεως».

Είμαι φανερές οι αλλαγές που επέφερε η νομοθετική παρέμβαση με το ν. 1419/1984 στο άρθρο 336 ΠΚ το οποίο ορίζει « 1. Όποιος με σωματική βία ή απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε εξώγαμη ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης τιμωρείται με κάθειρξη. 2. Αν η παραπάνω πράξη τελέσθηκε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών.

Η νέα αυτή διάταξη ενοποίησε δύο αντικειμενικές υποστάσεις, αυτής του βιασμού και του εξαναγκασμού σε ασέλγεια, για τις οποίες προβλέπεται ποινή καθειρίζεως (5-20 χρόνια), ενώ παλαιότερα υπήρχε μειωμένη ποινή (5-10) χρόνια.

«Αξιοσημείωτη επίσης, μεταβολή αποτελεί η αποδέσμευση της ποινικής συμπεριφοράς από το φύλο του δράστη και του θύματος. Με τις γενικές πλέον διατυπώσεις του υποκειμένου του εγκλήματος τόσο του ενεργητικού («όποιος») όσο και του παθητικού («άλλον) μετατρέπεται πλέον το έγκλημα από ιδιαίτερο σε κοινό, και πλέον καθίστανται αξιόποινες όλες οι συμπεριφορές που υπάγονται στην αντικειμενική υπόσταση του εν λόγω εγκλήματος ανεξαρτήτου φύλου».

«Επιπρόσθετα, με το ν.1419/1984 εισήχθη στο άρθρο 336 ΠΚ και δεύτερη παράγραφος, με την οποία τιμωρείται ο ομαδικός βιασμός, αποτελώντας διακεκριμένη παραλλαγή του βασικού εγκλήματος της πρώτης παραγράφου απειλώντας βαρύτερο πλαίσιο ποινής καθειρίζεως 10-20 χρόνια».

- iii. «Νέα νομοθετική τροποποίηση στο έγκλημα του βιασμού (άρθρο 336 ΠΚ) επήλθε με το άρθρο 8 του Ν. 3500/2006 «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας». Με την εν λόγω νομοθετική παρέμβαση στη νέα διάταξη του άρθρου 336 ΠΚ απολείπεται η λέξη «εξώγαμη» ως προσδιοριστικό στοιχείο της συνουσίας. Είναι πράγματι σημαντική καινοτομία του νομοθέτη αυτή η τροποποίηση, καθότι ακολουθεί τη σύγχρονη κοινωνική αντίληψη, τόσο της ισότητας των δύο φύλων όσο και τις χειραφέτησης των σημερινών σχέσεων από το στερεότυπο του γάμου.

Μέχρι τη σχετική νομοθετική μεταβολή η θεωρία είχε εντοπίσει αξιολογικές αντιφάσεις που πήγαζαν από την αναφορά της «εξώγαμης» συνουσίας. Ειδικότερα

προέκυπτε ότι α) βιασμός στα πλαίσια του γάμου δεν νοείται ποινικά αν η γενετήσια εκδήλωση είχε τη μορφή της συνουσία, β) τιμωρούνται οι άλλες μορφές εξαναγκασμένων ασελγών πράξεων έστω και εάν ο δράστης είναι ο σύζυγος του θύματος.

Όπως και ανωτέρω επισημάνθηκε, η σχετική ποινική διάταξη διακρίνει τη συνουσία με τις άλλες γενετήσιες εκδηλώσεις με αποτέλεσμα να τιμωρούνται αφενός όλες οι γενετήσιες συμπεριφορές (συνουσία και άλλες ασελγείς πράξεις) με το ίδιο πλαίσιο ποινής, ενώ από την άλλη η συνδρομή της συζυγικής ιδιότητας να οδηγεί στην ατιμωρησία μόνο ως προς το σκέλος της αντικειμενικής υπόστασης που αφορά τη συνουσία.

Μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το γάμο ανάμεσα στους συζύγους πρέπει να έχουν βασικό σκοπό την ανάπτυξη σχέσης συντροφικότητας και επικοινωνίας, η οποία επιτυγχάνεται και μέσα από την σεξουαλική συνεύρεση, αυτό όμως δεν συνεπάγεται ότι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών μπορούν να επιδιώκονται με τη βία.

Έτσι λοιπόν, οι αντιφάσεις αυτές δεν υφίστανται πλέον με την εν λόγω νομοθετική διαγραφή του προσδιοριστικού στοιχείου της συνουσίας («εξώγαμη») κι εντασσόμενο πλέον το έγκλημα του βιασμού στα λεγόμενα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας, ποινικοποιεί και την εξαναγκαζόμενη με σωματική βία ή απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου συνουσία στα πλαίσια του συζυγικού βίου. Ο νέος νόμος 3500/2006 ποινικοποιεί κι άλλες μορφές συμπεριφορών που αφορούν την γενετήσια ζωή».

3.2 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΒΙΑΣΜΟ

Σύμφωνα με την ελληνική ποινική νομοθεσία, όπως ορίζεται με το άρθρο 336 του Ποινικού Κώδικα στο δέκατο ένατο κεφάλαιο με τίτλο «Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής». Έτσι λοιπόν το άρθρο 336 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει τα εξής:

1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ασελγή πράξη ή σε ανοχή της τιμωρείται με κάθειρξη.
2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

Άρθρο 336 §1

«Το έγκλημα του βιασμού μπορεί να τελεστεί από οποιοσδήποτε ανεξαρτήτου φύλου. Το αντικείμενο του εγκλήματος μπορεί επίσης, να είναι οποιοσδήποτε, άνδρας ή γυναίκα. Ως μέσα τέλεσης του εγκλήματος περιγράφονται στο νόμο η σωματική βία και η απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου.» (Καστανίδου-Συμεωνίδου Ε., Ποινικό Δίκαιο, 1999:184)

Ως ασελγείς πράξεις νοούνται η συνουσία και πράξεις που ισοδυναμούν με την συνουσία όπως η πεολειχία, αιδοιολειξία, ο ετερεαυνανισμός, η παρά φύση διείσδυση, αλλά και η διείσδυση με κάποιο αντικείμενο. Η σεξουαλική διέγερση του θύματος ή του θύτη δεν είναι απαραίτητη.

Ανοχή ασελγών πράξεων νοείται ο εξαναγκασμός του θύματος να υπομείνει παθητικά την επιχείρηση των ασελγών πράξεων επάνω στο σώμα του είτε από τον δράστη είτε από τρίτο. (187)

Άρθρο 336 §2

Η συγκεκριμένη διάταξη καλύπτει μόνον ορισμένη μορφή συλλογικής δράσης και ειδικότερα εκείνη κατά την οποία δύο ή περισσότεροι δράστες τελούν συγχρόνως ή διαδοχικά την εξώγαμη συνουσία ή ασελγή πράξη. Γιατί στην περίπτωση το θύμα μεταβάλλεται πράγματι σε «σκεύος ηδονής»

Στο άρθρο 338 του Ποινικού Κώδικα με τίτλο «κατάχρηση σε ασέλγεια» προβλέπει τα εξής:

1. Όποιος με κατάχρηση της παραφροσύνης άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία προερχόμενη ανικανότητά του να αντισταθεί, ενεργεί επ' αυτού εξώγαμη συνουσία ή παρά φύση ασέλγεια, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

2. Όποιος με κατάχρηση των παραπάνω καταστάσεων ενεργεί άλλη ασελγή πράξη σε πρόσωπο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Η διάταξη του άρθρου 338 Π.Κ. προστατεύει τα άτομα τα οποία για διάφορους λόγους δεν έχουν τη δυνατότητα ούτε να αντιδρούν στην τέλεση ασελών πράξεων επάνω τους ούτε να συναινέσουν σ' αυτή. Επίσης η διάταξη αυτή συμπληρώνει εκείνη του άρθρου 336 Π.Κ. καλύπτοντας τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δράστης δεν ασκεί μεν βία αφού το θύμα δεν μπορεί για λόγους φυσικής ή πνευματικής αδυναμίας να αντισταθεί, εκμεταλλεύεται όμως αυτήν ακριβώς την κατάσταση της αδυναμίας για να ενεργήσει ασελγείς πράξεις. Στην έννοια της παραφροσύνης ανήκει κάθε νοσηρή ψυχική ανωμαλία, που συνεπάγεται την αδυναμία του θύματος να αντιληφθεί την κοινωνική σημασία της γενετήσιας πράξης την ώρα που αυτή τελείται, η οποία ταυτίζεται με την ικανότητα του θύματος να συναινεί στην πράξη αυτή. Ανίκανο προς αντίσταση είναι το θύμα όταν για λόγους σωματικών ή ψυχικών είτε στερείται παντελώς βούλησης (βρίσκεται σε κατάσταση λιποθυμίας, πλήρους μέθης, ύπωσης κ.λπ.) είτε αδυνατεί να εκδηλώσει τη βούληση του (μεγάλη σωματική εξάντληση λόγω ασθένειας), είτε τέλος αδυνατεί να πραγματοποιήσει τη βούλησή του (ανάπηρος, παράλυτος, δεμένος κ.λπ.). Η κατάσταση αυτή μπορεί να έχει προκληθεί και από τον ίδιο το δράστη, αρκεί κατά την πρόκλησή της να έχει δόλο ως προς την τέλεση ασελών πράξεων: χρήσης βίας π. χ. για αφαίρεση χρημάτων και στη συνέχεια τέλεση ασελγούς πράξης όσο το θύμα είναι αναισθητό.

Κατάχρηση υπάρχει όταν ο δράστης εκμεταλλεύεται την κατάσταση του θύματος για την τέλεση ασελών πράξεων χρησιμοποιώντας το θύμα ως απλό μέσο ηδονής. Η έννοια της κατάχρησης έχει επομένως και αντικειμενικό και υποκειμενικό χαρακτήρα. Για να είναι αντικειμενικά προϋποθέτει α) ότι την πρωτοβουλία των κινήσεων έχει πάντα ο δράστης, ενόσω το θύμα βρίσκεται σε κατάσταση ανικανότητας και β) ότι ο δράστης δε συνδέεται συναισθηματικά με το θύμα. Για να είναι υποκειμενική η κατάχρηση χρειάζεται να εμπεριέχει το στοιχείο της δολιότητας, των ταπεινών κινήτρων, με βάση τα οποία ο δράστης, μολονότι γνωρίζει την ανικανότητα του θύματος, εκμεταλλεύεται την κατάστασή του για να αποκομίσει προσωπικά οφέλη, χωρίς να ενδιαφέρεται για τις επιπτώσεις που θα έχει η πράξη του στο θύμα. Αν υπήρξε συναίνεση του θύματος στην τέλεση των πράξεων αυτών πριν περιέλθει σε κατάσταση αδυναμίας προς αντίσταση (μεθυσμένο) αφού όμως προηγηθούν ερωτικές ή άλλες εκδηλώσεις από τις οποίες μπορεί να συναχθεί με

σαφήνεια η συναίνεση του θύματος στην πράξη αυτή όσο ακόμα αντιλαμβάνεται την σημασία της.

Για να θεωρηθεί το έγκλημα ολοκληρωμένο συνίσταται η τέλεση εξώγαμης συνουσίας ή άλλης ασελγούς πράξης. (196-197)

Το άρθρο 340 του Ποινικού Κώδικα (γενική διάταξη) ορίζει ότι: Αν κάποια από τις πράξεις των άρθρων 336, 338 και 339 είχε ως επακόλουθο το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών ή ισόβια κάθειρξη. « Ανάμεσα στον βιασμό και την πρόκληση του θανάτου πρέπει να διαπιστώνεται η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας, πρέπει δηλαδή ο θάνατος να εμφανίζεται ως συνέπεια του βιασμού και να μην οφείλεται σε άλλη αιτία.» (191)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εισαγωγή

Η σεξουαλική βία κατά των γυναικών δεν είναι ένα καινούριο φαινόμενο, ωστόσο έχει γίνει γνωστό μόλις τις τελευταίες δεκαετίες σε χώρες του εξωτερικού και πρόσφατα στην Ελλάδα, κι αυτό συμβαίνει γιατί έρευνες και μελέτες για το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας ξεκίνησαν επίσης πρόσφατα από επαγγελματίες του χώρου υγείας (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, και γενικότερα επαγγελματίες κοινωνικών, ιατρικών και ανθρωπιστικών επαγγελμάτων).

Οι πληροφορίες λοιπόν που έχουν προκύψει μέσω τέτοιων ερευνών/μελετών σηματοδοτούν την ανάγκη για μια πιο εξειδικευμένη/εμπεριστατωμένη προσέγγιση των ζητημάτων που περικλείουν το πρόβλημα, ακόμη την επιτακτική ανάγκη για εμπλοκή των κοινωνικών επαγγελμάτων στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

«Μέχρι το 1971 το θέμα των κακοποιημένων γυναικών δεν απασχολούσε ιδιαίτερα το κοινωνικό σύνολο, παρά μόνο τις ίδιες τις κακοποιημένες γυναίκες [...] Πολλοί άνθρωποι δεν πίστευαν ότι τέτοιου είδους πρόβλημα υπήρχε στην πραγματικότητα, και μάλιστα οι περισσότεροι από όσους ήταν ενήμεροι δεν θεωρούσαν ότι αυτό το ζήτημα αφορούσε μεγάλο αριθμό γυναικών ή ότι ήταν αρκετά σοβαρό για να προκαλέσει σταδιακά γενικότερο ενδιαφέρον, τόσο μέσα στις χώρες όπου συνέβαινε όσο και εκτός αυτών». (Χατζηφωτίου, 2005: 25).

Κάποιες θεωρίες υποστηρίζουν ότι «το γεγονός ότι η σεξουαλική βία δεν είναι πάντοτε εμφανής, μπορεί να ερμηνευθεί μερικώς αν συνδυαστεί με την πατριαρχική κοινωνία, χαρακτηριστικό των περισσότερων χωρών, και του συνεπακόλουθου ελέγχου της από τους άντρες [...]. Σύμφωνα με την Millet, « η πατριαρχία συντηρείται τόσο από ιδεολογικά αίτια, όσο και από παράγοντες κοινωνικής δομής». «Το ιδεολογικό υπόβαθρο πηγάζει από ένα σύστημα κοινωνικοποίησης το οποίο προετοιμάζει και τους άνδρες και τις γυναίκες να δέχονται την αντρική επιβολή ως φυσιολογική. Οι γυναίκες έχουν κοινωνικοποιηθεί έτσι ώστε να υιοθετούν παθητικούς ρόλους υποταγής και να αποδέχονται την ουσιαστικά υποδεέστερη θέση τους». (Χατζηφωτίου, 2005: 25).

«Στην δεκαετία του '70 όμως και στις χώρες της δυτικής Ευρώπης η γενικότερη (όχι μόνο σεξουαλική) βία κατά των γυναικών γίνεται πολιτικό ζήτημα. Η απαρχή του κινήματος των κακοποιημένων γυναικών στη Βρετανία γίνεται γνωστή καθώς σηματοδοτεί την έναρξη και την συσπείρωση των γυναικείων κινημάτων και στις υπόλοιπες χώρες του κόσμου». (Χατζηφωτίου, 2005: 26).

Το πρόβλημα των κακοποιημένων γυναικών λοιπόν, άρχισε να γίνεται γνωστό σε όλες τις κοινωνίες και αυτό είχε σαν αφορμή την εμπλοκή όλο και περισσότερων επαγγελματιών κοινωνικών, ιατρικών και ανθρωπιστικών επαγγελμάτων για την καταγραφή, μελέτη-έρευνα και επίλυση τέτοιων ζητημάτων.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μια προσέγγιση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν οι ειδικοί στο χώρο της ψυχικής υγείας να βοηθήσουν τις γυναίκες να βελτιώσουν τις συνθήκες και την ποιότητα ζωής τους.

4.1 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Είναι σαφές ότι η πρόληψη είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων. «Σύμφωνα με τον Edwards, η πρόληψη ορίζεται ως η αποτροπή γεγονότων που προκαλούν αρνητικές συνέπειες». (Χατζηφωτίου, 2005: 47).

Πολλά είναι τα επίπεδα δράσης και παρέμβασης που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας. Παραδείγματα αυτών είναι 1) «η εξειδίκευση των επαγγελματιών που εμπλέκονται άμεσα στον χειρισμό του προβλήματος, όπως η αστυνομία, οι δικαστικοί, ιατροδικαστικοί και κοινωνικοί λειτουργοί, αλλά και συνεργασία της πολιτείας με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες έρχονται ίσως πιο εύκολα σε επαφή με τα θύματα.», 2) «η συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, τους τοπικούς φορείς και τις υπηρεσίες που θα συμπορευτούν με τις προσπάθειες των ειδικών και θα ισχυροποιήσουν το δίκτυο κοινωνικής φροντίδας στην κοινότητα που θα βοηθήσει τα θύματα.», 3) «η χάραξη κοινωνικών πολιτικών βάση ενός εθνικού σχεδίου δράσης

για την καταπολέμηση της βίας, σε συνδυασμό με την εγκαθίδρυση ενός εθνικού κέντρου αντεγκληματικής πολιτικής και έρευνας.» (Χατζηφωτίου, 2005: 47-48).

«Για να αντιμετωπιστεί όμως το πρόβλημα της σεξουαλικής βίας απαιτείται διεπιστημονική και διυπηρεσιακή προσέγγιση, και όχι μεμονωμένη υποστήριξη. Κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, δικηγόροι και άλλοι επιστήμονες απαιτείται να συνεργαστούν, με κοινό σκοπό την ενίσχυση των θυμάτων.» (Χατζηφωτίου, 2005: 55).

4.2 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Μια από τις κυριότερες επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας είναι η αποδυνάμωση του θύματος και η αποξένωσή του από το περιβάλλον. Για αυτό θα πρέπει η «θεραπεία» να βασίζεται στην ενδυνάμωση και στη δημιουργία νέων συνδέσμων με το περιβάλλον. Αυτές οι ικανότητες χρειάζονται για να αποκτήσει εμπιστοσύνη στο περιβάλλον, αυτονομία, πρωτοβουλία, ταυτότητα και οικειότητα. Βασική λοιπόν αρχή της θεραπείας θα πρέπει να είναι η ενδυνάμωση, η ίδια η γυναίκα θα πρέπει να είναι ο δημιουργός και ο ρυθμιστής της δικής της θεραπείας (Judith Lewis Herman, 1996: 202). Για να μπορέσει όμως να πραγματοποιηθεί αυτό χρειάζεται την βοήθεια των ειδικών θεραπειών - κοινωνικών λειτουργών κ.λπ.

Αρχικός στόχος του θεραπευτή είναι να δημιουργήσει στην εξυπηρετούμενη ένα αίσθημα ασφάλειας, αλλά και ελέγχου πάνω στη ζωή της. Αυτό συμβαίνει γιατί μια γυναίκα που έχει βιώσει σεξουαλική κακοποίηση ειδικά τον πρώτο καιρό αισθάνεται ότι δεν έχει κανένα έλεγχο πάνω στη ζωή της αλλά και πάνω στο ίδιο της το σώμα. Η ασφάλεια ξεκινάει από τον έλεγχο του σώματος και βαθμιαία κινείται προς τα έξω, προς τον έλεγχο του περιβάλλοντος. Αυτό γίνεται επειδή προτεραιότητα έχουν οι βασικές ανάγκες του σώματος, η ρύθμιση σωματικών λειτουργιών που πιθανώς να έχουν διαταραχθεί, όπως είναι ο ύπνος, το φαγητό, η αντιμετώπιση των μετατραυματικών συμπτωμάτων και ο έλεγχος της αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς.

Τα προβλήματα με το περιβάλλον περιλαμβάνουν την καθιέρωση μιας ασφαλούς ζωής, την οικονομική εξασφάλιση, την κινητικότητα, και ένα σχέδιο αυτοπροστασίας που θα καλύπτει όλο το πεδίο της καθημερινής ζωής. Επειδή δεν μπορεί κανείς μόνος του να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον, χρειάζεται πάντα η κοινωνική υποστήριξη, η οποία δημιουργείται με την ενεργοποίηση των συστημάτων στήριξης που είναι η οικογένεια και οι φίλοι (Judith Lewis Herman, 1996:241-242).

Μετά τον έλεγχο του σώματος ακολουθεί ο έλεγχος του περιβάλλοντος. Μετά την εμπειρία της σεξουαλικής κακοποίησης η γυναίκα αισθάνεται τελείως αποδυναμωμένη και χωρίς κανένα έλεγχο πάνω στη ζωή της. Πρώτο λοιπόν μέλημα μετά τον έλεγχο του σώματος είναι να μπορέσει να ελέγξει η γυναίκα το ίδιο το περιβάλλον της. Άμεσος στόχος στην παρέμβαση σε κρίση είναι να βρεθεί ένα ασφαλές καταφύγιο (ξενώνας, αν δεν υπάρχει υποστηρικτικό σύστημα από συγγενείς και φίλους).

Αφού λυθεί το ζήτημα της στέγης είναι πολύ πιθανόν μια γυναίκα που έχει βιώσει την σεξουαλική κακοποίηση να θέλει ή να περιβάλλεται συνεχώς από ανθρώπους ή να απομονωθεί τελείως. Δουλειά του θεραπευτή είναι να την ενθαρρύνει να ζητήσει στήριξη από άτομα του περιβάλλοντος της. Η οικογένεια και οι φίλοι μπορεί να αποτελέσουν ανεκτίμητη βοήθεια, μπορεί όμως να λειτουργήσουν και σαν ανασταλτικοί παράγοντες στη θεραπεία. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο θεραπευτής να πραγματοποιήσει μια σημαντική έρευνα για τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη γυναίκα και το οικογενειακό – φιλικό περιβάλλον. Σε αυτή την περίπτωση ίσως χρειαστεί πάντα με την συγκατάθεση της εξυπηρετούμενης να έρθει σε επαφή με κάποια μέλη από το οικογενειακό περιβάλλον τα οποία μπορούν να βοηθήσουν στη θεραπεία. (Judith Lewis Herman, 1996:244).

Για να μπορέσει μια κακοποιημένη γυναίκα να πάρει πίσω τον απόλυτο έλεγχο της ζωής της θα πρέπει να δημιουργήσει μαζί με τον θεραπευτή της ένα σχέδιο για μελλοντική προστασία. Θα πρέπει να ερευνηθούν κατά πόσο εξακολουθεί να κινδυνεύει από το δράστη, να δει ποιες προφυλάξεις μπορεί να πάρει και να αποφασίσει αν θα κινηθεί νομικά. Επειδή δεν είναι σαφές ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να ενεργήσει αυτό ίσως να της προκαλέσει έντονο στρες. Υπάρχει πιθανότητα να νιώθει σύγχυση και να μην μπορεί να αποφασίσει. Αυτό μπορεί να

συμβαίνει εξαιτίας των αντικρουόμενων απόψεων που μπορεί να ακούει από συγγενείς και φίλους. Στόχος του θεραπευτή σε αυτή την περίπτωση είναι να αποφορτίσει συναισθηματικά την εξυπηρετούμενη και να την βοηθήσει να κατανοήσει τι πραγματικά η ίδια θέλει να κάνει (Judith Lewis Herman, 1996:249).

Θα πρέπει να τονιστεί όμως επίσης ότι δυστυχώς ορισμένοι κοινωνικοί λειτουργοί αντιμετωπίζουν αυτές τις γυναίκες σαν να ευθύνονται οι ίδιες για την κακοποίηση, εξαιτίας της συμπεριφοράς τους, του χαρακτήρα τους ή των «θέλων» τους. Συγκεκριμένα, έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη Μεγάλη Βρετανία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι παρά το υψηλό επίπεδο βίας κατά των γυναικών, οι κοινωνικοί λειτουργοί καταγράφοντας το κοινωνικό ιστορικό κάθε περίπτωσης, αναγνώριζαν άλλους παράγοντες ως πηγή του προβλήματος. (Χατζηφωτίου, 2005:155-156).

Πολλές φορές, οι γυναίκες που έχουν βιώσει σεξουαλική κακοποίηση αντιμετωπίζονται ακόμα από τους κοινωνικούς λειτουργούς σαν «πελάτες» που χρειάζονται θεραπεία και όχι σαν άνθρωποι που χρειάζονται εναλλακτικές λύσεις και επιλογές.

Οι γυναίκες που βιώνουν την σεξουαλική κακοποίηση συχνά έχουν πολύ έντονο αίσθημα προσωπικής αποτυχίας, μπορεί να φοβούνται μήπως γνωστοποιηθεί το ζήτημά τους, το οποίο θεωρούν πως είναι καθαρά ιδιωτικού και προσωπικού χαρακτήρα, και κατά συνέπεια έχουν δικαιολογημένους φόβους σχετικά με την ασφάλεια τους.

Για τους παραπάνω λόγους οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι κατά την προετοιμασία των συναντήσεων τους με τις γυναίκες και να έχουν προγραμματίσει με μεγάλη προσοχή την συνεδρία τους. Η γυναίκα θα πρέπει να αισθανθεί ότι γίνεται πιστευτή και ότι θα έχει την κατάλληλη ανταπόκριση και υποστήριξη από τον ειδικό. Αυτό σίγουρα θα διευκολύνει την ανάρρωση της από τραυματικά γεγονότα που την οδήγησαν να ζητήσει βοήθεια να χτίσει μια σχέση εμπιστοσύνης και ασφάλειας με τον ειδικό. Ωστόσο, οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορεί να μην έχουν καθαρή άποψη για το είδος και τον τρόπο της βοήθειας που θα μπορούσαν να παράσχουν σε γυναίκες που βρίσκονται σε μια τέτοια κατάσταση. (Χατζηφωτίου, 2005: 165-166).

Σε αυτό το σημείο θα γίνει αναφορά στον τρόπο που πρέπει να χειριστεί ένας κοινωνικός λειτουργός την επαφή του με μια γυναίκα θύμα σεξουαλικής κακοποίησης τόσο σε επίπεδο ατομικής συνεδρίας όσο και σε επίπεδο ομάδας.

Σε επίπεδο ατομικής συνεδρίας:

- Θα πρέπει να πραγματοποιείται η συνέντευξη σε ένα ήσυχο μέρος μακριά από το οικογενειακό περιβάλλον.
- Θα πρέπει να καθησυχάσει και να επιβεβαιώσει την γυναίκα πως θα διατηρήσει την ανωνυμία της και να της εξηγήσει καθαρά ότι θα υπάρχει εχεμύθεια.
- Θα πρέπει να την ακούσει με σεβασμό και να την πάρει στα σοβαρά, να την ρωτήσει ποιες είναι οι δικές της ανάγκες-τι χρειάζεται η ίδια.
- Να πιστέψει την ιστορία της κακοποιημένης γυναίκας.
- Να γνωρίζει ο κοινωνικός λειτουργός ότι πιθανόν είναι ο πρώτος επαγγελματίας που μαθαίνει τα προβλήματα που έχει βιώσει.
- Θα πρέπει να μάθει αν έχει άλλες πηγές υποστήριξης (οικογένεια, φίλους) και πως σκοπεύει να τις χρησιμοποιήσει.
- Να τη ρωτήσει τι σκοπεύει και τι θέλει να κάνει προτού εκφράσει ο ίδιος την άποψή του για το τι πρέπει να κάνει.
- Θα πρέπει να βοηθήσει την γυναίκα, να δει πως έχασε την αυτοπεποίθησή της.
- Θα πρέπει να βοηθήσει την γυναίκα, να οργανώσει αλλαγές.
- Να έχει βεβαιωθεί ότι εξακολουθούν να είναι διαθέσιμες οι τοπικές πηγές βοήθειας για τις οποίες θα δώσει πληροφορίες.
- Θα πρέπει να μοιραστεί την ανησυχία της γυναίκας.
- Να συνεχίζει την υποστήριξη χωρίς να γίνεται επικριτικός.
- Να της προτείνει, να πάρει νομικές συμβουλές για να ξέρει τα δικαιώματά της.
- Να σεβαστεί τις επιλογές της γυναίκας και,
- Τέλος να την ενημερώσει για τις διαθέσιμες πηγές στην κοινότητα και για τις εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν.

Σε επίπεδο ομάδας:

Η άσκηση της κοινωνικής εργασίας με μια ομάδα γυναικών που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση είναι μια πολύ σημαντική παρεμβατική στρατηγική που στηρίζεται στην κινητοποίηση των γυναικών να αναγνωρίσουν την ικανότητα τους να συνέλθουν από την τραυματική εμπειρία που βίωσαν, όπως επίσης και στην ικανότητα των επαγγελματιών να κινητοποιήσουν τις δυναμικές αλληλοβοήθειας των μελών της ομάδας.

Σύμφωνα με την θεωρία της κοινοτικής κοινωνικής εργασίας η συνεχής διαδικασία που καθιστά τους ανθρώπους ικανούς να κατανοήσουν, να προβιάσουν και να χρησιμοποιήσουν τις ικανότητες τους για να επιτύχουν τον καλύτερο έλεγχο και εξουσία πάνω στις ζωές τους ονομάζεται ενδυνάμωση (ορισμός που έχει δώσει ο Schufman). Η πρακτική που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση διέπεται από πέντε βασικές αρχές:

- 1) Όλοι οι άνθρωποι διαθέτουν δεξιότητες, αντίληψη και ικανότητα τις οποίες πρέπει να αναγνωρίζουμε αντί να μένουμε στις αρνητικές ετικέτες.
- 2) Οι άνθρωποι έχουν δικαιώματα-ιδιαίτερα το δικαίωμα να εισακούονται, να ελέγχουν τη ζωή τους να επιλέξουν αν θέλουν να συμμετέχουν ή όχι να ορίσουν διάφορα θέματα και να αναλάβουν δράση.
- 3) Τα προβλήματα των ανθρώπων αντικατοπτρίζονται πάντα πέρα από τις προσωπικές τους ανεπάρκειες, θέματα καταπίεσης, πολιτικής, οικονομίας και εξουσίας.
- 4) Οι άνθρωποι μέσα από τη συλλογική δράση μπορούν να γίνουν ισχυροί και κάτι τέτοιο πρέπει να προωθείται από την πρακτική.
- 5) Τέλος η εφαρμογή αυτών σημαίνει τη διευκόλυνση και όχι την «καθοδήγηση», καθώς επίσης την αμφισβήτηση της καταπίεσης. (Ζαϊμάκης, 2002:181). Η ενδυνάμωση μπορεί να λάβει χώρα μέσα από τέσσερις διαφορετικές προσεγγίσεις οι οποίες είναι οι εξής:
 - Η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της υπανάπτυξης και της στέρησης και συμβάλλουν στη δημιουργία δικτύου υπηρεσιών σε τομεακό επίπεδο.

- Η διαμόρφωση ικανότητας επιδιώκει να δημιουργήσει ένα μαθησιακό περιβάλλον που βοηθά τα άτομα, τις οικογένειες και τις κοινότητες να βελτιώσουν μέσα από την εκπαίδευση, την πληροφόρηση και την οργάνωση, την ικανότητα τους να γνωρίζουν, να αναλύουν και να κατανοούν την κατάσταση και τα προβλήματα τους. Παράλληλα, προετοιμάζει τους ανθρώπους να δράσουν, να ασκήσουν πίεση και να ανατρέψουν τους αρνητικούς καθορισμούς της περιβάλλουσας πραγματικότητας.
- Η υπεράσπιση τονίζει την ανάγκη για ευαισθητοποίηση των πολιτών και την ανάπτυξη δράσεων που θα υπερασπιστούν τα συμφέροντα και τις ανάγκες των πολιτών ιδιαίτερα των καταπιεσμένων.
- Τέλος η κοινωνική κινητοποίηση εμπλέκει με δυναμικό τρόπο τα άτομα στην αναπτυξιακή διαδικασία, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της δύναμης τους, προάσπισης των δικαιωμάτων τους. (Ζαϊμάκης, 2002: 182).

Με βάση όλα αυτά που έχουν αναφερθεί παραπάνω σχετικά με την ενδυνάμωση γίνεται κατανοητό ότι ο κοινωνικός λειτουργός που δουλεύει με μια ομάδα κακοποιημένων γυναικών θα πρέπει να γνωρίζει τις βασικές αρχές της ενδυνάμωσης και να τις εφαρμόζει.

Από τα αρχικά θέματα για τα οποία θα πρέπει να έχουν προβληματιστεί και να έχουν προετοιμαστεί οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι η δομή της ομάδας (αν θα είναι ανοιχτή ή κλειστή, αν θα υπάρχουν ένας ή περισσότεροι συντονιστές). Το πρώτο ζήτημα όσο αφορά την είσοδο νέων μελών στην ομάδα είναι καλύτερα να μην είναι αποφασισμένο από την αρχή αλλά η απόφαση να ληφθεί σε συνεργασία με τους συντονιστές αλλά και τα μέλη της ομάδας.

Όσο αφορά τους συντονιστές είναι καλύτερα να είναι παραπάνω από ένας γιατί οι γυναίκες που συμμετέχουν στην ομάδα βιώνουν ένα μοντέλο επικοινωνίας που βασίζεται στην ισότητα, στον σεβασμό και στο ενδιαφέρον. Επίσης κατανοούν ότι δυο άνθρωποι μπορούν να βάλουν στην άκρη τις διαφωνίες τους και να συνεργαστούν αρμονικά.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να αναγνωρίζουν ότι οι ομάδες αυτές προσφέρουν ζεστασιά, αποδοχή και περιβάλλον ενδιαφέροντος μέσα στο οποίο οι

γυναίκες μπορούν να νιώσουν ασφαλείς και σημαντικές. Ακόμα οι ομάδες αυτές προσφέρουν την ιδανική δομή για να συνειδητοποιήσουν τα μέλη τους ακόμα περισσότερο ότι δεν είναι μόνες τους με το συγκεκριμένο πρόβλημα και ότι δεν είναι υπεύθυνες για τη σεξουαλική βία που έχουν υποστεί. Τέλος οι ομάδες αυτές είναι ιδανικές για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το πώς οι άλλες γυναίκες χειρίζονται τη κατάσταση τους και για το τι έχουν κάνει για να ξεπεράσουν αυτήν την κατάσταση. (Χατζηφωτίου, 2005:119).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί από την πλευρά τους δεν θα πρέπει να εστιάζουν σε θεωρίες σχετικά με την σεξουαλική βία, οι οποίες πολύ συχνά δεν ταιριάζουν με τις εμπειρίες των γυναικών. Έτσι ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να αφήνει κάθε μια γυναίκα να πει την ιστορία της και την ενθαρρύνει να κατονομάσει και να περιγράψει τον κόσμο της. Δεύτερον θα πρέπει να πιστέψει τις γυναίκες, τις ιστορίες τους, αλλά και όσα αντιλαμβάνονται αυτές σαν πραγματικότητα. Τρίτον, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να διευκολύνει τη γυναίκα στη διαδικασία της αύξησης της αυτογνωσίας που μπορεί να έχει.

Αυτό μπορεί να γίνει με τους εξής χειρισμούς:

- 1) Να επιβεβαιώνουν τόσο τις πραγματικές όσο και τις πιθανές ικανότητες των γυναικών.
- 2) Να τις βοηθούν να αντιμετωπίσουν τον καταπιεστή τους στο πλαίσιο της ομάδας και να αναγνωρίσουν ότι αυτός προκάλεσε την αρνητική εικόνα και εκτίμηση για τον εαυτό τους.
- 3) Να βοηθήσουν τις γυναίκες να αναγνωρίσουν τις κοινές κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτιστικές διαστάσεις των καταστάσεων τους και να καταλάβουν ότι μπορούν να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους (ενδυνάμωση).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να τις ενημερώνουν για τις ποικίλες εναλλακτικές λύσεις που τους προσφέρονται, συμπεριλαμβανομένου κάποιου είδους κοινωνικής δράσης, ωστόσο θα πρέπει να τονίζουν ότι η επιλογή παραμένει στις γυναίκες.

Έτσι η δεύτερη αρχή, η οποία προέρχεται από την πρώτη, είναι ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να βασίζονται όλη την παρέμβαση τους στην αυτοδιάθεση των μελών της ομάδας. Ένας τρόπος για να δείξουν την εμπιστοσύνη

τους είναι η δημιουργία ενός συστήματος αλληλοβοήθειας των μελών. (Ζαϊμάκης, 2002: 183).

Από τις πρώτες συνεδρίες και καθώς οι γυναίκες λένε τις ιστορίες τους, κάθε γυναίκα συνειδητοποιεί ότι το να ακούει την ιστορία των άλλων γυναικών την κάνει να αισθάνεται λιγότερο μόνη και κάπως καλύτερα όσον αφορά τον εαυτό της. Όταν οι κοινωνικοί λειτουργοί αναγνωρίσουν ότι στην πραγματικότητα οι γυναίκες είναι οι ειδικοί για να βοηθούν η μια την άλλη, η πορεία της κινητοποίησης και υποστήριξης των ικανοτήτων και των δυνάμεων μπορεί να ξεκινήσει. (Χατζηφωτίου, 2005: 123).

Σε γενικές γραμμές οι στόχοι μιας ομάδας σεξουαλικά κακοποιημένων γυναικών δεν αλλάζουν και πολύ από τους στόχους της ατομικής θεραπείας. Ωστόσο η διαφορά είναι ότι μέσα στην ομάδα η γυναίκα συνειδητοποιεί ότι δεν είναι μόνη της και ότι υπάρχουν και άλλες γυναίκες που έχουν ζήσει παρόμοιες εμπειρίες και καταστάσεις με τις δικές της. Έτσι λοιπόν, μέσα σε μια ομάδα μαθαίνει να συνεργάζεται, να ακούει τους άλλους και πάνω από όλα να κατανοήσει ότι οι άνθρωποι μπορούν να λύσουν τις διαφορές τους χωρίς βία.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Με την παρούσα μελέτη επιδιώχθηκε η εξέταση της σεξουαλικής επιθετικότητας των σπουδαστών του Τ.Ε.Ι Κρήτης. Επίσης επιδιώχθηκε και η εξέταση των παραγόντων που συμβάλλουν στην εμφάνιση της σεξουαλικής επιθετικότητας. Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι της παρούσας μελέτης περιελάμβαναν:

1. Την εκτίμηση της συχνότητας εμφάνισης της σεξουαλικής επιθετικότητας.
2. Τη διερεύνηση των στάσεων και αντιλήψεων των σπουδαστών για τη σεξουαλική επιθετικότητα.
3. Τη διερεύνηση της συχνότητας εμφάνισης εμπειριών σεξουαλικής βίας κατά την παιδική ηλικία.
4. Τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στις στάσεις και αντιλήψεις των σπουδαστών για τη σεξουαλική επιθετικότητα και την εκδήλωση αντίστοιχων συμπεριφορών.
5. Τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στο αντικείμενο σπουδών και τις στάσεις και συμπεριφορές σεξουαλικής επιθετικότητας.
6. Τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των σπουδαστών και τις συμπεριφορές σεξουαλικής επιθετικότητας.

5.2 ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ Η ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

1. Ποια είναι η συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικότητας στους σπουδαστές;
2. Ποια είναι η στάση των σπουδαστών ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα;
3. Διαφέρουν οι στάσεις και οι συμπεριφορές σεξουαλικής επιθετικότητας ανάμεσα σε αυτούς που έχουν εμπειρία σεξουαλικής βίας κατά την παιδική ηλικία και σε αυτούς που δεν έχουν;
4. Διαφέρει η σεξουαλική επιθετικότητα ανάμεσα σε αυτούς που έχουν ενισχυτική στάση προς τη σεξουαλική επιθετικότητα και σε αυτούς που δεν έχουν;

5. Διαφέρει η σεξουαλική επιθετικότητα ανάμεσα σε σπουδαστές με διαφορετικά κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά σπουδών; (π.χ. νεότεροι σε σχέση με τους μεγαλύτερους, έγγαμοι σε σχέση με άγαμους, φοίτηση σε διαφορετική Σχολή, κ.α.)

5.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Το δείγμα της έρευνάς μας αποτελούνταν από 200 άνδρες σπουδαστές, προερχόμενους από τις τέσσερις Σχολές του ΤΕΙ Ηρακλείου Κρήτης. Η επιλογή του δείγματος έγινε με αναλογικό επιμερισμό με βάση τον αριθμό τμημάτων των σχολών.

Από το σύνολο των 200 συμμετεχόντων το 50% ήταν φοιτητές της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών (Σ.Τ.Ε.Φ) (n=100), το 25% από την Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας (Σ.Δ.Ο) (n=50), το 15% από την Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.Τ.Ε.Γ.) (n=30) και το 10% από την Σχολή Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Π.) (n=20). Πιο συγκεκριμένα, 12.5% του δείγματος προερχόταν από το Τμήμα Μηχανολογίας, αντίστοιχα 12.5% από τα Τμήματα της Ηλεκτρολογίας, Δομικών Έργων και Εφαρμοσμένης Πληροφορικής & Πολυμέσων, 8,5% από το Τμήμα Λογιστικής, 8,5% από το Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, 8% από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, 7,5% από το Τμήμα Φυτικής Παραγωγής και Θερμοκηπιακών Καλλιιεργειών & Ανθοκομίας, 5% από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας και 5% το Τμήμα Νοσηλευτικής.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Η δειγματοληψία έγινε τον μήνα Φεβρουάριο 2011 και η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε τον μήνα Μάρτιο 2011. Για την επιλογή των σπουδαστών από κάθε Σχολή πραγματοποιήθηκε δειγματοληψία ευκολίας με προσέγγιση των

σπουδαστών σε κοινόχρηστους χώρους της Σχολής τους. Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν από τις συγγραφείς της παρούσας μελέτης για τον σκοπό της έρευνας όσο και για την ύπαρξη ανωνυμίας. Παράλληλα με την προφορική ενημέρωση διαμορφώθηκε έντυπο ενημέρωσης το οποίο περιείχε πληροφορίες για την έρευνα και δίδονταν μαζί με το ερωτηματολόγιο.

5.4 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Για την συλλογή πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο μεταφράστηκε στα ελληνικά. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από τέσσερα (4) μέρη (βλ. Παράρτημα – ερωτηματολόγιο έρευνας).

5.4.1. Το κοινωνιολογικό προφίλ

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιελάμβανε ερωτήματα για τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων όπως: η ηλικία, η σχολή και το τμήμα φοίτησης, η εθνικότητα, η οικογενειακή κατάσταση του συμμετέχοντα κ.λπ.

5.4.2. Στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου περιελάμβανε ερωτήσεις που εκτιμούσαν τις στάσεις των σπουδαστών ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα. Για τις ανάγκες της μελέτης χρησιμοποιήθηκε η Κλίμακα Αποδοχής των Μύθων Βιασμού (“Rape Myth Acceptance Scale”; Lahrer et al., 2007), η οποία περιελάμβανε 10 ερωτήσεις που προήλθαν από δύο κλίμακες αξιολόγησης των στάσεων για το βιασμό (“The College Date Rape Attitude and Behavior Survey”; Lanier & Elliott, 1997 and “The Attitude Toward Rape Questionnaire”; Barnett & Felld, 1977). Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να υποδείξουν το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους σε δέκα δηλώσεις, μέσα από μία κλίμακα τεσσάρων (4) σημείων: 1 (Συμφωνώ) 2 (Συμφωνώ απόλυτα) 3 (Διαφωνώ), 4 (Διαφωνώ απόλυτα).

5.4.3. Εμπειρίες παιδικής και ενήλικης σεξουαλικής βίας

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου περιελάμβανε ερωτήσεις που αφορούσαν στις εμπειρίες σεξουαλικής βίας που έχουν βιώσει οι ερωτηθέντες στην παιδική και ενήλικη ζωή τους. Η πρώτη ερώτηση διερευνούσε εάν ο ερωτώμενος πριν την ηλικία των 14 ετών έχει εξαναγκασθεί από κάποιον ενήλικα σε σεξουαλική πράξη με χρήση απειλών, επιχειρημάτων ή σωματικής δύναμης, αλλά χωρίς να ολοκληρωθεί η πράξη. Η δεύτερη ερώτηση διερευνούσε εάν ο ερωτώμενος πριν την ηλικία των 14 ετών έχει εξαναγκασθεί από κάποιον σε σεξουαλική πράξη με χρήση απειλών, επιχειρημάτων ή σωματικής δύναμης, η οποία ολοκληρώθηκε. Και τέλος η τρίτη ερώτηση διερευνούσε εάν ο ερωτώμενος έχει εξαναγκάσει κάποιον/κάποια σε σεξουαλική επαφή.

Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν θετικά ή αρνητικά σε καθεμία από τις παραπάνω ερωτήσεις.

5.4.4. Συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς

Η συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς αξιολογήθηκε μέσω της κλίμακας Mosher & Anderson (1986), η οποία μετρούσε τη συχνότητα τέλεσης 20 πράξεων σεξουαλικής επιθετικότητας, οι απαντήσεις βασιζόνταν σε μια 6 βάρθμια κλίμακα τύπου Likert που κυμαίνονταν από 0 (ποτέ) έως 6 (πάρα πολύ συχνά).

5.5 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Για την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 17.0. Παρήχθησαν περιγραφικά στοιχεία για όλες τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου (συχνότητες, ποσοστά, μέσες τιμές, τυπικές αποκλίσεις). Για την αξιολόγηση των στάσεων και των επιθετικών συμπεριφορών αθροίστηκαν οι απαντήσεις των επιμέρους δηλώσεων και κατασκευάστηκαν αντίστοιχες κλίμακες. Για λόγους ομοιογένειας, απαραίτητη ήταν η μετατροπή των αρνητικών δηλώσεων σε θετικές με την αναστροφή των τιμών τους, ώστε το τελικό άθροισμα των τιμών που αποδίδονται στη σύνθετη μεταβλητή των στάσεων, να δίνει υψηλές τιμές για τις θετικές στάσεις και χαμηλές τιμές για τις αρνητικές στάσεις. Για τον έλεγχο των

διαφορών των φοιτητών ως προς τις στάσεις και την εκδήλωση σεξουαλικής επιθετικότητας πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις χ^2 και T-test. Για την δημιουργία πινάκων και γραφημάτων χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα Word Microsoft Office 2007 και το Excel της Microsoft Office 2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

6.1 Κοινωνικά Και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Των Συμμετεχόντων

Αναλυτικά στοιχεία για το κοινωνιολογικό προφίλ των συμμετεχόντων παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Ειδικότερα οι συμμετέχοντες ήταν στο σύνολό τους άνδρες (n=200,100%) με μέση ηλικία τα 23.5 έτη (Τ.Α. 3.87) Η εθνικότητα των φοιτητών ήταν κατά το 95.5% (n=190) ελληνική ενώ το 5% (n=10) ήταν από την αλλοδαπή. Στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες ήταν άγαμοι (n=119,59.5%) και οι γονείς των περισσότερων συμμετεχόντων ήταν έγγαμοι (n=162, 81%). Ως προς το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των συμμετεχόντων στην πλειοψηφία τους οι πατέρες των συμμετεχόντων ήταν απόφοιτοι λυκείου ή Μέσης Τεχνικής Σχολής (ή απολυτήριο παλαιού εξατάξιου Γυμνασίου) (n=94, 47%) και οι μητέρες ήταν επίσης απόφοιτες λυκείου ή Μέσης Τεχνικής Σχολής (ή απολυτήριο παλαιού εξατάξιου Γυμνασίου) (n=93, 46.5%)

6.2 Στάσεις Απέναντι Στην Σεξουαλικότητα

Η μέση βαθμολογία των σπουδαστών στην κλίμακα των στάσεων ήταν 15.56 (Τ.Α. 4.74). Αναλυτικά οι στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα παρουσιάζονται στον πίνακα 2. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 55 % των συμμετεχόντων (n=110) συμφώνησε ή συμφώνησε έντονα με την δήλωση ότι οι γυναίκες προκαλούν τον βιασμό με την εμφάνιση ή την συμπεριφορά τους. Το 25.5 % του δείγματος (n=51) διαφώνησε ή διαφώνησε έντονα με την δήλωση ότι ένας άντρας δεν μπορεί να ελέγξει τη συμπεριφορά του ανεξάρτητα από το πόσο σεξουαλικά ερεθισμένος είναι. Στην δήλωση εάν μια γυναίκα αγγίζει τα γεννητικά όργανα ενός άνδρα τότε αυτό σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ, 189 συμμετέχοντες (94.5%) συμφώνησαν ή συμφώνησαν έντονα. Στη δήλωση εάν μια γυναίκα πηγαίνει στο σπίτι του συνοδού της, τότε δίνει την συγκατάθεσή της στο σεξ το 55.5% του δείγματος (n=111) των συμμετεχόντων συμφωνεί ή συμφωνεί έντονα.

6.3 Εμπειρίες Παιδικής & Ενήλικης Σεξουαλικής

Στο ερώτημα αν είχαν εξαναγκαστεί σε σεξουαλική πράξη πριν τα 14 έτη χωρίς να ολοκληρωθεί η πράξη το 6% του δείγματος (n=12) απάντησε θετικά. Ένα 0,5% του δείγματος (n=1) δήλωσε ότι πριν την ηλικία των 14 ετών εξαναγκάστηκε σε σεξουαλική πράξη η οποία και ολοκληρώθηκε. Το 7% του δείγματος (n=14) απάντησε θετικά στο ερώτημα εάν έχει εξαναγκάσει κάποιον/α σε σεξουαλική επαφή (Πίνακας 3).

6.4 Συχνότητα Εμφάνισης Σεξουαλικής Επιθετικής Συμπεριφοράς

Η μέση συχνότητα διάπραξης σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών ήταν 12.18 (T.A. 18.01). Αναλυτικά παρουσιάζεται η συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς στον πίνακα 4. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι 34 συμμετέχοντες (17%) δήλωσαν ότι σε μεγάλη συχνότητα έχουν πει σε μια γυναίκα με την οποία βρίσκονταν στην αρχή ερωτικής επαφής ότι δε μπορούσε να σταματήσει και να τους αφήσει ερεθισμένους. 17 συμμετέχοντες (8.5%) δήλωσαν ότι σε μεγάλη συχνότητα έχουν μεθύσει μια γυναίκα να κάνουν σεξ μαζί της. 20 συμμετέχοντες (10%) δήλωσαν ότι σε μεγάλη συχνότητα έχουν πει σε μια γυναίκα ότι ήθελαν να μπουν στο διαμέρισμά της για να την φέρουν εκεί που ήθελα.

6.5 Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τις στάσεις ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα

Βρέθηκε στατιστικώς σημαντική σχέση ανάμεσα στις στάσεις προς την σεξουαλική επιθετικότητα και τη συχνότητα διάπραξης σεξουαλικής επιθετικότητας ($r=0,455$, $p=0,000$). Ειδικότερα βρέθηκε ότι όσο περισσότερο αυξάνονται οι αρνητικές στάσεις ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα τόσο μεγαλύτερη είναι η εκδήλωση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών (Πίνακας 5).

6.6 Σχέση Στάσεων ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας δεν βρέθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα στους συμμετέχοντες που είχαν εξαναγκαστεί σε σεξουαλική βία πριν τα 14 έτη από ενήλικα χωρίς ολοκλήρωση της πράξης και στους συμμετέχοντες που δεν είχαν εξαναγκαστεί ως προς τις στάσεις για τη σεξουαλική επιθετικότητα ($p=0,261$). Επίσης, δεν βρέθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα στους συμμετέχοντες που είχαν εξαναγκαστεί σε σεξουαλική βία πριν τα 14 έτη από ενήλικα με ολοκλήρωση της πράξης και στους συμμετέχοντες που δεν είχαν εξαναγκαστεί ως προς τις στάσεις για τη σεξουαλική επιθετικότητα ($p=0,925$). Ειδικότερα, αυτοί που είχαν εξαναγκαστεί σε σεξουαλική βία πριν τα 14 έτη από ενήλικα βρέθηκαν να έχουν πιο υποστηρικτικές στάσεις ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα σε σχέση με αυτούς που δεν είχαν εξαναγκαστεί σε σεξουαλική βία. Αναλυτικά στοιχεία εμφανίζονται στον Πίνακα 6.

6.7 Σχέση σεξουαλικώς επιθετικών συμπεριφορών με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή

Βρέθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα σε αυτούς που είχαν εξαναγκαστεί σε μη ολοκληρωμένη σεξουαλική πράξη πριν την ηλικία των 14 ετών και σε αυτούς που δεν είχαν εξαναγκαστεί, ως προς την εκδήλωση σεξουαλικώς επιθετικής συμπεριφοράς ($p=0,027$). Τέλος, βρέθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα σε αυτούς που είχαν στο παρελθόν εξαναγκάσει κάποιο άτομο σε σεξουαλική πράξη σε σχέση με αυτούς που δεν είχαν εκδηλώσει αντίστοιχη συμπεριφορά ως προς τη διάπραξη σεξουαλικώς βίαιων συμπεριφορών. ($p=0,002$). Ειδικότερα, αυτοί που βρέθηκαν να έχουν μεγαλύτερη ανάμειξη σε τέτοιες συμπεριφορές στο παρελθόν βρέθηκαν να αναφέρουν μεγαλύτερη ανάμειξη στις 20 πράξεις σεξουαλικής επιθετικότητας της μελέτης. Αναλυτικά στοιχεία εμφανίζονται στον Πίνακα 7

6.8 Σχέση των κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων με την εκδήλωση σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών

Στον Πίνακα 8 αποτυπώνονται τα αποτελέσματα από τον έλεγχο της σχέσης μεταξύ των κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων και των σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών. Σύμφωνα με αυτά, προκύπτει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ηλικίας και της εμφάνισης της σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς ($p=0,412$). Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι όσο αυξανόταν η ηλικία τόσο μειωνόταν η συμμετοχή σε σεξουαλικά επιθετικές συμπεριφορές. Κατά τον ίδιο τρόπο, βρέθηκε ισχυρή αρνητική συσχέτιση μεταξύ των σπουδαστών που δηλώνουν άγαμοι και με αυτών που είναι σε σχέση ($p=0,347$) ως την εκδήλωση σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες που δήλωναν άγαμοι βρέθηκαν να εκδηλώνουν σεξουαλικά επιθετικές συμπεριφορές σε σχέση με τους έγγαμους. Επίσης, δεν βρέθηκε σημαντική στατιστική σχέση ανάμεσα στους ελληνικής καταγωγής σπουδαστές και στους αλλοδαπούς σπουδαστές ($p=0,068$). Στατιστικά αρνητική συσχέτιση προκύπτει ανάμεσα στους σπουδαστές που οι γονείς τους είναι έγγαμοι με αυτούς που είναι άγαμοι ($p=0,574$). Πιο συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες των οποίων οι γονείς ήταν έγγαμοι βρέθηκαν να εκδηλώνουν σεξουαλικά επιθετικές συμπεριφορές σε σχέση με τους συμμετέχοντες των οποίων οι γονείς τους ήταν άγαμοι. Ακόμη, δεν βρέθηκε σημαντική στατιστική σχέση ανάμεσα στους σπουδαστές διαφόρων σχολών φοίτησης (Σ.Τ.ΕΦ, Σ.Δ.Ο, Σ.ΤΕ.Γ, Σ.Ε.Υ.Π) ως προς την εκδήλωση σεξουαλικής επιθετικής συμπεριφοράς ($p=0,443$). Τέλος, δεν βρέθηκε σημαντική στατιστική συσχέτιση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων των σπουδαστών (απόφοιτοι δημοτικού, γυμνασίου, λυκείου και μετά- λυκειακής εκπαίδευσης) με την εμφάνιση σεξουαλικής επιθετικότητας των σπουδαστών ($p=0,768$).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης της σεξουαλικής επιθετικότητας των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα τους σπουδαστές ΤΕΙ Κρήτης και τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση της σεξουαλικής επιθετικότητας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας ενδεχομένως να μην μπορούν μεμονωμένα να αξιοποιηθούν για την πρόληψη/αντιμετώπιση/καταπολέμηση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ωστόσο αποτελούν μια προσπάθεια κατάδειξης της κατάστασης, καθώς δεν έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες έρευνες που να εξετάζουν το φαινόμενο αυτό, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται μια σύγκριση των ευρημάτων με αντίστοιχα ευρήματα άλλων χωρών προκειμένου να καταδειχθούν ομοιότητες και διαφορές σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα και τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση της.

Σύμφωνα με τα κυριότερα αποτελέσματα, ανησυχητική θεωρείται η υποστηρικτική στάση των σπουδαστών απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα με ένα ποσοστό των συμμετεχόντων, που κυμαίνονταν σε 55% σύμφωνα με το οποίο οι συμμετέχοντες φαίνεται να συμφωνούν ή να συμφωνούν έντονα ότι οι γυναίκες προκαλούν τον βιασμό τους με την συμπεριφορά και την εμφάνισή τους. Το ποσοστό αυτό της έρευνας έρχεται να συμφωνήσει με το ποσοστό που έχει βρεθεί σε αντίστοιχες έρευνες που έγινε στην Μεγάλη Βρετανία (Burgess,G.2007) όπου διαπιστώθηκε ότι το 69.5% των συμμετεχόντων έχει υποστηρικτικές στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα. Όπως, επίσης στην έρευνα Boeringer (1999) βρέθηκε πως οι άντρες απάντησαν θετικά με ποσοστό 56% στις υποστηρικτικές στάσεις βιασμού. Επιπλέον, ανησυχητικές είναι οι αντιλήψεις/στάσεις με τις οποίες συμφωνούν (25.5%) όπως ότι ο άνδρας δεν μπορεί να ελέγξει την συμπεριφορά του ανεξάρτητα από το πόσο σεξουαλικά ερεθισμένος είναι. Ακόμη, χαρακτηριστικό είναι ότι μεγάλο ποσοστό 94.5% συμφωνεί όταν μια γυναίκα αγγίζει τα γεννητικά όργανα ενός άνδρα τότε αυτό σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ, και τέλος το 55.5% συμφωνεί ότι μια γυναίκα δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ εάν πηγαίνει στο σπίτι του συνοδού της. Τα αυξημένα ποσοστά των υποστηρικτικών στάσεων για την σεξουαλική επιθετικότητα μας

οδηγούν στο συμπέρασμα πως οι μύθοι και οι λανθασμένες πεποιθήσεις γύρω από τον βιασμό είναι πιθανόν να δημιουργήσουν θετικές στάσεις για την υιοθέτηση μια επιθετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς, την απενοχοποίηση του δράστη και την ενοχοποίηση του θύματος. Επίσης, διαπιστώνουμε ότι μετά από 13 χρόνια, όπου υποτίθεται ότι οι κοινωνίες εξελίσσονται και προωθείται η ισότητα, οι άνθρωποι έχουν υποστηρικτικές στάσεις για τον βιασμό όπως το έτος 1999.

Σύμφωνα με τα ευρήματα, στατιστικά σημαντική σχέση παρουσιάζεται ανάμεσα στις στάσεις των σπουδαστών και στην συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής επιθετικότητας ($p=0,000$). Ισχυρή θετική συσχέτιση βρέθηκε στην έρευνα των Suarez & Gaballa (2010) μεταξύ των υποστηρικτικών στάσεων των μύθου του βιασμού και την σεξουαλική επίθεση. Τα αποτελέσματα μας δείχνουν πως τα άτομα που πιστεύουν στους μύθους του βιασμού έχουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες να επιτεθούν σεξουαλικά καθώς πιστεύουν πως το θύμα φταίει, θυματοποιώντας το και απενοχοποιώντας τον εαυτό τους. Το 8.5% των συμμετεχόντων ($n=17$) ότι δήλωσαν σε μεγάλη ποσότητα πως έχουν μεθύσει μια γυναίκα για να κάνουν σεξ μαζί της. Το 10% ($n=20$) δήλωσε ότι σε μεγάλη συχνότητα έχουν πει σε μια γυναίκα ότι ήθελαν να μπουν στο διαμέρισμα της για να τη φέρουν εκεί που ήθελαν. Το 17% ($n=34$) δήλωσαν ότι σε μεγάλη συχνότητα έχουν πει σε μια γυναίκα με την οποία βρισκόταν στην αρχή της ερωτικής επαφής ότι δεν μπορούσε να σταματήσει και να τους αφήσει ερεθισμένο. Βλέπουμε σε ένα σύνολο ότι οι σπουδαστές φαίνεται να παρουσιάζουν σεξουαλικά επιθετική συμπεριφορά κατά 12.18% μέσο όρο. Όλες αυτές οι δηλώσεις δεν παύουν να είναι ανησυχητικές, ωστόσο σύμφωνα και με εκτιμήσεις άλλων ερευνών σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως την έρευνα του Πανεπιστημίου του Mississippi που έλαβε χώρα σε 32 κολλέγια και πανεπιστήμια των Η.Π.Α. (935 συμμετέχουσες) για να εκτιμήσουν την ύπαρξη σεξουαλικής επιθετικότητας και βιασμού, τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ότι περισσότερο από 50% των γυναικών ανέφεραν ότι έχουν βιώσει κάποια μορφή σεξουαλικής επιθετικότητας. Ο βιασμός αναφέρθηκε περίπου από το 27.5% των φοιτητριών. (Koss, Gidycz and Wisniewski, 1987). Και σε αυτό το σημείο να σχολιάσουμε ότι μόλις το 8% των βιασμών των γυναικών δηλώνεται στις αρχές. (Koss & Oros, 1982) καθώς ο βιασμός είναι από τα πλέον βίαια εγκλήματα που δεν αναφέρονται στις Η.Π.Α. Παρόμοια αποτελέσματα βρέθηκαν σε έρευνα του Πανεπιστημίου Clemson στη Νότια Καρολίνα στην οποία βρέθηκε ότι το 25% από

τους άνδρες σπουδαστές ανέφεραν να έχει διαπράξει κάποια μορφή σεξουαλικής επιθετικότητας (4% βιασμός που ολοκληρώθηκε, 3% απόπειρα βιασμού, 7% σεξουαλικός εξαναγκασμός από την ηλικία των 14). (Koss, Gidycz, & Wisniewski, 1987).

Όσον αφορά τις εμπειρίες παιδικής και ενήλικης σεξουαλικής βίας πρόκυψε στατιστικώς σημαντική διαφορά απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα ανάμεσα στα άτομα που είχαν εξαναγκαστεί σε μη ολοκληρωμένη σεξουαλική πράξη πριν τα 14 με αυτούς που δεν είχαν εξαναγκαστεί ως προς την εκδήλωση σεξουαλικής συμπεριφοράς ($p=0,027$). Η διαφορά αυτή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι εμπειρίες παιδικής σεξουαλικής βίας επηρεάζουν σημαντικά την εκδήλωση σεξουαλικής επιθετικότητας. Και δυστυχώς το φαινόμενο της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης συμβαίνει σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα από όσο γνωρίζουμε όμως καλύπτεται από έντονη μυστικότητα. «Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Βρετανικού Οργανισμού Stopitnow για την πρόληψη της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης τα $\frac{3}{4}$ των παιδιών που κακοποιούνται σεξουαλικά δε θα μιλήσουν σε κανένα κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας για αυτήν. Ακόμη από όσα παιδιά μιλήσουν, ελάχιστα θα φθάσουν να απασχολήσουν τις αστυνομικές αρχές, τις κοινωνικές υπηρεσίες ή τους επαγγελματίες υγείας. Παιδική κακοποίηση υπήρχε κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, αλλά μόνο πρόσφατα, οι άνθρωποι άρχισαν να σκέφτονται διαφορετικά γι' αυτό το θέμα, να δημιουργούν νομικούς ορισμούς για την κακοποίηση, να ορίζουν κυβερνητικούς φορείς οι οποίοι έχουν τη δύναμη να απομακρύνουν παιδιά από τα σπίτια τους, καθώς και να διεξάγουν χιλιάδες ερευνητικές μελέτες επάνω στο θέμα.» (Πρεκατέ , Γιωτάκος ,2005).

Σημαντική διαφορά υπάρχει ακόμη ανάμεσα σε αυτούς που έχουν εξαναγκάσει κάποιο άτομο σε σεξουαλική πράξη (7%) σε σχέση με αυτούς που δεν έχουν εξαναγκάσει ($p=0,002$). Αυτό δηλώνει πως τα άτομα που έχουν εξαναγκάσει κάποιο άτομο σε σεξουαλική πράξη πιθανόν να πιστεύουν όλους τους μύθους γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα π.χ. η εμφάνιση και η συμπεριφορά μιας γυναίκας μπορεί να προκαλέσει τον βιασμό τους και για αυτό το λόγο να εμφανίζουν υποστηρικτικές στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα. «Η σεξουαλική παρενόχληση επιβεβαιώνει, ενισχύει και διαιωνίζει μη-λειτουργικά στερεότυπα για τη γυναίκα, όπως: «η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι, όχι στον εργασιακό χώρο», «ο ρόλος της είναι αυτός της συζύγου ή ερωμένης, όχι της ισότιμης ή ανώτερης

συναδέλφου», «η γυναίκα στην ουσία είναι ένα αντικείμενο για σεξουαλική ευχαρίστηση, όχι ένα ισάξιο και εξίσου ικανό ανθρώπινο πλάσμα και συνεργάτης». (Ελληνική Εταιρία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης)

Σε κλασικά έργα του Burt (1980) και Field (1978) πολλοί Αμερικανοί όντως πίστευαν σε μύθους όπως ότι οι γυναίκες λανθασμένα κατηγορούν τους άντρες για βιασμό, ο βιασμός δεν είναι βλαβερός/επιζήμιος, οι γυναίκες επιζητούν ή απολαμβάνουν τον βιασμό και ότι οι γυναίκες προκαλούν τον βιασμό τους ή ότι τους αξίζει να βιαστούν. Τέτοιοι μύθοι συντέλεσαν σε ένα κλίμα (υποστηρικτικό) υπέρ του βιασμού, του οποίου τα θύματα είναι υπεύθυνα για τον δικό τους βιασμό, ενώ οι δράστες δικαιώνονται και συγχωρούνται ή θεωρούνται δικαιολογημένοι για τις πράξεις τους. Μπορεί η θέση των δύο φύλων στη σημερινή κοινωνία να έχει αλλάξει συνταρακτικά σε σύγκριση με τους 2 προηγούμενους αιώνες, ωστόσο πολλά από τα στερεότυπα εξακολουθούν να διαιώνίζονται μέχρι και σήμερα.

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα που αφορούν στα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά ως προς τις στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα τα κοινωνικό-δημογραφικά στοιχεία δεν βρέθηκαν να επιδρούν στις στάσεις των σπουδαστών για την σεξουαλική επιθετικότητα.

Σύμφωνα με τις αρχικές μας υποθέσεις αναμέναμε ότι θα υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα ανάμεσα σε σπουδαστές με διαφορετικά κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως η ηλικία (νεότεροι με μεγαλύτερους), η οικογενειακή κατάσταση του σπουδαστή (έγγαμος ή άγαμος) και η σχολή και το τμήμα φοίτησης. Ωστόσο οι υποθέσεις μας καταρρίφθηκαν. Οι υποθέσεις που όντως επιβεβαιώθηκαν και βρέθηκε όντως στατιστικώς σημαντική συσχέτιση αφορούσαν στην παιδική και ενήλικη σεξουαλική βία. Σημαντική διαφορά βρέθηκε ως προς τις στάσεις και την συμπεριφορά απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα ανάμεσα σε αυτούς που είχαν εμπειρία σεξουαλικής βίας κατά την παιδική ηλικία και σε αυτούς που δεν είχαν. Ακόμη, όπως αρχικά αναμέναμε, υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά της σεξουαλικής επιθετικότητας ανάμεσα σε αυτούς που είχαν ενισχυτικές στάσεις προς την σεξουαλική επιθετικότητα και σε αυτούς που δεν είχαν.

7.2 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παρά την συνεισφορά της παρούσας μελέτης στην έρευνα της σεξουαλικής επιθετικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να αναφερθούν και συγκεκριμένες αδυναμίες της.

Αρχικά η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, επομένως αποτυπώνει την εικόνα της σεξουαλικής επιθετικότητας μιας δεδομένης χρονικής στιγμής χωρίς να δίνονται πληροφορίες για την μεταβολή του φαινομένου αυτού σε βάθος χρόνου. Επιπλέον, μια από τις βασικές της αδυναμίες είναι ο μικρός αριθμός του δείγματος, γεγονός που συντελεί στην αδυναμία γενίκευσης των αποτελεσμάτων στο γενικό πληθυσμό των σπουδαστών.

Ακόμη, σημαντική αδυναμία που αντιμετωπίσαμε ήταν η απροθυμία κάποιων σπουδαστών να λάβουν μέρος στην έρευνα. Αυτό συνέβη ενδεχομένως εξαιτίας του θέματος καθώς η διερεύνηση ευαίσθητων προσωπικών πληροφοριών δεν είναι και εύκολη και σε περιπτώσεις αυτοαναφοράς δεν μπορεί να διασφαλιστεί η ειλικρινής απόκριση των συμμετεχόντων.

Μια ακόμα, αδυναμία που μπορεί να αναφερθεί είναι η εύρεση ξενόγλωσσων ερευνών για να γίνει σύγκριση με την δική μας έρευνα καθώς οι περισσότερες έρευνες βασίζονταν κυρίως στην σύγκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών για τους μύθους και την σεξουαλική επιθετικότητα. Αυτό είχε ως απόρροια την δυσκολία εύρεσης ερευνών που να αφορά συγκεκριμένα τον αντρικό φοιτητικό πληθυσμό.

Η παρούσα μελέτη, ωστόσο, θα συμβάλει στην εκτίμηση του μεγέθους του προβλήματος σε σπουδαστές του ΤΕΙ Κρήτης και θα αναγνωριστούν παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνισή του ώστε να γίνουν αποτελεσματικότερες παρεμβάσεις τόσο σε θέμα πρόληψης αλλά και αντιμετώπισης.

7.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας μεταξύ σπουδαστών είναι πραγματικό γεγονός με μεγάλη συχνότητα. Υποστηρίζοντας την άποψη ότι η πρόληψη είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης διαφόρων προβλημάτων τότε πολλές παρεμβάσεις θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν για την πρόληψη και αντιμετώπιση του προβλήματος της σεξουαλικής επιθετικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η πρόληψη λοιπόν θα μπορούσε να διαχωριστεί σε 3 φάσεις. Αρχικά θα πρέπει να σταθούμε σε μια πρωτογενή πρόληψη. Δηλαδή να προάγουμε παιδαγωγικά μέτρα με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με προγράμματα ευαισθητοποίησης, εκστρατείες πληροφόρησης, ενημέρωσης και εκπαίδευσης που σαν στόχο θα έχουν την αναθεώρηση παραδοσιακών προτύπων και ρόλων των δύο φύλων. Να προάγουμε υγιέστερους και εποικοδομητικότερους τρόπους συμπεριφοράς διαμέσου της οικογένειας, του σχολείου και των Μ.Μ.Ε. Σε μια δευτερογενή πρόληψη, μέτρα που θα αφορούσαν σε άτομα ή ομάδες ατόμων που έχουν μεγάλες πιθανότητες να παρουσιάσουν σεξουαλικά επιθετική συμπεριφορά. Επομένως, δημιουργία ανάπτυξης προγραμμάτων που συμβάλλουν στην αποτροπή σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών. Τέλος, στην τριτογενή πρόληψη, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν μέτρα που θα στόχευαν στην πρόληψη επανάληψης τέτοιων συμβάντων. Δημιουργία προγραμμάτων που θα παρείχαν συμβουλευτική υποστήριξη και υπηρεσίες υγείας που θα μπορούσαν να βοηθήσουν το θύμα και την οικογένειά του να αντιμετωπίσει την τραυματική κατάστασή του.

Όλα τα παραπάνω όμως θα είναι αποτελεσματικά μόνο εφόσον υπάρχει ο έλεγχος και η επίβλεψη του κρατικού μηχανισμού και η απαραίτητη ενίσχυση της έρευνας, καθώς χωρίς συστηματική πληροφόρηση περιορίζεται κάθε δράση για αναγνώριση και σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- ✓ Ασκιανάκης Ν.,(2009) *Το έγκλημα του βιασμού (άρθρο 336 Π.Κ.)* Διδακτορική Διατριβή: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- ✓ Γιωτάκος Ο., (2004) *Σεξουαλική Επιθετικότητα & Παραφυλίες*, Αθήνα: Βήτα.
- ✓ Γιωτάκος Ο., Τσιλιάκου Μ., (2008) *Βιασμός*, Αθήνα: Αρχιπέλαγος.
- ✓ Εφημερίδα της κυβερνήσεως της Ελλάδος, 15/10/2002, Τ.1, αρ.φ.248
- ✓ Ζαϊμάκης Ι., (2002), *«Κοινωνική Εργασία και Τοπικές Κοινωνίες»*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
- ✓ Καραμπέλας Λ., (2001), *Οι βιαστές και τα θύματά του*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- ✓ ΚΕΘΙ, (2000), *Σπάστε τη σιωπή*, Αθήνα: Εκδόσεις ΚΕΘΙ
- ✓ Κονταξής Α., (1997) *Ποινικός Κώδικας*, Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας
- ✓ Μάνου Ν., (1997) *Βασικά Στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής* Θεσσαλονίκη: University Studio Press
- ✓ Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε. (1999) *Ποινικό Δίκαιο (ειδικό μέρος) Δ' έκδοση* Σακκουλά: Αθήνα-Κομοτηνή.
- ✓ Τσιγκρής Α., (1996) *Βιασμός: Το Αθέατο Έγκλημα*, Σακκουλά: Αθήνα-Κομοτηνή.
- ✓ Χατζηφωτίου Σ., (2005) *Ενδοοικογενειακή Βία Κατά των Γυναικών και Παιδιών*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις: Τζιόλα.

* Οργανισμός «Κλίμακα»

* Ελληνική Εταιρεία Μελέτης & Πρόληψης Της Σεξουαλικής Κακοποίησης

* Πανελλήνια Συνέδρια για την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Μεταφρασμένη Βιβλιογραφία

- ✓ Alex Thio, (2003) *Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά*, Μετάφραση: Μπαρπάτση Μ. 4^η Έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις: Έλλην.
- ✓ Judith Lewis Herman (1996), *«Βία – Επακόλουθα Ψυχικά Τραύματα – Θεραπεία*, Μετάφραση: Νάντσου Εύη, Αθήνα: Θετίλη.

- ✓ Levay,S.(1994) *Ο σεξουαλικός εγκέφαλος*, Μετάφραση: Οικονόμου Τ. Αθήνα: Σύναλμα
- ✓ Vigarello G.,(2001) *Ιστορία του βιασμού 16^{ος} – 20^{ος} αιώνας*, Μετάφραση: Βουτσοπούλου Λ. Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- ✓ Φαρζιέ Μ., 1983, *Βιασμός*, Μετάφραση: Νικολοπούλου Β., Αθήνα, Εκδόσεις: Νέα Σύνορα Α.Α. Λιβανή.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

1. Abbey A., (2008) *Alcohol and Sexual Violence Perpetration* ανακτημένο από: www.vawnet.org
2. Abbey A., (1991) *Acquaintance Rape and Alcohol Consumption on College Campuses*, PhD, *Journal of American College Health*. Vol. 39
3. Anderson C., and Anderson K., (2008): *Men Who Target Women: Specificity of Target ,Generality of Aggressive Behavior: AGGRESSIVE BEHAVIOR* Volume 34, pages 605–622
4. Archer J., (2009) *Does sexual selection explain human sex differences in aggression?* BEHAVIORAL AND BRAIN SCIENCES, 32, 249–311 doi:10.1017/S0140525X09990951 School of Psychology, University of Central Lancashire, Preston PR1 2HE, United Kingdom
5. Boeringer, S. (1999). *Associations of rape-supportive attitudes with fraternal and athletic participation*. *Violence Against Women*, 5, 81-90.
6. Bridges A., Wosnitzer R., Scharrer E., Sun C. and Liberman R., (2010) : *Aggression and Sexual Behaviour in Best-Selling Pornography Videos-A Content Analysis Update : Violence Against Women* 2010 16: 1065 , DOI: 10.1177/1077801210382866 <http://vaw.sagepub.com/>
7. Burgess G., (2007): *Assessment of Rape-Supportive Attitudes and Beliefs in College Men Development, Reliability, and Validity of the Rape Attitudes and Beliefs Scale*: *Journal of Interpersonal Violence* Volume 22 Number 8
8. Burton D., Duty K., & Leibowitz G., (2011): *Differences between Sexually Victimized and Nonsexually Victimized Male Adolescent Sexual Abusers:*

- Developmental Antecedents and Behavioral Comparisons*, Journal of Child Sexual Abuse, 20:1, 77-93
9. Carson R., Butcher J., Mineka S.,(2000), *Abnormal Psychology and Modern Life*. Eleventh Edition. United States of America: Allan & Bacon
 10. Chapleau K., Oswald D. and Russell B., (2008) : *Male Rape Myths : The Role of Gender, Violence, and Sexism J Interpers Violence* 23: 600, DOI: 10.1177/0886260507313529
 11. Davis K., Norris J., George W., Martell J., Heiman J., (2006) *Men's Likelihood of Sexual Aggression: The Influence of Alcohol, Sexual Arousal, and Violent Pornography*, Department of Psychology, University of Washington, Seattle & University Indiana: Volume 32, pages 581–589
 12. Doroszewicz K., & Forbes G.,(2008) *Experiences With Dating Aggression and Sexual Coercion Among Polish College Students: Journal of Interpersonal Violence*, 23: 58, DOI: 10.1177/0886260507307651
 13. Elliott D., Mok D., and Briere J.,(2004) : Adult Sexual Assault: Prevalence, Symptomatology, and Sex Differences in the General Population: Journal of Traumatic Stress, Vol. 17, No. 3
 14. Gross A., Winslett A., Roberts M. and Gohm C., (2006) *An Examination of Sexual Violence Against College Women* DOI: 10.1177/1077801205277358 *Violence Against Women* 2006 12: 288 <http://vaw.sagepub.com/content/12/3/288>
 15. Hill A., Briken P., Berner W., (2006), *Pornographie und sexuelle Gewalt im Internet: Bundesgesundheitsbl - Gesundheitsforsch - Gesundheitsschutz* 50:90–102 DOI 10.1007/s00103-007-0114-8
 16. Kingston A. D., Fedoroff P., Firestone P., Curry S., Bradford M. J (2008): *Pornography Use and Sexual Aggression: The Impact of Frequency and Type of Pornography Use on Recidivism Among Sexual Offenders*, AGGRESSIVE BEHAVIOR Volume 34, pages 341-351
 17. Lee J., Kim J., & Lim H., (2010): *Rape Myth Acceptance Among Korean College Students The Roles of Gender, Attitudes Toward Women, and Sexual Double Standard* : Journal of Interpersonal Violence 25(7) 1200–1223 DOI: 10.1177/0886260509340536
 18. Martin Hald G., Malamuth N. , Yuen C. (2010) *Pornography and Attitudes Supporting Violence Against Women: Revisiting the Relationship in Nonexperimental Studies: AGGRESSIVE BEHAVIOR* Volume 36, pages 14–20

19. Ménard K., Gordon C. Hall N., Phung A., Ghebrial M., and Martin L., (2003) : *Gender Differences in Sexual Harassment and Coercion in College Students : Developmental, Individual, and Situational Determinants*, *J Interpers Violence* 2003 18: 1222 DOI: 10.1177/0886260503256654
20. Newcombe P., Van den Eynde J., Hafner D. Jolly L.(2004) *Attributions of Responsibility for Rape: Differences Across Familiarity of Situation, Gender, and Acceptance of Rape Myths*, School of Social Work and Human Services University of Queensland
21. Struckman- Johnson C., and Struckman-Johnson D., (1992) *Acceptance of Male Rape Myths Among College Men and Women* University of South Dakota, Sex Roles, Vol. 27
22. Suarez E., Gadalla M. T., (2010) *Stop Blaming the Victim: A Meta-Analysis on Rape Myths*: *Journal of Interpersonal Violence* 25, 2010-2035 DOI: 10.1177/0886260509354503
23. Talbot K.K., Neill S.K., Rankin L.L., (2009): *Rape-accepting attitudes of university undergraduate students* Doi: 10.1111/j.1939-3938.2010.01085.x
24. Thompson M., Koss M., Kingree J., Goree J., and Rice J., (2010) *A Prospective Mediation Model of Sexual Aggression Among College Men* DOI: [10.1177/0886260510388285](https://doi.org/10.1177/0886260510388285)
25. Vandiver D. & Dupalo-Rager J., (2012) *Factors That Affect College Students' Perceptions of Rape: What Is the Role of Gender and Other Situational Factors?* *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* DOI: 10.1177/0306624X12436797
26. Vega V., Malamuth N.,(2007), *Predicting Sexual Aggression: The role of pornography in the context of general and specific risks factors*: *AGGRESSIVE BEHAVIOR* Volume 3, pages 104-117

Διευθύνσεις Στο Διαδίκτυο

- ✓ www.nomotelia.gr [πρόσβαση 8 Οκτώβριου 2010]
- ✓ <http://www.unric.org/el/human-rights-greek/18> [πρόσβαση 8 Οκτωβρίου 2010]
- ✓ <http://my.aegean.gr/web/article2554.html> [πρόσβαση 8 Οκτωβρίου 2010]
- ✓ <http://www.klimaka.org.gr> [πρόσβαση 11 Νοεμβρίου 2010]

- ✓ <http://www.rnews.gr/el/news.php?n=1557> [πρόσβαση 11 Νοεμβρίου 2010]
- ✓ http://www.koispe.org/index.php?option=com_content&view=article&id=107&catid=15:mentical-issues&Itemid=7 [πρόσβαση 03 Μαΐου 2011]
- ✓ <http://www.klimaka.org.gr/newsite/library/psycho/menu14.html> [πρόσβαση 03 Μαΐου 2011]
- ✓ <http://www.unric.org/el/human-rights-greek/18> [πρόσβαση 03 Μαΐου 2011]
- ✓ <http://swc.osu.edu/sexual-violence-education-and-support-sves/alcohol-other-drugs-and-sexual-assault/#behavior> [πρόσβαση 03 Σεπτεμβρίου 2011]
- ✓ <http://www.obrela.gr> [πρόσβαση 7 Μαΐου 2011]
- ✓ http://www.koispe.org/index.php?option=com_content&view=article&id=111&catid=15%3Amentical-issues&Itemid=7&lang= [πρόσβαση 03 Μαΐου 2011]
- ✓ <http://www.theartofcrime.gr/?pgtp=1&aid=1164623945> [πρόσβαση 03 Μαΐου 2011]
- ✓ <http://www3.interscience.wiley.com/journal/123234021/abstract?CRETRY=1&SRETRY=0> [πρόσβαση 15 Μαΐου 2011]
- ✓ www.pubmed.com [πρόσβαση 9,10 Δεκεμβρίου 2011, 10,11,12,13 Μαρτίου 2012]
- ✓ <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?term=sexual%20abuse&cmd=search&db=pubmed> [πρόσβαση 03 Μαΐου 2011]
- ✓ <http://www.prosarmogi.gr/prosarmogi-articles.html#05> [πρόσβαση 09 Μαΐου 2012]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Πίνακας 1

Κατανομή των συμμετεχόντων ως προς τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά τους

	N (%)
Ηλικία	23.5 (Τ.Α 3.87)
Σχολή Φοίτησης	
Σ.Τ.Ε.Φ	100 (50%)
Σ.Δ.Ο	50 (25%)
ΣΤΕΓ	30 (15%)
Σ.Ε.Υ.Π	20 (10%)
Τμήμα Φοίτησης	
Διοίκηση επιχειρήσεων	16 (8.0%)
Λογιστικής	17 (8.5%)
Τουριστικών επιχειρήσεων	17 (8.5%)
Ηλεκτρολογία	25 (12.5%)
Δομικών έργων	25 (12.5%)
Μηχανολογία	25 (12.5%)
Εφαρμοσμένης πληροφορικής & πολυμέσων	25 (12.5%)
Κοινωνικής εργασίας	10 (5.0%)
Νοσηλευτικής	10 (5.0%)
Θερμοκηπιακών καλλιέργειών & ανθοκομίας	15 (7.5%)
Φυτικής παραγωγής	15 (7.5%)
Εθνικότητα	
Έλληνας	190 (95.5%)
Άλλο	10 (5%)
Οικογενειακή κατάσταση Σπουδαστή	
Άγαμος/η	119 (59.5%)
Σε ελεύθερη σχέση	20 (10.0%)
Σε σχέση	59 (29.5%)
Άλλο	2 (1.0%)
Οικογενειακή Κατάσταση Γονέων	

Σπουδαστή	
<i>Εγγαμοι-Σε συμβίωση</i>	162 (81.0%)
<i>Σε διάσταση</i>	6 (3.0%)
<i>Διαζευγμένος/η</i>	10 (5.0%)
<i>Χήρος/ Χήρα</i>	9 (4.5%)
<i>Άγαμος γονέας</i>	3 (1.5%)
<i>Άλλο</i>	10 (5.0%)
Επίπεδο σπουδών πατέρα	
<i>Αγράμματος ή λίγες τάξεις του Δημοτικού</i>	7 (3.5%)
<i>Απόφοιτος Δημοτικού</i>	23 (11.5%)
<i>Λίγες τάξεις Γυμνασίου ή Απολυτήριο Γυμνασίου (νέου τύπου)</i>	29 (14.5%)
<i>Απολυτήριο Λυκείου ή Μέσης Τεχνικής Σχολής (ή απολυτήριο παλαιού εξατάξιου Γυμνασίου)</i>	94 (47.0%)
<i>Πτυχίο Ανώτερης ή Ανώτατης Σχολής</i>	47 (23.5%)
Επίπεδο Σπουδών Μητέρας	
<i>Αγράμματος ή λίγες τάξεις του Δημοτικού</i>	3 (1.5%)
<i>Απόφοιτος Δημοτικού</i>	26 (13.0%)
<i>Λίγες τάξεις Γυμνασίου ή Απολυτήριο Γυμνασίου (νέου τύπου)</i>	33 (16.5%)
<i>Απολυτήριο Λυκείου ή Μέσης Τεχνικής Σχολής (ή απολυτήριο παλαιού εξατάξιου Γυμνασίου)</i>	93 (46.5%)
<i>Πτυχίο Ανώτερης ή Ανώτατης Σχολής</i>	45 (22.5%)

Πίνακας 2

Κατανομή συμμετεχόντων ως προς τις στάσεις απέναντι στην σεξουαλική επιθετικότητα

	Συμφωνώ έντονα	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ έντονα
Στις πιο πολλές περιπτώσεις, όταν μια γυναίκα πέφτει θύμα βιασμού, πάει γυρεύοντας	12 (6.0)	40 (20.0)	108 (54.0)	40 (20.0)
Οι γυναίκες προκαλούν το βιασμό με την εμφάνιση ή την συμπεριφορά τους	18 (9.0)	92 (46.0)	69 (34.5)	21 (10.5)
Ένας άνδρας μπορεί να ελέγξει τη συμπεριφορά του ανεξάρτητα από το πόσο σεξουαλικά ερεθισμένος είναι	44 (22.0)	105 (52.5)	43 (21.5)	8 (4.0)
Η ύπαρξη αντίστασης από τη γυναίκα θα πρέπει να είναι ο κύριος παράγοντας που να καθορίζει κατά πόσο αυτό που έγινε ήταν βιασμός	36 (18.0)	101 (50.5)	52 (26.0)	11 (5.5)
Εάν κάποιος δηλώσει ένα βιασμό δύο εβδομάδες μετά το συμβάν, τότε πιθανόν να μην ήταν βιασμός	33 (16.5)	51 (25.5)	73 (36.5)	42 (21.0)
Οι γυναίκες συχνά λένε ψέματα ότι έχουν βιαστεί	20 (10.0)	86 (43.0)	87 (43.5)	7 (3.5)
Αν μια γυναίκα πηγαίνει στο σπίτι του συνοδού της, τότε σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ	37 (18.5)	74 (37.0)	76 (38.0)	13 (6.5)
Αν μια γυναίκα αγγίζει τα γεννητικά όργανα ενός άνδρα τότε αυτό σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ	122 (61.0)	67 (33.5)	11 (5.5)	0 (0)
Όταν ένα ζευγάρι έχει ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές, τότε ο άνδρας θα πρέπει να μπορεί να κάνει σεξ όποτε το επιθυμεί	21 (10.5)	66 (33.0)	102 (51.0)	11 (5.5)
Ένας άνδρας δικαιολογείται να ολοκληρώσει τη σεξουαλική επαφή αν η σύντροφός του συμφώνησε αρχικά αλλά άλλαξε γνώμη την τελευταία στιγμή	18 (9.0)	56 (28.0)	96 (48.0)	30 (15.0)

Πίνακας 3

Κατανομή συμμετεχόντων ως προς τις εμπειρίες παιδικής και ενήλικης σεξουαλικής βίας

	N	%
Πριν από την ηλικία των 14 ετών προσπάθησε κάποιος να σας εξαναγκάσει σε σεξουαλική πράξη με χρήση απειλών, επιχειρημάτων ή σωματικής δύναμης, αλλά χωρίς να ολοκληρωθεί η πράξη;	12	6.0
Πριν από την ηλικία των 14 ετών σας εξανάγκασε σε σεξουαλική πράξη με χρήση απειλών, επιχειρημάτων ή σωματικής δύναμης, η οποία ολοκληρώθηκε;	1	0.5
Έχετε ποτέ εξαναγκάσει κάποιον/α σε σεξουαλική επαφή;	14	7.0

Πίνακας 4:

Κατανομή συμμετεχόντων ως προς την συχνότητα επιθετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς

	Ποτέ 0	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ συχνά 6
Έχω απειλήσει ότι θα εγκατέλειπα μια γυναίκα ή θα άλλαζα τα συναισθήματά μου για αυτήν αν δεν δεχόταν να κάνει σεξ μαζί μου	138 (69.0)	19 (9.5)	15 (7.5)	15 (7.5)	6 (3.0)	2 (1.0)	5 (2.5)
Έχω μεθύσει μια γυναίκα για να κάνω σεξ μαζί της	131 (65.5)	27 (13.5)	10 (5.0)	15 (7.5)	5 (2.5)	5 (2.5)	7 (3.5)
Περίμενα να πάρω σειρά σε μια παρέα ανδρών που διασκεδάζαν με μια γυναίκα	149 (74.5)	13 (6.5)	13 (6.5)	12 (6.0)	6 (3.0)	3 (1.5)	4 (2.0)
Είπα σε μια γυναίκα ότι ήθελα να μπω στο διαμέρισμά της για να τη φέρω εκεί που ήθελα	107 (53.5)	28 (14.0)	26 (13.0)	19 (9.5)	11 (5.5)	4 (2.0)	5 (2.5)
Έχω προειδοποιήσει μια γυναίκα ότι θα πληγωνόταν αν μου αντιστεκόταν, με στόχο να χαλαρώσει και να το απολύσει	153 (76.5)	16 (8.0)	15 (7.5)	8 (4.0)	1 (0.5)	3 (1.5)	4 (2.0)
Έχω δώσει σε γυναίκα ναρκωτικές ουσίες για να είναι λιγότερο ικανή να μου αντισταθεί	187 (93.5)	0 (0)	3 (1.5)	4 (2.0)	1 (0.5)	2 (1.0)	3 (1.5)
Έχω πει σε μια γυναίκα με την οποία βρισκόμουν στην αρχή ερωτικής επαφής ότι δεν μπορούσε να σταματήσει και να με αφήσει ερεθισμένο	88 (44.0)	35 (17.5)	26 (13.9)	17 (8.5)	13 (6.5)	6 (3.0)	15 (7.5)
Έχω βρῖσει ή σπάσει κάποιο αντικείμενο για να δείξω σε μια γυναίκα ότι δεν θα πρέπει να με θυμώσει	134 (67.0)	28 (14.0)	15 (7.5)	8 (4.0)	5 (2.5)	3 (1.5)	7 (3.5)
Έχω φέρει μια γυναίκα στο σπίτι μου έπειτα από ραντεβού και την ανάγκασα να κάνει σεξ μαζί μου	168 (84.0)	12 (6.0)	6 (3.0)	6 (3.0)	2 (1.0)	4 (2.0)	2 (1.0)
Έχω πει σε μια γυναίκα με την οποία έβγαίνα ότι θα έβρισκα κάποια άλλη να κάνω σεξ αν δε δεχόταν	147 (73.5)	20 (10.0)	11 (5.5)	8 (4.0)	7 (3.5)	1 (0.5)	6 (3.0)

εκείνη να το κάνει							
Έχω κάνει μια γυναίκα να ηρεμήσει με ένα ή δύο χαστούκια όταν έγινε υστερική στην προσπάθειά μου να κάνω σεξ μαζί της	163 (81.5)	16 (8.0)	6 (3.0)	4 (2.0)	6 (3.0)	2 (1.0)	3 (1.5)
Έχω υποσχεθεί σε μια γυναίκα ότι δεν θα της κάνω κακό αν έκανε όλα αυτά που θα της έλεγα	159 (79.5)	13 (6.5)	9 (4.5)	7 (3.5)	4 (2.0)	4 (2.0)	4 (2.0)
Έχω μιλήσει άσχημα και έχω σπρώξει μια γυναίκα όταν δεν ενέδωσε στην σεξουαλική μου επιθυμία	176 (88.0)	8 (4.0)	11 (5.5)	1 (0.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)
Έχω εξαναγκάσει μια γυναίκα να κάνει σεξ μαζί μου και με κάποιους φίλους μου	177 (88.5)	9 (4.5)	4 (2.0)	4 (2.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	4 (2.0)
Έχω μυήσει μια γυναίκα σε ακριβά ναρκωτικά για να αισθάνεται υποχρεωμένη να εκτελεί τις σεξουαλικές μου επιθυμίες	185 (92.5)	6 (3.0)	3 (1.5)	3 (1.5)	2 (1.0)	0 (0)	1 (0.5)
Έχω χτυπήσει ελαφρώς μια γυναίκα για να της δώσω να καταλάβει αυτό που ήθελα να κάνει	156 (78.0)	20 (10.0)	6 (3.0)	7 (3.5)	2 (1.0)	2 (1.0)	7 (3.5)
Έχω ρίξει κάτω μια γυναίκα και της έβγαλα ή της έσκισα τα ρούχα όταν δεν συνεργάστηκε	177 (88.5)	13 (6.5)	2 (1.0)	2 (1.0)	1 (0.5)	2 (1.0)	3 (1.5)
Έχω αρπάζει σφιχτά μια γυναίκα και την αγριοκοίταξα όταν δεν απαντούσε στις σεξουαλικές μου επιθυμίες	160 (80.0)	21 (10.5)	8 (4.0)	3 (1.5)	3 (1.5)	1 (0.5)	4 (2.0)
Έχω εξαναγκάσει μια γυναίκα να κάνει σεξ μαζί μου ενώ ήμουν λιγάκι μεθυσμένος	144 (72.0)	24 (12.0)	14 (7.0)	6 (3.0)	4 (2.0)	3 (1.5)	5 (2.5)
Έχω αναφέρει σε μια γυναίκα ότι η άρνησή της να κάνει σεξ μαζί μου θα άλλαζε τα συναισθήματά μου γι' αυτήν	137 (68.5)	30 (15.0)	11 (5.5)	9 (4.5)	5 (2.5)	3 (1.5)	5 (2.5)

Πίνακας 5

Σχέση σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών με τις στάσεις ως προς τη σεξουαλική επιθετικότητα

N=200	Σεξουαλική Επιθετικότητα	
	(Pearson r)	P value
Στάσεις	,455**	,000

***. Επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.01.*

Πίνακας 6.

Σχέση στάσεων ως προς την σεξουαλική επιθετικότητα με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή

	Μέση τιμή	T.A	P value
Μη ολοκληρωμένος εξαναγκασμός πριν τα 14			
<i>Ναι</i>	17.83	7.01	,261
<i>Όχι</i>	15.40	4.55	
Ολοκληρωμένος εξαναγκασμός πριν τα 14			
<i>Ναι</i>	16.00		,925
<i>Όχι</i>	15.55	4.75	
Εξαναγκασμός άλλου σε σεξουαλική πράξη			
<i>Ναι</i>	18.28	5.86	,088
<i>Όχι</i>	15.34	4.59	

Πίνακας 7.

Σχέση σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών με τις εμπειρίες σεξουαλικής βίας στην παιδική και ενήλικη ζωή

	Μέση τιμή	T.A	P value
Μη ολοκληρωμένος εξαναγκασμός πριν τα 14			
<i>Ναι</i>	36.83	35.49	,027
<i>Όχι</i>	10.60	15.15	
Ολοκληρωμένος εξαναγκασμός πριν τα 14			
<i>Ναι</i>	36.00		,185
<i>Όχι</i>	12.05	17.97	
Εξαναγκασμός άλλου σε σεξουαλική πράξη			
<i>Ναι</i>	42.64	31.84	,002
<i>Όχι</i>	9.88	14.21	

Πίνακας 8.

Σχέση σεξουαλικά επιθετικών συμπεριφορών με τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων

	Μέση τιμή	T.A	P value
Ηλικία¹			,412
Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων²			
<i>Άγαμοι</i>	11.18	17.03	,347
<i>Σε σχέση</i>	13.62	19.36	
Οικογενειακή κατάσταση γονέων²			
<i>Έγγαμοι</i>	11.82	18.40	,547
<i>Άγαμοι</i>	13.65	16.33	
Εθνικότητα²			
<i>Έλληνες</i>	11.64	17.38	,068
<i>Αλλοδαποί</i>	22.30	26.59	

1 Pearson correlation (r)

2 Student t-test

A.T.E.I. ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

Η σεξουαλική επιθετικότητα των σπουδαστών του ΤΕΙ Κρήτης και παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωσή της.

Όνοματεπώνυμο Σπουδαστριών: Παρδάλη Βάια – Μαρία

Παυλίδου Αλεξάνδρα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Παπαδακάκη Μαρία

A.A.E. □□□□

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιείται στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας με σκοπό να διερευνηθούν η σεξουαλική επιθετικότητα των σπουδαστών του ΤΕΙ Κρήτης και οι παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωσή της. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα στοιχεία θα είναι απόρρητα και θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς και μόνο.

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας στην έρευνα!

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2011

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ηλικία:.....

Σχολή φοίτησης:.....

Τμήμα:.....

Εθνικότητα: Έλληνας Άλλο

Οικογενειακή κατάσταση σπουδαστή:

1) Άγαμος	
2) Σε ελεύθερη σχέση	
3) Σε σχέση	
4) Παντρεμένος	
5) Διαζευγμένος	
6) Άλλο.....	

Οικογενειακή κατάσταση οικογένειας σπουδαστή:

1) Έγγαμοι-Σε συμβίωση	
2) Σε διάσταση	
3) Διαζευγμένος	
4) Χήρος/ Χήρα	
5) Άγαμος γονέας	
6) Άλλο.....	

Επίπεδο σπουδών γονέων (βάλτε σε κύκλο τον κατάλληλο αριθμό):

	Πατέρας	Μητέρα
1. Αγράμματος ή λίγες τάξεις του Δημοτικού	1	1
2. Απόφοιτος Δημοτικού	2	2
3. Λίγες τάξεις Γυμνασίου ή Απολυτήριο Γυμνασίου (νέου τύπου)	3	3
4. Απολυτήριο Λυκείου ή Μέσης Τεχνικής Σχολής (ή απολυτήριο παλαιού εξατάξιου Γυμνασίου)	4	4
5. Πτυχίο Ανώτερης ή Ανώτατης Σχολής	5	5

B. ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

B) Υποδείξτε με **X** το βαθμό συμφωνίας σας με τα παρακάτω:

		Συμφωνώ έντονα (3)	Συμφωνώ (2)	Διαφωνώ (1)	Διαφωνώ έντονα (0)
B1	Στις πιο πολλές περιπτώσεις, όταν μια γυναίκα πέφτει θύμα βιασμού, πάει γυρεύοντας				
B2	Οι γυναίκες προκαλούν το βιασμό με την εμφάνιση ή την συμπεριφορά τους				
B3	Ένας άνδρας μπορεί να ελέγξει τη συμπεριφορά του ανεξάρτητα από το πόσο σεξουαλικά ερεθισμένος είναι				
B4	Η ύπαρξη αντίστασης από τη γυναίκα θα πρέπει να είναι ο κύριος παράγοντας που να καθορίζει κατά πόσο αυτό που έγινε ήταν βιασμός				
B5	Εάν κάποιος δηλώσει ένα βιασμό δύο εβδομάδες μετά το συμβάν, τότε πιθανόν να μην ήταν βιασμός				
B6	Οι γυναίκες συχνά λένε ψέματα ότι έχουν βιαστεί				

B7	Αν μια γυναίκα πηγαίνει στο σπίτι του συνοδού της, τότε σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ				
B8	Αν μια γυναίκα αγγίζει τα γεννητικά όργανα ενός άνδρα τότε αυτό σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της στο σεξ				
B9	Όταν ένα ζευγάρι έχει ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές, τότε ο άνδρας θα πρέπει να μπορεί να κάνει σεξ όποτε το επιθυμεί				
B10	Ένας άνδρας δικαιολογείται να ολοκληρώσει τη σεξουαλική επαφή αν η σύντροφός του συμφώνησε αρχικά αλλά άλλαξε γνώμη την τελευταία στιγμή				

Γ. ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Γ) Παρακαλούμε αναφέρετε αν σας έχει συμβεί κάτι από τα παρακάτω:

		Ναι (1)	Όχι (0)
Γ1	Πριν από την ηλικία των 14 ετών προσπάθησε κάποιος να σας εξαναγκάσει σε σεξουαλική πράξη με χρήση απειλών, επιχειρημάτων ή σωματικής δύναμης, αλλά χωρίς να ολοκληρωθεί η πράξη;		
Γ2	Πριν από την ηλικία των 14 ετών σας εξανάγκασε σε σεξουαλική πράξη με χρήση απειλών, επιχειρημάτων ή σωματικής δύναμης, η οποία ολοκληρώθηκε;		
Γ3	Έχετε ποτέ εξαναγκάσει κάποιον/α σε σεξουαλική επαφή;		

Δ. ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Δ) Παρακαλούμε σημειώστε με X την απάντηση που δείχνει πόσο συχνά σας έχει συμβεί καθένα από τα παρακάτω :

		Ποτέ						Πάρα πολύ συχνά
		0	1	2	3	4	5	6
Δ1	Έχω απειλήσει ότι θα εγκατέλειπα μια γυναίκα ή θα άλλαζα τα συναισθήματά μου για αυτήν αν δεν δεχόταν να κάνει σεξ μαζί μου							
Δ2	Έχω μεθύσει μια γυναίκα για να κάνω σεξ μαζί της							
Δ3	Περίμενα να πάρω σειρά σε μια παρέα ανδρών που διασκεδάζαν με μια γυναίκα							
Δ4	Είπα σε μια γυναίκα ότι ήθελα να μπω στο διαμέρισμά της για να τη φέρω εκεί που ήθελα							
Δ5	Έχω προειδοποιήσει μια γυναίκα ότι θα πληγωνόταν αν μου αντιστεκόταν, με στόχο να χαλαρώσει και να το απολαύσει							
Δ6	Έχω δώσει σε γυναίκα ναρκωτικές ουσίες για να είναι λιγότερο ικανή να μου αντισταθεί							

Δ7	Έχω πει σε μια γυναίκα με την οποία βρισκόμουν στην αρχή ερωτικής επαφής ότι δεν μπορούσε να σταματήσει και να με αφήσει ερεθισμένο							
Δ8	Έχω βρίσει ή σπάσει κάποιο αντικείμενο για να δείξω σε μια γυναίκα ότι δεν θα πρέπει να με θυμώσει							
Δ9	Έχω φέρει μια γυναίκα στο σπίτι μου έπειτα από ραντεβού και την ανάγκασα να κάνει σεξ μαζί μου							
Δ10	Έχω πει σε μια γυναίκα με την οποία έβγαινα ότι θα έβρισκα κάποια άλλη να κάνω σεξ αν δε δεχόταν εκείνη να το κάνει							
Δ11	Έχω κάνει μια γυναίκα να ηρεμήσει με ένα ή δύο χαστούκια όταν έγινε υστερική στην προσπάθειά μου να κάνω σεξ μαζί της							
Δ12	Έχω υποσχεθεί σε μια γυναίκα ότι δεν θα της κάνω κακό αν έκανε όλα αυτά που θα της έλεγα							
Δ13	Έχω μιλήσει άσχημα και έχω σπρώξει μια γυναίκα όταν δεν ενέδωσε στην σεξουαλική μου επιθυμία							
Δ14	Έχω εξαναγκάσει μια γυναίκα να κάνει σεξ μαζί μου και με κάποιους φίλους μου							

Δ15	Έχω μυήσει μια γυναίκα σε ακριβά ναρκωτικά για να αισθάνεται υποχρεωμένη να εκτελεί τις σεξουαλικές μου επιθυμίες							
Δ16	Έχω χτυπήσει ελαφρώς μια γυναίκα για να της δώσω να καταλάβει αυτό που ήθελα να κάνει							
Δ17	Έχω ρίξει κάτω μια γυναίκα και της έβγαλα ή της έσκισα τα ρούχα όταν δεν συνεργάστηκε							
Δ18	Έχω αρπάξει σφιχτά μια γυναίκα και την αγριοκοίταξα όταν δεν απαντούσε στις σεξουαλικές μου επιθυμίες							
Δ19	Έχω εξαναγκάσει μια γυναίκα να κάνει σεξ μαζί μου ενώ ήμουν λιγάκι μεθυσμένος							
Δ20	Έχω αναφέρει σε μια γυναίκα ότι η άρνησή της να κάνει σεξ μαζί μου θα άλλαζε τα συναισθήματά μου γι' αυτήν							

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο σας!